

แนวทางพัฒนากลยุทธ์ของธุรกิจในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ
กรณีศึกษาจังหวัดหนองคาย

มนัสนันท์ พลซั๊กซ้าย

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการจัดการมหาบัณฑิต

วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยมหิดล

พ.ศ. 2566

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหิดล

สารนิพนธ์
เรื่อง
แนวทางพัฒนากลยุทธ์ของธุรกิจในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ
กรณีศึกษาจังหวัดหนองคาย

ได้รับการพิจารณาให้นับเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตร
ปริญญาการจัดการมหาบัณฑิต
วันที่ 9 เมษายน พ.ศ. 2566

มนต์แท้ พลซำชัย

นางสาวมนต์แท้ พลซำชัย
ผู้วิจัย

K. Nattaram

รองศาสตราจารย์กัญญาภัคส์ ปันจยีสี่,
Ph.D.
ประธานกรรมการสอบสารนิพนธ์

Viola. Rasmay.

รองศาสตราจารย์วิจิตา รักธรรม,
Ph.D.
คณบดีวิทยาลัยการจัดการ
มหาวิทยาลัยมหิดล

K. Nattaram

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ณิชพันธุ์ กองบัวใหม่,
Ph.D.
กรรมการสอบสารนิพนธ์

กิตติกรรมประกาศ

รายงานวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิชา สารนิพนธ์ (Thematic Paper: Business Analysis and Solution) ซึ่งเป็นวิชาที่ให้นักศึกษาได้นำความรู้ที่ได้ศึกษาในทางทฤษฎีจากห้องเรียนมาประยุกต์ใช้ในในงานวิจัยของตนเอง ในหัวข้องานวิจัยที่สนใจ ซึ่งงานวิจัยครั้งนี้จะประสบความสำเร็จไม่ได้ ถ้าขาดบุคลากร ดังนี้

ขอขอบพระคุณ ดร. สุเทพ นิมสาข อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการงานวิจัยนี้ ที่ให้คำปรึกษาและคำแนะนำข้อมูลความรู้ต่างๆที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย นอกจากนี้ยังให้แนวทางในการทำวิจัยครั้งนี้จนประสบความสำเร็จด้วยดี ตลอดจนการดูแลเอาใจใส่อย่างดีมาโดยตลอด และขอขอบพระคุณที่ได้ให้โอกาสในการทางานวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณอาจารย์วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยมหิดล ที่ได้ให้ความรู้ทางวิชาการที่เป็นประโยชน์ในการทาวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างมาก

ขอขอบคุณหน่วยงานและผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษหนองคายที่ให้ความร่วมมือในการสัมภาษณ์ ได้ให้ข้อมูลและคำแนะนำที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ในงานวิจัยครั้งนี้

และสุดท้ายขอขอบคุณครอบครัว และเพื่อนๆ ที่เป็นกำลังใจ และเป็นທີ່ปรึกษาในการเรียน และการทำวิจัยในครั้งนี้ให้ผ่านพ้นไปได้ด้วยดี

มนัสนันท์ พลชักซ้าย

แนวทางพัฒนากลยุทธ์ของธุรกิจในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ กรณีศึกษาจังหวัดหนองคาย
 BUSINESS STRATEGY DEVELOPMENT PLAN OF SPECIAL ECONOMIC DEVELOPMENT
 ZONE; CASE STUDY: NONGKHAI PROVINCE

มนัสนันท์ พลซึกซ้าย 6450296

กจ.ม.

คณะกรรมการที่ปรึกษาสารนิพนธ์: ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุเทพ นิ่มสาย,, Ph.D., รองศาสตราจารย์
 ภัฏญานัสส์ ปันจยีสี่, Ph.D., ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ณิชพันธุ์ กองบัวใหม่, Ph.D.

บทคัดย่อ

จังหวัดหนองคายเป็น 1 ใน 10 พื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนเป้าหมาย ได้แก่
 หนองคาย มุกดาหาร นครพนม กาญจนบุรี สระบุรี ตราด ตก เชียงราย นราธิวาส และสงขลา เมื่อ พ.ศ.
 2558 ซึ่งรัฐบาลได้นำเนินการพัฒนาเพื่อกระจายความเจริญสู่ภูมิภาค ยกระดับรายได้และคุณภาพชีวิต
 ของประชาชน รวมถึงจัดระเบียบความมั่นคง บริเวณพื้นที่ชายแดน และเพิ่มความสามารถในการ
 แข่งขันของประเทศไทย ซึ่งจะใช้ประโยชน์จากการค้าชายแดน ซึ่งตั้งอยู่แนวระเบียงเศรษฐกิจสำคัญ
 ของประเทศและเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ที่รัฐบาลให้การสนับสนุนด้านสิทธิประโยชน์
 การลงทุน การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและด้านศุลกากร การจัดตั้งศูนย์บริการแบบเบ็ดเสร็จด้านการ
 บริหารจัดการแรงงานและการลงทุน การจัดหาพื้นที่พัฒนาเพื่อใช้ประโยชน์สำหรับการลงทุน

สำหรับพื้นที่จังหวัดหนองคายอยู่ในพื้นที่ติดชายแดนและหนึ่งในนั้นที่กำลังจะมีการ
 พัฒนาที่อยู่ในแผนยุทธศาสตร์เมืองชายแดนสำหรับพื้นที่พัฒนาที่สำคัญตามประกาศจาก
 คณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ และจากการสืบค้นข้อมูลและรวบรวมข้อมูล และ
 นำเสนอในรูปแบบของข้อมูลทางสถิติ พบว่าสถานการณ์ปัจจุบันมีโครงการรถไฟ ลาว-จีน นับว่าเป็น
 โอกาสในการพัฒนาเศรษฐกิจและกลุ่มอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพในอนาคตในเขตพื้นที่ศึกษา

คำสำคัญ: เขตเศรษฐกิจพิเศษ/ จังหวัดหนองคาย/ โลจิสติกส์

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ข
บทคัดย่อ	ค
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญรูปภาพ	ช
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความสำคัญและที่มาของหัวข้อวิจัย	1
1.2 วัตถุประสงค์งานวิจัย	5
1.3 ขอบเขตการศึกษา	6
1.4 กรอบแนวคิดในการวิจัย	6
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	8
2.1. แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	8
2.2. สารสนเทศ และทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	14
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย	45
3.1 ระเบียบวิธีวิจัย	45
3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	48
3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล	49
บทที่ 4 การวิเคราะห์ผลการวิจัย	51
4.1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างผู้ให้สัมภาษณ์	51
4.2 กรอบคำถามเกี่ยวกับห่วงโซ่อุปทานภาคการผลิตและบริการในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษหนองคาย	53
4.3 การวิเคราะห์ห่วงโซ่อุปทานพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษหนองคาย	54
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	77
5.1 สรุปผลการวิจัย	77
5.2 ข้อเสนอแนะ	90

สารบัญ (ต่อ)

บรรณานุกรม
ประวัติผู้วิจัย

หน้า
92
93

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1.1 เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ 10 จังหวัด	2
1.2 จำนวนโรงงานอุตสาหกรรมในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษหนองคาย	4
2.1 มูลค่าและสัดส่วนของผลิตภัณฑ์จังหวัดหนองคายในช่วงปี พ.ศ.2559-2563	30
2.2 จำนวนโรงงานของจังหวัดหนองคาย ปี พ.ศ. 2560-2564	33
2.3 จำนวนนิติบุคคลและมูลค่าทุนจดทะเบียน ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษหนองคาย ปี พ.ศ.2564	35
2.4 ประเภทธุรกิจ 5 อันดับแรกที่ต่างชาติลงทุนในนิติบุคคลที่จัดตั้งในไทยของเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษหนองคาย ในปี พ.ศ.2564	36
2.5 จำนวนจุดผ่านแดนถาวรและจุดผ่อนปรนเพื่อการค้าจังหวัดหนองคาย	36
2.6 มูลค่าการส่งออกการค้าชายแดนระหว่างประเทศไทยและลาว ณ ด้านศุลกากรหนองคายปี พ.ศ.2560-2564	39
2.7 มูลค่าการนำเข้าการค้าชายแดนระหว่างประเทศไทยและลาว ณ ด้านศุลกากรหนองคายปี พ.ศ.2560-2564	39
3.1 หน่วยงานของกลุ่มตัวอย่าง	48
4.1 ข้อมูลของตัวอย่างผู้ให้สัมภาษณ์	51
4.2 จำนวนธุรกิจและขนาดธุรกิจในเขตพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดหนองคาย ปี พ.ศ.2565	57
4.3 ประเภทธุรกิจ 5 อันดับแรกที่ต่างชาติลงทุนในนิติบุคคลที่จัดตั้งในไทยของเขตพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดหนองคายในปี พ.ศ.2565	58

สารบัญรูปรภาพ

รูปภาพ	หน้า
1.1 ภาพรวมมูลค่าการนำเข้า-ส่งออกของการค้าชายแดนระหว่างประเทศไทยและสปป. ลาว ณ ด้านศุลกากรหนองคาย จังหวัดหนองคาย ปี 2560-2565	3
2.1 โซ่อุปทานในองค์กร	10
2.2 แบบจำลองเพชร (Diamond Model)	14
2.3 พื้นที่แสดงขอบเขตของเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษหนองคาย	26
2.4 เส้นทางเชื่อมโยงในแต่ละภูมิภาคภายใต้กรอบความร่วมมือ GMS (Greater Mekong Subregion)	28
2.5 โครงสร้างทางเศรษฐกิจของสัดส่วนสาขาการผลิตที่สำคัญของจังหวัดหนองคาย ปี พ.ศ.2563	31
2.6 สินค้าเกษตรที่ทำรายได้ให้จังหวัดหนองคาย 5 อันดับแรก ปี พ.ศ.2563	32
2.7 จำนวนธุรกิจจัดตั้งใหม่ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษหนองคาย ปี พ.ศ.2560-2564	34
2.8 ภาพรวมมูลค่าการนำเข้า-ส่งออกของการค้าชายแดนระหว่างประเทศไทยและลาวในแต่ละด้านศุลกากรของไทย ในปี พ.ศ.2564	37
2.9 ภาพรวมมูลค่าการนำเข้า-ส่งออกของการค้าชายแดนระหว่างประเทศไทยและสปป. ลาว ณ ด้านศุลกากรหนองคาย จังหวัดหนองคาย ปี พ.ศ.2560-2564	38
2.10 ภาพรวมมูลค่าการค้าผ่านแดนนำเข้า-ส่งออก ณ ด้านศุลกากรหนองคาย จังหวัดหนองคาย จำแนกตามรายประเทศ ปี พ.ศ.2560-2564	40
4.1 ภาพรวมมูลค่าการนำเข้า-ส่งออกของการค้าชายแดนระหว่างประเทศไทยและสปป. ลาว ณ ด้านศุลกากรหนองคาย จังหวัดหนองคาย ในปี พ.ศ.2560-2565	54
4.2 ภาพรวมมูลค่าการค้าผ่านแดนนำเข้า-ส่งออก ณ ด้านศุลกากรหนองคาย จังหวัดหนองคาย จำแนกตามรายประเทศ ปี พ.ศ.2560-2565	55
4.3 ห่วงโซ่คุณค่าของสินค้าและบริการจังหวัดหนองคาย	66
4.4 ผลการวิเคราะห์สถานการณ์การตลาดของสินค้าและบริการในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษหนองคาย (เบื้องต้น)	69
4.5 ผลสรุปการวิเคราะห์แบบจำลองเพชรของพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษหนองคาย	76

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญและที่มาของหัวข้อวิจัย

เนื่องจากรัฐบาลได้ดำเนินงานพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ใน 10 พื้นที่ชายแดน เป้าหมาย ได้แก่ หนองคาย มุกดาหาร นครพนม กาญจนบุรี สระบุรี ตราด ตาก เชียงราย นราธิวาส และสงขลา เมื่อ พ.ศ. 2558 ดังตารางที่ 1.1 เพื่อกระจายความเจริญสู่ภูมิภาค และสามารถยกระดับคุณภาพชีวิตและรายได้ของประชาชน รวมถึงจัดระเบียบความมั่นคง บริเวณพื้นที่ชายแดน และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันประเทศไทย โดยใช้ประโยชน์จากการค้าชายแดน ซึ่งตั้งอยู่แนวระเบียงเศรษฐกิจของประเทศและเป็นประชาคมเศรษฐกิจ ที่รัฐบาลให้การสนับสนุน ด้านสิทธิประโยชน์การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การลงทุน และด้านศุลกากร การจัดตั้งศูนย์บริการด้านการลงทุน และการบริหารจัดการแรงงาน การจัดหาพื้นที่พัฒนาเพื่อใช้ประโยชน์สำหรับการลงทุน โดยมีคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (กนพ.) เป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ซึ่งต่อมาได้รับการยกเลิกไปโดยคณะกรรมการความสงบแห่งชาติ (คสช.) เมื่อวันที่ 9 กรกฎาคม 2562 และปัจจุบันได้มีคณะกรรมการนโยบายการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ (กพศ.) เป็นกลไกในการดำเนินงานตาม ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ พ.ศ. 2564 (กองยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่ สชช., 2564) ซึ่ง กพศ. ประกอบด้วย 1) คณะอนุกรรมการด้านสิทธิประโยชน์กำหนดพื้นที่และศูนย์บริการ 2) คณะอนุกรรมการด้านโครงสร้างพื้นฐาน 3) คณะอนุกรรมการด้านการตลาดและประชาสัมพันธ์ และ 4) คณะทำงาน สรรหา คัดเลือก เจริญ และกำกับติดตามการดำเนินงานของผู้ลงทุนในที่ดินราชพัสดุที่กำหนดเป็นพื้นที่พัฒนาใน เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ

กพศ. ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาที่จะส่งเสริมศักยภาพของพื้นที่ รวมถึงการสร้างมูลค่าเพิ่มในห่วงโซ่อุปทานของสินค้าและบริการ และการสนับสนุนกิจกรรมที่มีมูลค่าเพิ่มในพื้นที่เศรษฐกิจชายแดน เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ และช่วยส่งเสริมการพัฒนาในระยะต่อไป

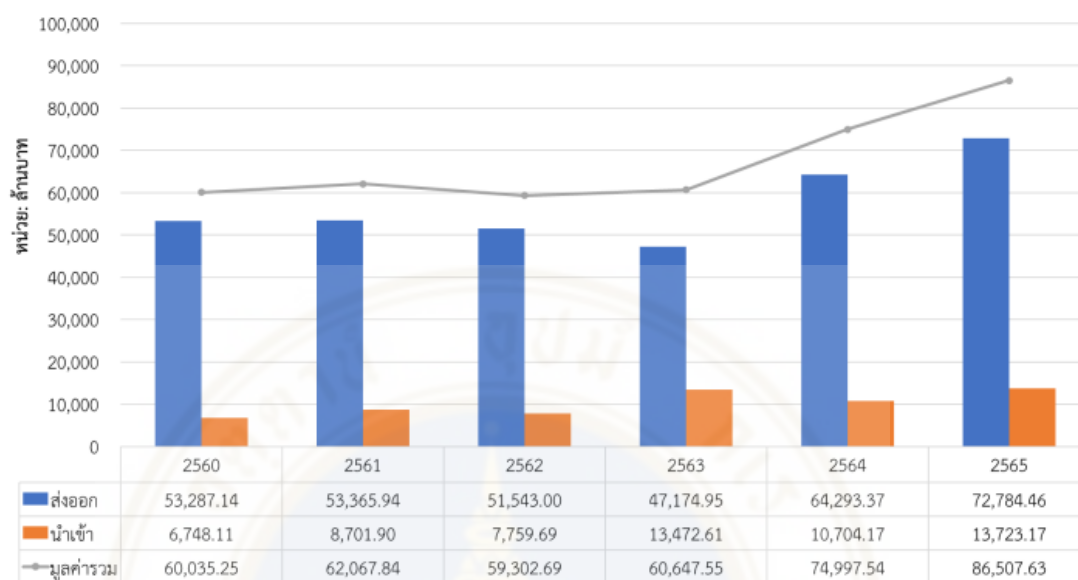
ตารางที่ 1.1 เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษทั้ง 10 จังหวัด

เขตเศรษฐกิจ	ขนาด	
	ตร.กม.	ไร่
รวม 10 พื้นที่	6,220.05	3,886,507.21
จังหวัดตาก (14 ตำบลใน 3 อำเภอ)	1,419.00	886,875.00
จังหวัดมุกดาหาร (11 ตำบลใน 3 อำเภอ)	578.50	361,542.50
จังหวัดสระแก้ว (4 ตำบลใน 2 อำเภอ)	332.00	207,500.00
จังหวัดตราด (3 ตำบลของ อ.คลองใหญ่)	50.20	31,375.00
จังหวัดสงขลา (4 ตำบลของ อ.สะเดา)	552.30	345,187.50
จังหวัดหนองคาย (13 ตำบลใน 2 อำเภอ)	473.67	296,042.00
จังหวัดนครราชสีมา (5 ตำบลใน 5 อำเภอ)	235.17	146,981.25
จังหวัดเชียงราย (21 ตำบลใน 3 อำเภอ)	1,523.63	952,266.46
จังหวัดนครพนม (13 ตำบลใน 2 อำเภอ)	794.79	495,743.75
จังหวัดกาญจนบุรี (2 ตำบลใน อ.เมือง)	260.79	162,993.75

ที่มา : สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2565)

สำหรับพื้นที่จังหวัดหนองคายเป็นหนึ่งในเขตเศรษฐกิจพิเศษที่ถูกกล่าวถึง เป็นโครงการที่อยู่ในพื้นที่ติด ชายแดนและหนึ่งในนั้นที่กำลังจะมีการพัฒนา หนองคายอยู่ในแผนยุทธศาสตร์เมืองชายแดนสำหรับพื้นที่พัฒนาที่สำคัญตามประกาศจากคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนา เศรษฐกิจพิเศษ 2/2558 วันที่ 24 เมษายน พ.ศ.2558 กำหนดเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดหนองคายประกอบไปด้วยพื้นที่ 13 ตำบล 2 อำเภอ ได้แก่ 1) อำเภอ เมืองหนองคาย ครอบคลุม 12 ตำบล ได้แก่ ค่ายบกหวาน ในเมือง บ้านเคื่อ พระธาตุบังพวน โพนิชัย โพนสว่าง มีชัย เวียงคุก สีกาย หนองกอมเกาะ หาดคา หินโงม 2) อำเภอสระใคร ครอบคลุม 1 ตำบล ได้แก่ สระใคร สภาพภูมิประเทศของจังหวัดหนองคายมีลักษณะทอดยาวตามลำน้ำโขง ซึ่งเป็นเส้นเขตแดนระหว่างราชอาณาจักรไทยกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ระยะทางรวม 210 กิโลเมตร จังหวัดหนองคายเป็น จังหวัดชายแดนทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน มีอาณาเขตติดกับนครหลวงเวียงจันทน์ ซึ่งเป็นเมืองหลวง ของประเทศลาว โดยมีแม่น้ำโขงเป็นเส้นกั้นเขตแดน จังหวัดหนองคายเป็นจังหวัดชายแดนที่มีเอกลักษณ์พิเศษโดย มีพื้นที่ทอดขนานยาวไปตามลำน้ำโขง ความกว้างของพื้นที่ทอดขนานไปตามลำน้ำโขงโดยเฉลี่ยประมาณ 20 – 25 กิโลเมตร ช่วงที่กว้างที่สุดอยู่ที่อำเภอเฝ้าไร่ และช่วงที่แคบที่สุดอยู่ที่อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคายมีอำเภอที่อยู่ ติดกับลำน้ำโขง 6 อำเภอ คือ สังคม ท่าบ่อ ศรีเชียงใหม่ เมืองหนองคาย โพนพิสัย และรัตนวาปี และมีอาณาเขตติดต่อกับประเทศลาว คือ แขวงเวียงจันทน์ นครหลวงเวียงจันทน์ และแขวงบอลิคำไซ ซึ่งเป็น

ช่องทางการค้า ชายแดนที่สำคัญของไทยกับ สปป.ลาว ได้ทั้งทางถนนและทางราง นับว่าเป็นประตูสู่ เมืองเวียงจันทน์ และยังเป็นที่ตั้งของสะพานมิตรภาพไทย-ลาวแห่งแรก (เข็จรช่วง กัลยาณมิตร, 2558) ซึ่งเป็น โครงสร้างพื้นฐานสำคัญในการขนส่งไปยังเวียงจันทน์

รูปที่ 1.1 ภาพรวมมูลค่าการนำเข้า-ส่งออกของการค้าชายแดนระหว่างประเทศไทยและสปป. ลาว ณด่านศุลกากรหนองคาย จังหวัดหนองคาย ปี 2560-2565
ที่มา : กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ (2566)

จากรูปที่ 1.1 มูลค่าการนำเข้า - ส่งออกของการค้าชายแดนระหว่างประเทศไทยและ สปป.ลาว ในปี 2565 พบว่า จังหวัดหนองคายมีภาพรวมของมูลค่าการค้าชายแดนอยู่ในอันดับที่ 1 จากทั้งหมด 8 จังหวัดที่มีด้านการค้าชายแดนติดกับสปป. ลาว มีมูลค่าการค้ารวมอยู่ที่ 86,507.62 ล้านบาท ซึ่งมีแนวโน้มการเติบโตเพิ่มขึ้น 15.35 เปอร์เซ็นต์ เมื่อเปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมา และยังเป็นด้านที่มีมูลค่าการค้ากับสปป. ลาว มากที่สุด เมื่อพิจารณาถึงประเภทสินค้าที่มีการส่งออกไปยัง สปป.ลาว ผ่านด่านศุลกากรหนองคาย พบว่ามูลค่าการส่งออกทั้งหมด มูลค่า 72,784.45 ล้านบาท

เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษหนองคายมีโรงงานอุตสาหกรรมแปรรูปไม้และผลิตภัณฑ์จากไม้มากที่สุด จำนวน 23 แห่ง รองลงมา ได้แก่ โรงงานอุตสาหกรรมอาหาร จำนวน 17 แห่ง และ โรงงานอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์โลหะ จำนวน 14 แห่ง ดังตารางที่ 1.2 จะเห็นได้ว่าอุตสาหกรรมในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษหนองคายไม่ใช่อุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง และไม่ได้เป็นจังหวัดที่มีการประกอบกิจการอุตสาหกรรมหนัก

ตารางที่ 1.2 จำนวนโรงงานอุตสาหกรรมในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษหนองคาย

ลำดับที่	กลุ่มอุตสาหกรรม	จำนวน (โรงงาน)
1	แปรรูปไม้และผลิตภัณฑ์จากไม้	23
2	อุตสาหกรรมอาหาร	17
3	ผลิตภัณฑ์ท่อโลหะ	14
4	ผลิตยานพาหนะและอุปกรณ์รวมทั้งการซ่อมยานพาหนะและอุปกรณ์	9
5	ผลิตภัณฑ์โลหะ	8
6	อุตสาหกรรมเครื่องดัด	4
7	ผลิตภัณฑ์พลาสติก	3
8	ผลิตภัณฑ์จากพืช	3
9	ผลิตกระดาษและผลิตภัณฑ์กระดาษ	2
10	ผลิตภัณฑ์จากปิโตรเลียม	2
11	เครื่องเรือนหรือเครื่องตกแต่งในอาคารจากไม้ แก้ว ยาง หรือโพลีเอสเตอร์	1
12	ยางและผลิตภัณฑ์ยาง	1
13	เคมีภัณฑ์และผลิตภัณฑ์เคมี	1
14	การผลิตอื่นๆ	20

ที่มา : กรมโรงงานอุตสาหกรรม (2565)

รถไฟจีน-ลาว เป็นส่วนหนึ่งของเส้นทางรถไฟสายตังโปร์ – คุณหมิง ภายใต้ยุทธศาสตร์ One Belt One Road ของจีนที่จะเปิดบริการภายในปี 2565 ซึ่งจะสามารถช่วยส่งเสริมการลงทุนทางการค้า และการท่องเที่ยว ลดต้นทุนการขนส่งสินค้า ทั้งค่าโดยสารและระยะเวลาจากจีน โดยทางรถไฟสายนี้จะเริ่มมาจากนครคุนหมิง (มณฑลยูนนาน) เชื่อมมาที่เมืองบ่อเต็น (สปป.ลาว) และสิ้นสุดที่นครหลวงเวียงจันทน์ ซึ่งอยู่ห่างจากจังหวัดหนองคายเพียงแค่ 24 กิโลเมตร หรือใช้เวลาไม่เกิน 15 ชั่วโมง ซึ่งเร็วกว่าทางถนนจากนครคุนหมิง ถึงจังหวัดเชียงรายที่ใช้เวลาถึง 2 วัน และจากข้อมูลของสำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร คำนวณโดย ธปท. พบว่าจะมีต้นทุนต่ำกว่าการขนส่งทางถนนถึง 2 เท่า การขยายห่วงโซ่อุปทานของสินค้าในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษหนองคาย และการเชื่อมโยงห่วงโซ่อุปทานกับ สปป.ลาว และจีนตอนใต้ ซึ่งจะสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับภาคอุตสาหกรรมและเกษตรกรรมในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษหนองคาย

นอกจากนี้จังหวัดหนองคายเป็นระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (Northeastern Economic Corridor : NeEC-Bioeconomy) ซึ่งประกอบด้วยจังหวัดนครราชสีมา ขอนแก่น อุดรธานี และหนองคาย มีศักยภาพและโอกาสในการพัฒนาให้เป็นฐานเศรษฐกิจชีวภาพ หรือ NeEC - Bioeconomy ของประเทศ เนื่องจากความได้เปรียบในด้านที่ตั้งซึ่งสามารถพัฒนาเชื่อมโยงไปยังประเทศในภูมิภาคอื่นๆ ของโลก (เช่น การพัฒนาตามแนวระเบียงเศรษฐกิจใน

ภูมิภาคซึ่งสามารถเชื่อมต่อไปยังจีน) พื้นที่ที่มีความหลากหลาย ทางชีวภาพซึ่งสามารถนำมาใช้ต่อยอด
 ต่อดูอุตสาหกรรมชีวภาพด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่ตลอดห่วงโซ่การผลิต ซึ่งรวมถึงการต่อยอดผลผลิต
 ทางการเกษตรสู่พลังงานหมุนเวียน ความพร้อมของภาคการศึกษาทั้งในส่วนกลาง และในพื้นที่ใน
 การวิจัยและพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรม ที่จะถ่ายทอดองค์ความรู้สู่
 ผู้ประกอบการ และความก้าวหน้าของการก่อสร้างระบบคมนาคมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือซึ่ง
 เชื่อมโยงกับ โครงข่ายหลักของประเทศและประเทศในภูมิภาค รวมทั้งสิทธิประโยชน์ที่ส่งเสริมการ
 ลงทุนที่เกี่ยวข้องกับ เศรษฐกิจฐานชีวภาพในปัจจุบันและแนวทางการให้สิทธิประโยชน์ในระยะ
 ต่อไปที่จะสนับสนุนการเชื่อมโยงกิจกรรมในลักษณะคลัสเตอร์และห่วงโซ่มูลค่า ดังนั้นการพัฒนา
 NeEC - Bioeconomy จึงเป็น โอกาสของเกษตรกร SMEs และผู้ประกอบการรุ่นใหม่ รวมทั้ง
 ผู้ประกอบการรายใหญ่ที่จะเข้าสู่อุตสาหกรรม Bioeconomy ทั้งนี้ ในการการพัฒนาจำเป็นต้องอาศัย
 การมีส่วนร่วมและผลักดันจากทุกภาคส่วนให้เกิดภาวะแวดล้อมในพื้นที่ที่ทำให้เกิดการร่วมคิด
 วางแผนและพัฒนาการพัฒนาย่างบูรณาการเพื่อผลักดันนโยบายให้เกิดผลเป็น รูปธรรม และเป็น
 ประโยชน์ต่อพื้นที่และประเทศโดยรวม (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ,
 2564)

ทั้งนี้จังหวัดหนองคายเป็นจังหวัดที่อยู่ในกลุ่มเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษซึ่งจำเป็นที่จะ
 มีการปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง และยังต้องมีแผนการพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจต่อไป
 ดังนั้น โครงการศึกษาการพัฒนาเศรษฐกิจการค้าชายแดนในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัด
 หนองคาย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการกำหนดกรอบและแนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมในพื้นที่เขต
 พัฒนาเศรษฐกิจพิเศษต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์งานวิจัย

- 1.2.1. ศึกษาภาพรวมของห่วงโซ่อุปทานของกลุ่มอุตสาหกรรมทางเศรษฐกิจในการ
 พัฒนาพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดหนองคาย
- 1.2.2. ศึกษาเชิงลึกในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่อุตสาหกรรมที่มีศักยภาพ ที่ควรจะ
 สนับสนุนให้มีการพัฒนาในห่วงโซ่อุปทานในอนาคตในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษหนองคาย
- 1.2.3. ข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาพื้นที่เพื่อเสริมสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่กลุ่ม
 อุตสาหกรรมทางเศรษฐกิจในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดหนองคาย

1.3 ขอบเขตการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

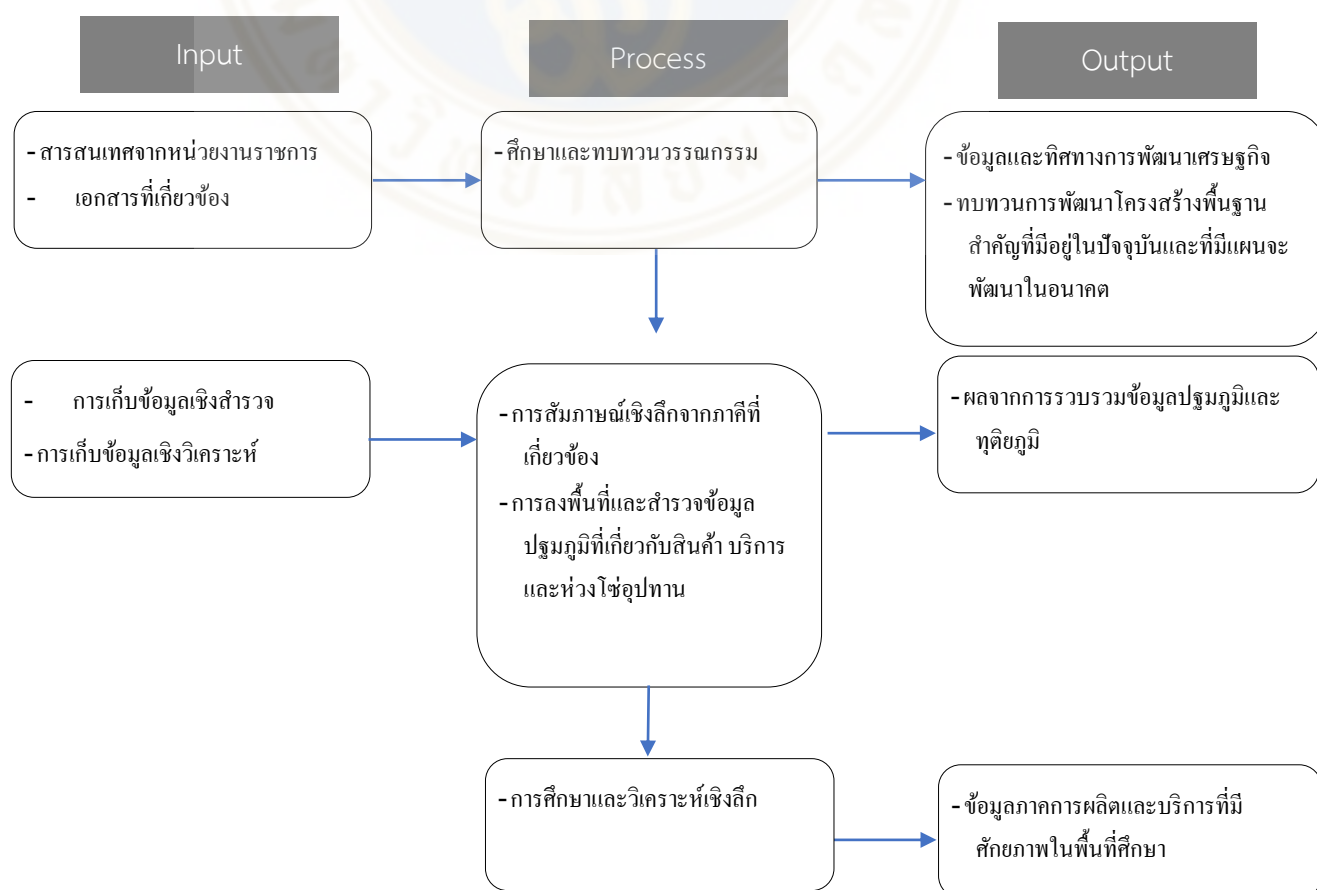
1.3.1. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการดำเนินการศึกษาคือ ประชากรที่มีอายุตั้งแต่อายุ 18 ปีขึ้นไปที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับทั้งหน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาคเอกชน และชุมชนที่มีศักยภาพในเขตพื้นที่พัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ จังหวัดหนองคาย จำนวน 51 คน

1.3.2. ขอบเขตด้านพื้นที่

ผู้วิจัยดำเนินการลงพื้นที่ (Field Study) สัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในห่วงโซ่อุปทานภาคการผลิตและบริการในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษและพื้นที่โดยรอบเพื่อรวบรวมข้อมูลเชิงลึกสำหรับแนวทางการพัฒนา และข้อเสนอแนะทางกลยุทธ์ในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ เพื่อรวบรวมข้อมูลเชิงลึกสำหรับแนวทางการพัฒนา และข้อเสนอแนะทางกลยุทธ์ในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดหนองคาย

1.4 กรอบแนวคิดในการวิจัย (Conceptual Framework)

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.5.1. หน่วยงานภาครัฐ

- สามารถนำรายงานผลการศึกษามาใช้เป็นแนวทางในการจัดทำยุทธศาสตร์หรือนโยบาย เพื่อประโยชน์ต่อการวางแผนกลยุทธ์ และแนวทางการพัฒนาพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ โดยสามารถนำมาใช้ในการสร้างมูลค่าเพิ่มในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดหนองคาย ที่มีประสิทธิภาพ

- นำเสนอข้อเสนอแนะแนวทางเพิ่มเติมในการจัดทำยุทธศาสตร์หรือนโยบายเพื่อพัฒนาพื้นที่ หรือเสริมสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่กิจกรรมทางเศรษฐกิจในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดหนองคาย

1.5.2. หน่วยงานภาคเอกชน หรือผู้ประกอบการ

- สามารถวางแผนกลยุทธ์และพัฒนากิจการบริหารจัดการธุรกิจภายใต้เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษได้ โดยสามารถประเมินศักยภาพของด้านตลาด การบริการ แรงงาน การลงทุน การขนส่ง และห่วงโซ่อุปทานของการส่งออก เพื่อประเมินประสิทธิภาพทางการค้าระหว่างประเทศและกิจกรรมในห่วงโซ่อุปทานได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นรูปธรรม

- สามารถบูรณาการแนวทางการพัฒนาพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ เพื่อให้ทราบถึงโอกาสใหม่ทางธุรกิจ และจุดแข็งที่สามารถอยู่ในตลาดแข่งขันอย่างมีประสิทธิภาพ

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ผู้ทำวิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าวรรณกรรม เอกสารงานวิจัย และแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยในหัวข้อ แนวทางพัฒนากลยุทธ์ของธุรกิจในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ภูมิศึกษาจังหวัดหนองคาย ในประเด็นต่างๆ โดยแบ่งออกได้ดังนี้

2.1. แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2.2. สารสนเทศ (Information)และทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2.1.1 แนวคิดเกี่ยวกับการค้าชายแดน

การค้าชายแดนกล่าวคือรูปแบบการค้าที่ประชาชนชาวบ้านประกอบกิจการการค้าชายแดนที่มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดที่มีพรมแดนติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน การแลกเปลี่ยนสินค้าระหว่างกัน โดยส่วนใหญ่แล้วจะเป็นสินค้าที่ใช้เป็นประจำเป็นวันของประชาชนตามแนวพรมแดนผ่านจุดผ่านแดนต่าง ๆ ทั้งจุดผ่อนปรนพิเศษ จุดผ่านแดนถาวร จุดผ่านแดนชั่วคราว และจุดผ่อนปรน จนถึงช่องทางธรรมชาติที่มีการเชื่อมโยงระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและไม่หยุดยั้งไปตามการเชื่อมโยงของสภาพสังคมของไทยและประเทศเพื่อนบ้าน การกำหนดเส้นเขตแดนเพื่อแสดงอาณาบริเวณของเขตปกครองได้แบ่งแยกชุมชนที่เคยอยู่ร่วมกันออกไปเป็นชุมชนของประเทศที่ จัดตั้งขึ้นใหม่สร้างความแตกต่างทั้งกฎหมายระเบียบวิธีที่แตกต่างกัน แต่การไปมาหาสู่กันแลกเปลี่ยนผลผลิตเพื่อการดำรงชีพยังคงดำเนินไป แม้ว่าชุมชนที่อยู่อาศัยได้ถูกแบ่งออกไปเป็นคนละประเทศ ด้วยเหตุผลนี้เองที่เป็นที่มาของ "การค้าชายแดน" จากจุดเริ่มต้นการค้าชายแดนได้มีวิวัฒนาการอย่างต่อเนื่อง เริ่มต้นจากการค้าด้วยวิธีแลกเปลี่ยนผลผลิตที่จำเป็นต่อการดำรงชีพ เมื่อมีผลผลิตมากขึ้นและเกินความต้องการในการดำรงชีพของตนเองก็เริ่มพัฒนาสู่การแลกเปลี่ยนผลผลิตเพื่อหวังผลกำไร แต่ก็ยังคงจำกัดอยู่ในเฉพาะพื้นที่บริเวณตามแนวชายแดนที่เคยเป็นชุมชนดั้งเดิม ตามเส้นทางที่เคยใช้อยู่แต่เดิมเมื่อครั้งยังไม่ได้แบ่งเขตแดน หรืออาณาเขตที่เรียกว่า "ช่องทางการค้าตามธรรมชาติ" หรือที่เรียกกันว่า "จุดผ่อนปรนทางการค้า" และในปัจจุบันเมื่อเส้นทางการคมนาคมขนส่งพัฒนาสะดวกมากขึ้น จึงขยายพื้นที่กว้างขึ้นเชื่อมโยงจากจุดชายแดน

สร้างโครงข่ายเชื่อมโยงครอบคลุมพื้นที่ตามแนวชายแดนของประเทศคู่ค้าที่มีเขตแดนติดต่อกัน (กรมการค้าต่างประเทศ, 2560)

นิยามของด่านชายแดน

- จุดผ่านแดนถาวร เป็นจุดผ่านแดนที่เปิดเพื่อการค้าสัญจรไปมาและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศโดยเป็นความตกลงร่วมกันระหว่างรัฐบาล การเปิดจุดผ่านแดนถาวรต้องได้รับการเห็นชอบจากรัฐบาลทั้งสองประเทศ จุดผ่านแดนถาวรเป็นด่านชายแดนที่มีความพร้อมมากที่สุดใน การรองรับการค้าชายแดน เนื่องจากมีอาคารสถานที่และมีหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง กับการนำเข้า และส่งออกมาอำนวยความสะดวก
- จุดผ่านแดนชั่วคราว เป็นจุดผ่านแดนที่มีผู้ร้องขอกระทรวงมหาดไทย โดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีให้เปิดเป็นการชั่วคราวโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจ
- จุดผ่อนปรนพิเศษ เป็นจุดที่เปิดเป็นกรณีมีวัตถุประสงค์ทั้งด้านเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว โดยขออนุญาตให้ประชาชนของทั้งสองประเทศเท่านั้นที่เดินทางสัญจรไปมาและซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าอย่างคล่องตัว ปัจจุบันมีเพียงแห่งเดียว คือ จุดผ่อนปรนพิเศษด้านสิงขร จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
- จุดผ่อนปรน เป็นจุดที่เปิด โดยมีวัตถุประสงค์ด้านมนุษยธรรม เพื่อการส่งเสริมความสัมพันธ์ในระดับท้องถิ่นและอนุญาตให้ประชาชนประเทศเพื่อนบ้านสัญจรเข้ามาเพื่อซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าอุปโภคและบริโภคระหว่างกัน โดยกำหนดระเบียบการสัญจร ประเภทของสินค้า มูลค่าสินค้า ระยะเวลาเปิด-ปิด มาตรการควบคุมการเคลื่อนทางเข้าออกเป็นอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัด
- ช่องทางธรรมชาติ เป็นจุดที่ประชาชนของสองประเทศใช้ผ่านเข้า-ออกไม่เป็นการ เป็นไปตามธรรมชาติและลักษณะภูมิประเทศ โดยมีได้มีหลักฐานรับรองจากทางราชการทั้งสองฝ่าย (กรมการค้าต่างประเทศ, 2560)

2.1.2 แนวคิดการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ

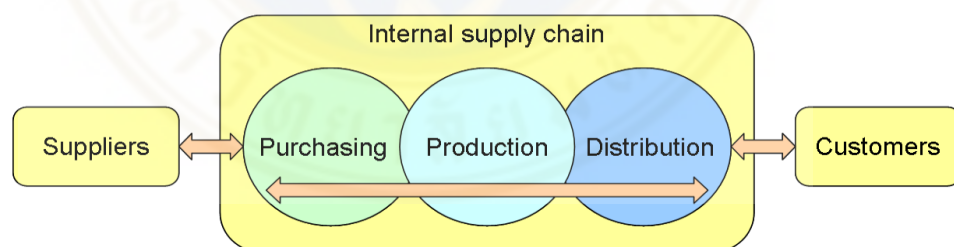
เขตเศรษฐกิจพิเศษเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพได้รับการพัฒนาและกำหนดให้พื้นที่นั้นอยู่ภายใต้กรอบข้อกำหนด กฎหมาย และการบริหารกิจการในลักษณะเฉพาะ ซึ่งภายในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจะต้องมีการปรับปรุงลักษณะทางกายภาพของอสังหาริมทรัพย์ในท้องถิ่น เพื่อให้เกิดความพร้อมที่จะรองรับการค้าการลงทุนของนักธุรกิจทั้งภายในประเทศและจากต่างประเทศ เช่น การให้สิทธิประโยชน์ทางภาษี การอำนวยความสะดวกในการดำเนินกิจการแบบเบ็ดเสร็จในจุด และการบริการขั้นพื้นฐานด้านต่าง ๆ ทั้งในระบบการขนส่ง ระบบไฟฟ้า ประปา

และจัดให้มีกิจกรรมสนับสนุนกิจการอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ การจัดให้มีระบบสาธารณูปการ และสาธารณูปโภค อุตสาหกรรม Logistics อุตสาหกรรมนิคม อุตสาหกรรมที่สนับสนุนการท่องเที่ยว การจัดการด้านสุขอนามัย พัฒนาคุณภาพชีวิต และสิ่งแวดล้อมชุมชน เป็นต้น ซึ่งการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษดังกล่าว ถือได้ว่าเป็นการพัฒนาที่ไปพร้อมกับการพัฒนาสังคมให้มีความเจริญมากยิ่งขึ้น (รายงานของคณะกรรมการเศรษฐกิจ การพาณิชย์และอุตสาหกรรม วุฒิสภา, 2551)

2.1.3 ตัวแบบการบริหารจัดการห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain Management)

ห่วงโซ่อุปทาน หรือ เครือข่ายโลจิสติกส์ คือ การใช้ระบบของหน่วยงาน คน เทคโนโลยี กิจกรรม ข้อมูลข่าวสาร และทรัพยากร มาประยุกต์เข้าด้วยกัน เพื่อการเคลื่อนย้ายสินค้าหรือบริการ จากผู้จัดหาไปยังผู้ซื้อ กิจกรรมของห่วงโซ่อุปทานจะแปรสภาพทรัพยากรธรรมชาติ วัตถุดิบ และวัสดุอื่น ๆ ให้กลายเป็นสินค้าสำเร็จ แล้วส่งไปจนถึงผู้ซื้อคนสุดท้าย หรือผู้บริโภค (End Customer) ห่วงโซ่อุปทานมีความเกี่ยวข้องกับห่วงโซ่คุณค่าห่วงโซ่อุปทาน อาจเรียงลำดับได้ดังนี้

- (1) ผู้จัดจำหน่ายวัตถุดิบ/ส่วนประกอบ (Raw Material/ Component Suppliers)
- (2) ผู้ผลิต (Manufacturers)
- (3) ผู้ค้าส่ง/ผู้กระจายสินค้า (Wholesalers/Distributors)
- (4) ผู้ค้าปลีก (Retailers)
- (5) ผู้บริโภค (Customers)

รูปที่ 2.1 ห่วงโซ่อุปทานในองค์กร

ที่มา : Chen, I.J. and Paulraj, A. (2004) Towards a Theory of Supply Chain Management: The Constructs and Measurements. *Journal of Operations Management*, 22, 119. <http://dx.doi.org/10.1016/j.jom.2003.12.007>

การแลกเปลี่ยนแต่ละครั้งในห่วงโซ่อุปทาน จะเกิดขึ้นระหว่างบริษัทกับบริษัทที่ต้องการเพิ่มผลประโยชน์ภายในระบบ ซึ่งบริษัทลูกที่แยกออกมาเป็นเอกเทศจากบริษัทแม่ มีจุดประสงค์ในการสรรหาทรัพยากรมาป้อนให้บริษัทแม่ อย่างไรก็ตามในห่วงโซ่อุปทานของแต่ละ

บริษัท ไม่จำเป็นต้องมีส่วนประกอบเหล่านี้ทุกตัว ลูกค้าสามารถสั่งซื้อผ่านเว็บไซต์ของบริษัท ผู้กระจายสินค้า ผู้ค้าปลีก

กระบวนการสำคัญทางธุรกิจที่มีฟังก์ชันงานข้ามบริษัท กระบวนการจะถูกจัดการโดยทีมงานที่มาจากหลายสาขาความรู้ โดยเป็นตัวแทนจากฝ่ายการผลิต การเงิน การตลาด จัดซื้อ ฝ่ายวิจัย และ โลจิสติกส์ โดยแต่ละกระบวนการจะต้องเผชิญหน้ากับลูกค้าและผู้จัดหาคนสำคัญ การจัดการลูกค้าสัมพันธ์ การจัดการผู้จัดหา (หรือจัดจ่าย) สัมพันธ์เพื่อสร้างการเชื่อมโยงหลักในห่วงโซ่อุปทาน ความร่วมมือในห่วงโซ่อุปทานอย่างสมบูรณ์ ก่อให้เกิดการแข่งขันมิติใหม่ในตลาดโลก การแข่งขันในปัจจุบันได้เปลี่ยนจากการแข่งขันในรูปแบบบริษัทต่อบริษัท มาเป็นห่วงโซ่อุปทานต่อห่วงโซ่อุปทาน

เป้าหมายพื้นฐานของการจัดการห่วงโซ่อุปทาน คือ การเติมเต็มความต้องการของลูกค้า โดยใช้ทรัพยากรให้คุ้มค่าที่สุด ซึ่งรวมไปถึงกำลังในการกระจายสินค้า วัสดุคงคลัง และแรงงาน โดยทฤษฎีห่วงโซ่อุปทานมีจุดมุ่งหมายที่จะสนองความต้องการของตลาด และใช้วัสดุคงคลังให้น้อยที่สุด ส่วนประกอบของการสร้างจุดดุลยภาพของห่วงโซ่อุปทาน ประกอบด้วย การร่วมมือระหว่างบริษัทเพื่อกำจัดคอขวด การจัดหาเชิงยุทธศาสตร์เพื่อสร้างจุดสมดุลระหว่างราคา วัสดุต่ำสุดกับการขนส่ง การนำเทคนิคระบบการผลิตแบบทันเวลาพอดี เข้ามาประยุกต์ใช้เพื่อทำให้เกิดจุดดุลยภาพของการผลิต รักษาจุดเหมาะสมในการตั้งโรงงานและคลังวัสดุ เพื่อการบริการผู้ซื้อ การใช้การวางตำแหน่ง การวิเคราะห์เส้นทางการขนส่ง และการสร้างดุลยภาพในระบบโลจิสติกส์ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของฝั่งจัดจ่าย

การจัดการห่วงโซ่อุปทานด้วยระบบโลจิสติกส์ หมายถึง กิจกรรมภายในบริษัท/องค์กรหนึ่ง ๆ เพื่อการกระจายสินค้า ในขณะที่ห่วงโซ่อุปทานครอบคลุมไปถึงการผลิตและการส่งคำสั่งซื้อ ดังนั้นห่วงโซ่อุปทานจะมีขอบข่ายกว้างกว่าโลจิสติกส์ และครอบคลุมหลาย ๆ บริษัท รวมทั้งผู้จัดหา ผู้ค้าส่ง และผู้ค้าปลีก เพื่อทำงานโดยมุ่งหาเป้าหมายเดียวกัน คือ ทำให้ลูกค้าพึงพอใจ

จากนั้นตั้งแต่ปี 1990 โดยหลายบริษัทเริ่มใช้บริการบริษัทอื่นเพื่อจัดการขนส่งสินค้าให้ โดยเรียกบริษัทขนส่งภายนอก ซึ่งเป็นผู้ให้บริการขนส่งที่สาม นอกจากนี้ หลายบริษัทยังใช้บริการบริษัทอื่นมาผลิตชิ้นส่วนให้แก่บริษัทตนเองอีกด้วย ไมเคิล อี พอร์เตอร์ เสนอแนวคิดและทฤษฎีการจัดการโซ่คุณค่า ที่แสดงให้เห็นถึงองค์ประกอบอนุกรมของกิจกรรมต่าง ๆ ในห่วงโซ่อุปทาน ที่เพิ่มคุณค่าให้กับสินค้าผลิตภัณฑ์ และบริการ โดยการเพิ่มคุณค่าจากกิจกรรมการแปรรูปวัตถุดิบที่ป้อนเข้าสู่กระบวนการผลิต ซึ่งกิจกรรมสนับสนุน ที่มีส่วนช่วยในการเพิ่มคุณค่าให้กับสินค้าหรือบริการของบริษัท

2.1.4 ทฤษฎี SWOT Analysis

ในการวิเคราะห์ศักยภาพด้วยแบบจำลองวิเคราะห์โอกาสและข้อจำกัด ตลอดจนภาวะคุกคามที่อาจมีต่อการพัฒนาห่วงโซ่อุปทานและคุณค่าของผลิตภัณฑ์ในพื้นที่ศึกษา ในการศึกษาจะทำการวิเคราะห์ปัจจัยภายในพื้นที่ ทั้งปัจจัยที่เป็นศักยภาพหรือจุดแข็งของพื้นที่ และปัจจัยที่เป็นข้อจำกัดหรือจุดอ่อนของพื้นที่ ตลอดจนปัจจัยภายนอกพื้นที่ซึ่งอาจจะเป็นโอกาสและภาวะคุกคามที่มีต่อการพัฒนาห่วงโซ่อุปทาน (SWOT Analysis) ของพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษหนองคาย

งานประสานศูนย์วิจัยวิทยาพัฒนา ศูนย์วิทยาพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช ได้กล่าวถึงการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมจากปัจจัยภายในและภายนอก ซึ่งเป็นการวิเคราะห์สภาพองค์กร ที่ทำการศึกษา เพื่อหาจุดอ่อน จุดแข็ง อุปสรรค และ โอกาส ในองค์กร โดย SWOT ย่อมาจาก

S (Strengths) จุดแข็ง ข้อได้เปรียบภายในองค์กร

W (Weakness) หรือจุดอ่อน ข้อเสียภายในองค์กร

O (Opportunities) โอกาสจากธุรกิจ เป็นปัจจัยภายนอก

T (Threats) อุปสรรค หรือปัจจัยคุกคามภายนอกในการดำเนินธุรกิจ

หลักการสำคัญของการวิเคราะห์สภาพปัจจัยภายในและภายนอก (SWOT Analysis) คือ การสำรวจทั้งสภาพภายในขององค์กร และสภาพภายนอกของอุตสาหกรรมของธุรกิจที่องค์กรได้ดำเนินการประโยชน์จากการวิเคราะห์ SWOT เนื่องจากการวิเคราะห์นี้เป็นการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อธุรกิจ โดยจุดอ่อนจะทำให้เราทราบปัญหาที่เกิดขึ้นภายในองค์กร จะทำให้เราสามารถวางแผนหรือปรับปรุงจุดอ่อนนี้ให้มีอิทธิพลต่อธุรกิจน้อยลง และนำจุดแข็งขององค์กรมาพัฒนาให้เป็นจุดแข็งที่แข็งแกร่งกว่าเดิมหรือมากยิ่งขึ้นและใช้ประโยชน์ในการดำเนินธุรกิจ และการวิเคราะห์อุปสรรคซึ่งเป็นสถานการณ์ที่ขัดขวางบรรลุเป้าหมายในการดำเนินธุรกิจขององค์กรจากปัจจัยภายนอกองค์กร รวมไปถึงการวิเคราะห์โอกาสในอุตสาหกรรมที่ได้ดำเนินทางธุรกิจขององค์กร จะเป็นตัวช่วยให้องค์กรบรรลุเป้าหมายจากการดึงโอกาสนั้นมาใช้ร่วมกับปัจจัยภายใน โดยสรุปแล้วการวิเคราะห์ SWOT Analysis จะทำให้เราทราบถึงจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคที่เกิดขึ้นภายในองค์กร และมาจากปัจจัยภายนอกจากอุตสาหกรรมที่ทางองค์กรได้ดำเนินธุรกิจ เพื่อวางแผนเชิงกลยุทธ์ในการดำเนินการทางธุรกิจต่อไป

2.1.5 ทฤษฎี BCG MATRIX

ศิริวรรณ และคณะ (2546) ได้กล่าวถึงเมทริกซ์กลุ่มที่ปรึกษาบอสตัน หรือ BCG (Boston Consulting Group Matrix) เมทริกซ์ความเจริญเติบโต-ส่วนครองตลาด โดย BCG Matrix เป็นการนำอัตราเจริญเติบโตของตลาดกับส่วนแบ่งทางการตลาด (Market Share) มาใช้

ในการเปรียบเทียบสินค้า ว่าสินค้านั้นตั้งกล่าวอยู่ในตำแหน่งใดของ BCG Matrix เพื่อที่จะนำไปใช้ประโยชน์ในการกำหนดกลยุทธ์ โดย BCG Matrix ประกอบไปด้วย 4 ด้าน ได้แก่

1. Cash Cows คือ สินค้าที่อยู่ในตำแหน่งที่มีอัตราการเจริญเติบโตต่ำแต่มีส่วนแบ่งทางการตลาดสูงกลยุทธ์สำหรับสินค้าประเภทนี้คือพยายามรักษาให้ยังคงมีส่วนแบ่งทางการตลาดที่สูงเช่นเดิม แต่อาจจะพัฒนาในส่วนของอัตราการเจริญเติบโตให้สูงมากขึ้น

2. Stars คือ สินค้าที่อยู่ในตำแหน่งที่มีอัตราการเจริญเติบโตของตลาดสูง และมีส่วนแบ่งทางการตลาดสูง ควรใช้กลยุทธ์ที่สร้างแรงผลักดันที่ช่วยให้สินค้าสามารถขายดีและทำกำไรได้มากยิ่งขึ้น เพราะสินค้าในตำแหน่งนี้มักมีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว และจะมีคู่แข่งทางการค้าที่สูงมากขึ้น

3. Dogs คือ สินค้าที่อยู่ในตำแหน่งอัตราการเจริญเติบโตของตลาดต่ำ อีกทั้งยังมีส่วนแบ่งทางการตลาดต่ำอีกด้วย ซึ่งสินค้าในกลุ่มนี้เป็นสินค้าที่ไม่ทำกำไรให้กับองค์กร อาจจะทำให้เกิดการขาดทุนอีกด้วย ควรพิจารณาว่าจะทำการผลิตสินค้าน้อยลง หรือหาวิธีพัฒนาการเจริญเติบโตของตลาดเพื่อให้สินค้าเลื่อนไปอยู่ในตำแหน่ง Question Marks หรือพัฒนาส่วนแบ่งทางการตลาดเพื่อให้สินค้าประเภทนี้เลื่อนไปอยู่ในตำแหน่ง Cash Cows รวมไปถึงวิธีสุดท้ายคือพิจารณาเลิกทำสินค้านี้

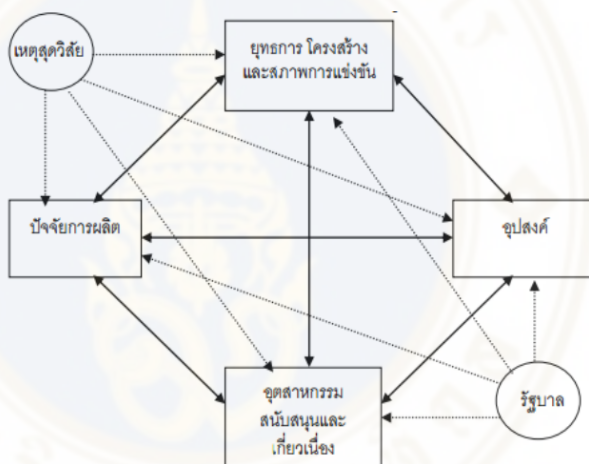
4. Question Marks คือ สินค้าที่อยู่ในตำแหน่งที่มีอัตราการเจริญเติบโตของตลาดสูง แต่มีส่วนแบ่งทางการตลาดต่ำสินค้านี้ควรให้ความสนใจเป็นพิเศษเป็นอย่างมาก โดยการสร้างความต้องการของสินค้าเพิ่มมากขึ้น เพื่อเพิ่มส่วนแบ่งทางการตลาดของสินค้า อาจจะทำการประชาสัมพันธ์ให้ผู้คนรู้จักและตระหนักถึงสินค้านี้มากยิ่งขึ้น

2.1.6 แบบจำลองเพชร (Diamond Model)

เป็นตัวแทนสำหรับการวิเคราะห์ความสามารถในการแข่งขันของเครือข่ายวิสาหกิจ โดยพิจารณาและประเมินสถานการณ์ปัจจุบันของปัจจัยแวดล้อมทางธุรกิจ 4 ด้านที่สำคัญ คือ 1) เงื่อนไขด้านปัจจัยการผลิต (Factor Conditions) คือ ปัจจัยในการดำเนินงานหรือปัจจัยทางการผลิตสิ่งที่มีความจำเป็นต้องใส่เข้าไปในกิจกรรม เพื่อให้สามารถแข่งขันกับผู้อื่นได้ ในแต่ละประเทศต่างก็มีปัจจัยทางการผลิตที่แตกต่างกัน ต่างต้องผลิตสินค้าโดยใช้ปัจจัยในประเทศของตัวเองที่มีอยู่ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด 2) เงื่อนไขด้านอุปสงค์ (Demand Conditions) คือ ลักษณะความต้องการสินค้าและบริการของอุตสาหกรรมภายในประเทศ โดยจะมีความได้เปรียบถ้าความต้องการภายในประเทศมาก จะกดดันให้ผู้ประกอบการมีการเปลี่ยนแปลงมีนวัตกรรมที่รวดเร็ว และมีความเป็นเลิศในการปรับปรุงพัฒนาผลิตภัณฑ์ 3) บริบทด้านการแข่งขันและกลยุทธ์ของธุรกิจ (Firm

Strategy, Structure and Rivalry) คือ กลยุทธ์องค์กร โครงสร้างและการแข่งขัน เป็นสิ่งที่องค์กรกำหนดขึ้นมาเช่น เป้าหมายกลยุทธ์การจัดการในด้านต่าง ๆ ซึ่งมีผลต่อการเอื้อให้เกิดข้อได้เปรียบทางการแข่งขันของประเทศ และ 4) อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องและสนับสนุนกัน (Related and Supporting Industries) คือ อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องและสนับสนุนจะได้เปรียบทางการแข่งขัน

นอกจากนี้ยังมีปัจจัยภายนอกที่มีบทบาทต่อการเกิดความได้เปรียบทางการแข่งขันของประเทศอีก 2 ประการ คือ 1) Government รัฐบาล ผลกระทบจากนโยบายของรัฐบาล รัฐบาลเป็นผู้ซื้อรายใหญ่ของสินค้าและบริการ ผลกระทบจากนโยบายรัฐบาลด้านการโฆษณาและด้านอื่น ๆ และสภาพการแข่งขันในประเทศของบริษัทได้รับผลกระทบจากนโยบายรัฐบาลด้านภาษี ด้านการป้องกันและผูกขาด ฯลฯ และ 2) Chance เหตุสุดวิสัยหรือ โอกาส การเปลี่ยนแปลงและความเป็นไปได้ที่อาจจะคาดการณ์ล่วงหน้าไม่ได้ ล้วนมีผลต่อความสามารถในการแข่งขันของประเทศซึ่งแบบจำลองเพชร แสดงดังรูปที่ 2.2

รูปที่ 2.2 แบบจำลองเพชร (Diamond Model)

ที่มา : พรชัย ศักดิ์สกุลพรชัย (2554)

2.2 สารสนเทศ (Information) และทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

2.2.1 นโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

เนื่องจกงานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะทำการยกวางบทวิเคราะห์ว่าด้วยห่วงโซ่อุปทานเป็นสำคัญ โดยศึกษายุทธศาสตร์ นโยบาย และแผนพัฒนาระดับต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้จะมุ่งเน้นการศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการผลิตการลงทุนการผลิต การส่งออกและการนำเข้าสินค้า

ผ่านช่องทางการค้าระหว่างประเทศและการค้าทุกช่องทาง เพื่อให้เห็นการเชื่อมโยงของห่วงโซ่ของการผลิตการไหลเวียนและการบริโภคสินค้า ดังนั้นจึงเน้นการผลิต (GDP) การลงทุนเพื่อผลิตสินค้า

2.2.1.1 ความเชื่อมโยงและสอดคล้องของยุทธศาสตร์ และแผนต่าง ๆ ที่

เกี่ยวข้องเพื่อให้เห็นถึงความเชื่อมโยง ความสอดคล้องและการสนับสนุนกันระหว่างนโยบายยุทธศาสตร์ และแผนพัฒนาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยมีรายละเอียด ดังนี้

(1) ยุทธศาสตร์ชาติ

ยุทธศาสตร์ชาติ มีเป้าหมายในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่าง ๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการร่วมกัน ซึ่งจะมุ่งเน้นการสร้างสมดุลระหว่างการพัฒนาความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในรูปแบบประชารัฐ ซึ่งมีระยะเวลาที่กำหนดการไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) โดยยุทธศาสตร์ชาติ ประกอบด้วย 6 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ 1) ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง 2) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน 3) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ 4) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม 5) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และ 6) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561)

โดยยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ในยุทธศาสตร์ที่ 2 การสร้างความสามารถในการแข่งขัน มีเป้าหมายการพัฒนาที่มุ่งเน้นการยกระดับศักยภาพของประเทศในหลากหลายมิติ มุ่งเน้นการยกระดับศักยภาพของประเทศ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว เศรษฐกิจเติบโตอย่างมีเสถียรภาพและยั่งยืน บนพื้นฐานแนวคิด 3 ประการ ได้แก่ 1) “ต่อยอดอดีต” โดยมองกลับไปที่เราเก่งทางเศรษฐกิจ อัตลักษณ์ วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต และจุดเด่นทางทรัพยากร ธรรมชาติที่หลากหลาย รวมทั้งความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบของประเทศในด้านอื่น ๆ 2) “ปรับปัจจุบัน” เพื่อปูทางสู่อนาคตผ่านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของประเทศในมิติต่าง ๆ ทั้งโครงข่ายระบบคมนาคมและขนส่ง โครงสร้างพื้นฐานวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และดิจิทัล และการปรับสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมและบริการอนาคต และ 3) “สร้างคุณค่าใหม่ในอนาคต” ด้วยการเพิ่มศักยภาพของผู้ประกอบการ พัฒนาคอร์ปใหม่ รวมถึงปรับรูปแบบธุรกิจเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของตลาด ผสมผสานกับยุทธศาสตร์ที่รองรับอนาคต บนพื้นฐานของการต่อยอดอดีตและปรับปัจจุบัน พร้อมทั้งการส่งเสริมและสนับสนุนจากภาครัฐให้ประเทศไทยสามารถสร้างฐานรายได้และการจ้างงานใหม่ ขยายโอกาสทางการค้าและการลงทุนในเวทีโลก

โดยยุทธศาสตร์ที่ 2 การสร้างความสามารถในการแข่งขัน ประกอบด้วย 5 ประเด็นหลักดังนี้ 1) การเกษตรสร้างมูลค่า โดยการส่งเสริมการนำอัตลักษณ์พื้นถิ่นและภูมิปัญญาท้องถิ่นของไทยมาสร้างเป็นผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร สนับสนุนกลไกตลาด เพิ่มมูลค่าในผลิตภัณฑ์และสินค้าเกษตรพรีเมียม นำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนา 2) อุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคต เช่น อุตสาหกรรมชีวภาพ อุตสาหกรรมและบริการดิจิทัล ข้อมูล และปัญญาประดิษฐ์ อุตสาหกรรมและบริการการแพทย์ครบวงจร เป็นต้น 3) สร้างความหลากหลายด้านการท่องเที่ยว เช่น การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ความงาม และแพทย์แผนไทย การการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ ท่องเที่ยวเชื่อมโยงภูมิภาค 4) โครงสร้างพื้นฐานเชื่อมโยงไทยเชื่อมโยงโลก โดยเป็นการเชื่อมโยงโครงข่ายคมนาคมไร้รอยต่อ การสร้างและพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ การเพิ่มพื้นที่และเมืองเศรษฐกิจ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเทคโนโลยีสมัยใหม่และการรักษาและเสริมสร้างเสถียรภาพทางเศรษฐกิจมหภาค และ 5) พัฒนาเศรษฐกิจบนพื้นฐานผู้ประกอบการยุคใหม่

2.2.1.2 แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (9) ประเด็น เขตเศรษฐกิจพิเศษ (พ.ศ. 2561-2580) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน มุ่งเน้นการยกระดับศักยภาพของประเทศ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว เศรษฐกิจเติบโตอย่างมีเสถียรภาพและยั่งยืน พร้อมกับการมีขีดความสามารถในการแข่งขันสูงขึ้น ซึ่งรายงานดัชนีความสามารถในการแข่งขันระดับโลก ปี 2559-2560 ของการประชุมเศรษฐกิจโลกให้ผลการประเมินในทิศทางเดียวกันว่า ประเทศไทยมีศักยภาพในการคิดค้นนวัตกรรม โครงสร้างพื้นฐาน และแรงงานทักษะ มีการพัฒนาช้าเมื่อเทียบกับประเทศกำลังพัฒนาในภูมิภาคเดียวกัน และยังคงเป็นปัญหาหลักในการทำธุรกิจในไทย ดังนั้น เพื่อให้ประเทศไทยกลับมามีการขยายตัวทางเศรษฐกิจที่ดีขึ้นและปรับปรุงรายได้ของประเทศที่อยู่ในระดับปานกลาง เขตเศรษฐกิจพิเศษจึงเป็นกลไกสำคัญที่จะเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของไทย ซึ่งแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติประเด็นเขตเศรษฐกิจพิเศษประกอบด้วย 1) การพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก 2) การพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ และ 3) การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน ซึ่งจะเป็นแนวทางในการพัฒนาการพัฒนาเชิงพื้นที่ที่สำคัญและมีความสำคัญอย่างยิ่งในการส่งเสริมการเพิ่มผลิตภาพและสร้างมูลค่าเพิ่ม รวมทั้งการปรับโครงสร้างภาคการผลิตและบริการในปัจจุบันไปสู่ภาคการผลิตและบริการแห่งอนาคตที่มีศักยภาพ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2562)

(1) แผนย่อยของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติประเด็น เขตเศรษฐกิจพิเศษ เป็นการพัฒนาเขตเศรษฐกิจของประเทศไทย เพื่อดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศและยกระดับรายได้ของประชากรในประเทศ โดยพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐาน และเตรียมความพร้อมด้านต่าง ๆ เพื่อให้เศรษฐกิจ การค้า ในพื้นที่ที่มีความสะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้น โดยมี 3

แผนย่อยประกอบด้วย 1) การพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก 2) การพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ และ 3) การพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน โดยมีรายละเอียดดังนี้

(1.1) แผนการพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก การพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ตั้งอยู่ในพื้นที่ 3 จังหวัด ได้แก่ ชลบุรี ระยอง และฉะเชิงเทรา โดยดำเนินการต่อยอดความสำเร็จของโครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก ซึ่งมีความพร้อมของโครงสร้างพื้นฐานและอุตสาหกรรมที่ได้พัฒนาแล้วอยู่ในพื้นที่ ทำให้เกิดการระดมองค์ความรู้ เทคโนโลยี และบุคลากรที่มีความสามารถที่เป็นที่ต้องการของอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพ และเกิดการสะสมทุนทางเทคโนโลยีให้เพิ่มขึ้นในพื้นที่ รวมทั้งมีการเสริมสร้างศักยภาพขององค์กรที่เข้าร่วมในการดำเนินการ และมีความเชื่อมโยงบูรณาการการทำงานร่วมกันในทุกมิติ ทั้งโครงการขนาดใหญ่ โครงการระดับรอง และโครงการของท้องถิ่น เพื่อให้ประชาชนในพื้นที่ได้รับประโยชน์จากการลงทุนของภาครัฐและภาคเอกชน

(1.2) แผนการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้อย่างยั่งยืน มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจใหม่และทางออกทางทะเลของภาคใต้ตอนบน โดยใช้ประโยชน์จากทรัพยากรในพื้นที่ผสมผสานกับเทคโนโลยีและนวัตกรรม และความได้เปรียบทางกายภาพและที่ตั้งของพื้นที่ รวมทั้งอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ ครอบคลุมพื้นที่จังหวัดชุมพร-ระนอง และพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี-นครศรีธรรมราช

(1.3) แผนการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน

เพื่อให้เกิดการกระจายความเจริญสู่ภูมิภาค โดยใช้โอกาสจากการมีประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และศักยภาพของพื้นที่ เพื่อที่จะยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน เสริมสร้างความมั่นคง และลดความเหลื่อมล้ำทางรายได้ในพื้นที่บริเวณชายแดน นอกจากนี้ยังสามารถเพิ่มความสามารถในการแข่งขันและสร้างความเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านได้ โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนทั้ง 10 จังหวัด

2.2.1.3 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ.2566-2570) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ.2566-2570) มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นกรอบในการวางแผนปฏิบัติการและแผนในระดับปฏิบัติต่าง ๆ รวมถึงการจัดทำคำขอบประมาณรายจ่ายประจำปีให้มีความสอดคล้องเชื่อมโยงกัน โดยได้กำหนดเป้าหมายหลักของการพัฒนา 5 ประการ ประกอบด้วย 1) การพัฒนาคนสำหรับโลกยุคใหม่ 2) การปรับโครงสร้างภาคการผลิตและบริการสู่เศรษฐกิจฐานนวัตกรรม 3) การเสริมสร้างความสามารถของประเทศในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงและความเสี่ยง 4) การเปลี่ยนผ่านการผลิตและบริการไปสู่ความยั่งยืน และ 5)

การมุ่งสู่สังคมแห่งโอกาสและความเป็นธรรม ซึ่งแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 ได้มีการกำหนดหมวด
 หมวด 13 ประการ แบ่งออกเป็น 4 มิติ ดังนี้

(1) มิติภาคการผลิตและบริการเป้าหมาย

หมวดหมู่ที่ 1 ไทยเป็นประเทศชั้นนำด้านสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปมูลค่าสูง

หมวดหมู่ที่ 2 ไทยเป็นจุดหมายของการท่องเที่ยวที่เน้นคุณภาพและความยั่งยืน

หมวดหมู่ที่ 3 ไทยเป็นฐานการผลิตยานยนต์ไฟฟ้าที่สำคัญของโลก

หมวดหมู่ที่ 4 ไทยเป็นศูนย์กลางทางการแพทย์และสุขภาพมูลค่าสูง

หมวดหมู่ที่ 5 ไทยเป็นประตูการค้าการลงทุนและยุทธศาสตร์ทางโลจิสติกส์ที่สำคัญของภูมิภาค

หมวดหมู่ที่ 6 ไทยเป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะและอุตสาหกรรมดิจิทัลของ
 อาเซียน

(2) มิติโอกาสและความเสมอภาคทางเศรษฐกิจและสังคม

หมวดหมู่ที่ 7 ไทยมีวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่เข้มแข็ง มีศักยภาพสูง และสามารถแข่งขัน
 ได้

หมวดหมู่ที่ 8 ไทยมีพื้นที่และเมืองอัจฉริยะที่น่าอยู่ ปลอดภัย เดิมโตได้อย่างยั่งยืน

หมวดหมู่ที่ 9 ไทยมีความยากจนข้ามรุ่นลดลง และมีความคุ้มครองทางสังคมที่เพียงพอ เหมาะสม

(3) มิติความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

หมวดหมู่ที่ 10 ไทยมีเศรษฐกิจหมุนเวียนและสังคมคาร์บอนต่ำ

หมวดหมู่ที่ 11 ไทยสามารถลดความเสี่ยงและผลกระทบจากภัยธรรมชาติและ การเปลี่ยนแปลง
 สภาพภูมิอากาศ

(4) มิติปัจจัยผลักดันการพลิกโฉมประเทศ

หมวดหมู่ที่ 12 ไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูง มุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตอบโจทย์การพัฒนาแห่ง
 อนาคต

หมวดหมู่ที่ 13 ไทยมีภาครัฐที่ทันสมัย มีประสิทธิภาพ และตอบโจทย์ประชาชน

2.2.1.4 เป้าหมายและแนวทางการพัฒนาภาคตะวันออกเชิงเหนือ

จากเป้าหมายและแนวทางการพัฒนาภาค พ.ศ. 2566-2570 โดยสำนักงาน
 สภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้จัดทำแผนพัฒนาภาคตะวันออกเชิงเหนือ ซึ่งมีความ
 สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนระดับชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่
 13 (พ.ศ. 2566 - 2570) รายละเอียดดังนี้

ภาคตะวันออกเชิงเหนือเป็นฐานการผลิตการเกษตรทั้งข้าว อ้อยโรงงาน
 มันสำปะหลัง และเป็นแหล่งผลิตข้าวหอมมะลิที่ดีที่สุดของประเทศ รวมทั้งมีทำเลที่ตั้งที่มีศักยภาพ

เหมาะสมกับการเชื่อมโยงพื้นที่เศรษฐกิจหลักทั้งในประเทศและประเทศเพื่อนบ้าน มีทรัพยากรท่องเที่ยวที่หลากหลาย และมีสถาบันการศึกษาและสถาบันวิจัยที่มีความสามารถเฉพาะทางที่โดดเด่น แต่มีปัญหาคือพื้นฐานคือ คนมีปัญหาทั้งในด้านความยากจนและคุณภาพชีวิต ประสบอุบัติเหตุและภัยแล้งซ้ำซาก และดินคุณภาพต่ำ ดังนั้น การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมภาคตะวันออกเฉียงเหนือจำเป็นต้องแก้ไขปัญหาคือพื้นฐานโดยใช้ความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรม และความคิดสร้างสรรค์ รวมทั้งการใช้ประโยชน์จากการเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านในการเสริมสร้างความเข้มแข็งเศรษฐกิจภายในภาคให้มีการเจริญเติบโตได้อย่างเต็มศักยภาพ

การพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือให้เป็น “ศูนย์กลางเศรษฐกิจของอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง” โดยมีการกำหนดทิศทางการพัฒนาตามแนวคิดการเป็นฐานการผลิตของประเทศที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เป็นประตูเชื่อมโยงประเทศเพื่อนบ้านเพื่อสร้างโอกาสในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชน โดยกำหนดทิศทางการพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (Northeast Direction) ที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนา 3G ได้แก่ (1) การเป็นฐานการผลิตของประเทศที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Green) เน้นส่งเสริมเกษตรปลอดภัย เกษตร อินทรีย์ พัฒนาด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG (เศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน และเศรษฐกิจสีเขียว หรือ Bio Circular Green Economy) และการบริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืน (2) การเป็นประตูเชื่อมโยงประเทศเพื่อนบ้าน (Gate) ใช้โอกาสจากการเชื่อมโยงเศรษฐกิจชายแดน ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษ พัฒนาการค้า การลงทุน การท่องเที่ยว และโลจิสติกส์ และ (3) การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชน (Growth) ใช้องค์ความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรม และความคิดสร้างสรรค์ในการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สนับสนุนการพัฒนาศูนย์กลางบริการทางการแพทย์ พัฒนาเศรษฐกิจฐานราก ท่องเที่ยวชุมชน และยกระดับคุณภาพชีวิตของคนทุกช่วงวัย

การกำหนดแนวทางการพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้พิจารณาถึงความเชื่อมโยงกับแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐) พร้อมทั้งพิจารณา โอกาส ศักยภาพ ปัญหา และข้อจำกัดของภาค เพื่อพัฒนาไปสู่การเป็น “ศูนย์กลางเศรษฐกิจของอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง” โดยใช้ความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรม และความคิดสร้างสรรค์ในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจภายในภาคให้มีการเจริญเติบโตได้อย่างเต็มศักยภาพ และการแสวงหาโอกาส การนำความรู้ เทคโนโลยีและนวัตกรรมมาช่วยในการพัฒนา โดยแนวทางการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คือ พัฒนาเมืองเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนและเมืองชายแดน รวมทั้งพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (NeEC-Bioeconomy) ให้เป็นพื้นที่เศรษฐกิจหลักของภาค

2.2.1.5 แผนพัฒนาจังหวัดหนองคาย

แผนพัฒนาจังหวัดจัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นกรอบและทิศทางในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของจังหวัด โดยที่แผนพัฒนาจังหวัดหนองคาย (พ.ศ. 2566-2570) มีเป้าหมายเพื่อเป็นประจักษ์ในการเชื่อมโยงการค้าชายแดน ของภูมิภาคอาเซียน-อินโดจีน และจีนตอนใต้ และเป็นพื้นที่เชื่อมต่อทั้งในมิติเศรษฐกิจและการค้าชายแดน การขนส่ง และโลจิสติกส์ รวมทั้งเชื่อมโยงความสัมพันธ์ ด้านการค้า การลงทุน การท่องเที่ยว และมิตรภาพระหว่างประเทศ ใช้เป็นโอกาสจากการเป็นจุดเชื่อมต่อของภูมิภาคยกระดับจากเมืองผ่านสู่เมืองพัก อันนำมาซึ่งความมั่นคง ความมั่นคง และยั่งยืนในชีวิตให้กับประชาชนในพื้นที่ เพื่อบรรลุเป้าหมายดังกล่าวว่าจังหวัดหนองคาย จึงได้มีการกำหนดประเด็นการพัฒนาจังหวัดแยกออกเป็น 4 ประเด็น ได้แก่ ประเด็นการพัฒนาที่ 1 : การยกระดับมาตรฐานการผลิตสินค้าเกษตรและสร้างมูลค่าเพิ่ม ประเด็นการพัฒนาที่ 2 : พัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันทางการค้า การลงทุน การค้าชายแดนการท่องเที่ยว และการบริการ ประเด็นการพัฒนาที่ 3 : การเสริมสร้างความมั่นคงของคน สังคม และสิ่งแวดล้อม และประเด็นการพัฒนาที่ 4 : การพัฒนาระบบบริหารจัดการภาครัฐ โดยประเด็นการพัฒนาที่มีความเกี่ยวข้องและสอดคล้องกับการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ มีรายละเอียดดังนี้

- ประเด็นการพัฒนาที่ 2 : พัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันทางการค้า การลงทุน การค้าชายแดนการท่องเที่ยว และการบริการ
- แนวทางการพัฒนา ดังนี้
 - พัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐาน สาธารณูปโภค และโลจิสติกส์เชื่อมโยงพื้นที่การค้าการลงทุน และการท่องเที่ยว
 - ส่งเสริมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ วัฒนธรรม ประเพณี และทางธรรมชาติ บนแนวทางการท่องเที่ยววิถีใหม่ (New Normal) อย่างยั่งยืน
 - ยกระดับมาตรฐานการผลิตสินค้าและบริการสู่มาตรฐานสากล
 - ส่งเสริมและพัฒนาความร่วมมือทางการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวเชื่อมโยง

2.2.1.6 การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ

ในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษรัฐบาลกำหนดพื้นที่เฉพาะตามกฎหมาย ให้มีการส่งเสริม สนับสนุน และอำนวยความสะดวก รวมทั้งการให้สิทธิพิเศษบางประการ เพื่อดึงดูดการลงทุนจากทั้งในและต่างประเทศ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถของประเทศ กระจายความเจริญ กระจายรายได้ สร้างงานสร้างอาชีพ นำไปสู่การยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน ในเขต

เศรษฐกิจพิเศษและภูมิภาค ภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ กำหนด 3 แผนย่อย ดังนี้

(1) การพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ตั้งอยู่ในพื้นที่ 3 จังหวัด ได้แก่ ฉะเชิงเทรา ชลบุรี และระยอง โดยดำเนินการต่อยอดความสำเร็จของโครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก

(2) การพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษ ใน 4 ภาค มีวัตถุประสงค์เพื่อกระจายความเจริญสู่ภูมิภาคและเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน โดยจะส่งผลให้เกิดฐานการผลิตและบริการในพื้นที่ซึ่งใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมมาสร้างมูลค่าเพิ่ม และมีการเชื่อมโยงกิจกรรมทางเศรษฐกิจกับพื้นที่เศรษฐกิจอื่นทั้งของไทยและประเทศในภูมิภาค รวมทั้งสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก ยกยกระดับรายได้และคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่และพื้นที่โดยรอบ

(3) การพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน ใน 10 พื้นที่ชายแดนที่มีศักยภาพ เพื่อให้เกิดการกระจายความเจริญสู่ภูมิภาค โดยใช้โอกาสจากการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ลดความเหลื่อมล้ำทางรายได้ ยกกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน และเสริมสร้างความมั่นคงพื้นที่บริเวณชายแดน รวมทั้งเพิ่มความสามารถในการแข่งขันและการเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยการพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน มีเป้าหมายเพื่อให้เกิดการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมของพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนเพิ่มขึ้น และการลงทุนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนให้มีมูลค่าเพิ่มขึ้น ผ่านการพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนใน 10 จังหวัด ได้แก่ ตาก เชียงราย หนองคาย นครพนม มุกดาหาร สระแก้ว ตราด สงขลา นราธิวาส และกาญจนบุรี โดยมีที่ตั้งของเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน

2.2.1.7 ลักษณะทางภูมิศาสตร์ เศรษฐกิจ และ โครงสร้างพื้นฐานของเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษหนองคายและพื้นที่โดยรอบ

เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษหนองคายตั้งอยู่บริเวณชายแดนไทย-สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) และเป็นช่องทางการค้าชายแดนที่สำคัญของไทยกับ สปป.ลาว ได้ทั้งทางถนนและทางรถไฟ (ไปยังสถานีท่านาแล้งของ สปป.ลาว) ผ่านสะพานมิตรภาพไทย-ลาว แห่งที่ 1 ซึ่งเป็นโครงสร้างพื้นฐานสำคัญในการขนส่งไปยังเวียงจันทน์ โดยมีมูลค่าการค้าชายแดนระหว่างไทย-สปป.ลาว ที่ผ่านด่านศุลกากรหนองคายสูงที่สุดเมื่อเทียบกับการค้าชายแดนผ่านด่านอื่น ๆ และมีมูลค่าการค้าชายแดนระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้านสูงเป็นอันดับ 4 ของประเทศ ซึ่งในปี 2563 มีมูลค่า 60,654 ล้านบาท เนื่องจากเป็นช่องทางที่สามารถเชื่อมโยงกับเวียงจันทน์ ระยะทาง 26 กิโลเมตร โดยสินค้าส่งออกที่สำคัญ ได้แก่ น้ำมันดีเซล สินค้า

ปศุสัตว์ รถยนต์นั่ง และสินค้านำเข้าที่สำคัญ ได้แก่ เชื้อเพลิง ทองคำ ผักและของปรุงแต่งจากผัก ทองแดงและผลิตภัณฑ์ นอกจากนี้ เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษหนองคายสามารถเชื่อมโยงกับจีนตอนใต้ (มณฑลยูนนาน) โดยทางรถไฟลาว-จีน และเชื่อมโยงกับกรุงเทพฯ และเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC) โดยทางรถไฟ ทางถนน และทางเครื่องบิน (ประมาณ 60 กิโลเมตรจากสนามบินอุดรธานี) ดังนั้น เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษหนองคาย จึงมีโครงข่ายการขนส่งทั้งทางรถไฟ ทางอากาศ และทางถนน ที่ช่วยสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่

นอกจากนี้จังหวัดหนองคายเป็นจังหวัดในระเบียบเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกเฉิงเหินอ (NeEC) ได้แก่ จังหวัดหนองคาย ขอนแก่น อุดรธานี และนครราชสีมา มีเป้าหมายที่จะพัฒนาเกษตรกรรมให้ทันสมัยด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยีที่สมัยใหม่ และสามารถเชื่อมโยงกับการพัฒนาอุตสาหกรรมชีวภาพ และยกระดับพื้นที่ให้เป็นแหล่งอุตสาหกรรมชีวภาพที่มีการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีสมัยใหม่ เพื่อทำให้เกิดห่วงโซ่มูลค่าและสร้างมูลค่าเพิ่ม นอกจากนี้เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC) มีอุตสาหกรรมแปรรูปอาหารเป็นอุตสาหกรรมเป้าหมายการพัฒนา และอุตสาหกรรมเกษตรและเทคโนโลยีชีวภาพ ดังนั้น เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษหนองคายจึงมีโอกาที่จะพัฒนาเป็นพื้นที่เกษตรกรรมที่มีการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ และเป็นฐานอุตสาหกรรมชีวภาพของภาคตะวันออกเฉิงเหินอบริเวณชายแดน ที่สามารถเชื่อมโยงกับอุตสาหกรรมแปรรูปอาหาร และอุตสาหกรรมเกษตรและเทคโนโลยีชีวภาพใน EEC ซึ่งในขณะเดียวกัน ยังสามารถอาศัยด่านศุลกากรหนองคายเป็นช่องทางในการเชื่อมโยงการลงทุนและการค้ากับสปป.ลาว และจีนตอนใต้ (มณฑลยูนนาน) ด้วยการเดินรถไฟ สปป.ลาว-จีน ที่เปิดให้บริการในเดือนธันวาคม 2564 ซึ่งจะช่วยสนับสนุนการขนส่งสินค้าระหว่างไทย-จีนตอนใต้ ให้มีมากขึ้น ยังสามารถสนับสนุนการบริการด้านโลจิสติกส์และการท่องเที่ยวระหว่างไทย-สปป.ลาว-จีนตอนใต้ ให้มีมากขึ้นอีกด้วย ซึ่งจะใช้ระยะเวลาในการเดินทางที่สั้นลงและค่าใช้จ่ายที่ลดลง เนื่องจากการค้าผ่านแดนระหว่างไทย-จีนตอนใต้ ซึ่งผ่านด่านศุลกากรหนองคายจะมีมากขึ้นและจะส่งผลให้การบริการด้านโลจิสติกส์มีบทบาทมากขึ้น ประเทศไทยจึงต้องพัฒนาห่วงโซ่อุปทานด้านโลจิสติกส์ของประเทศให้มีความเข้มแข็งเพื่อให้สามารถแข่งขันและ/หรือร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านในการให้บริการระหว่างกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษหนองคายอยู่ห่างจากกรุงเทพฯ 620 กิโลเมตร โดยทางหลวงหมายเลข 2 และห่างจากท่าเรือแหลมฉบัง 670 กิโลเมตร โดยถนนหมายเลข 304 ต่อกจากทางหลวงหมายเลข 2 และมีด่านชายแดนหนองคายเป็นจุดผ่านแดนถาวร (CIQ) ซึ่งอยู่ห่างจากนครหลวงเวียงจันทน์ซึ่งเป็นเมืองหลวงของ สปป.ลาว 24 กิโลเมตร ซึ่งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษหนองคายมีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญ ดังนี้

(1) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษหนองคาย

- การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่ดำเนินงานแล้วเสร็จ ได้แก่
 - ทางหลวงหมายเลข 212 เส้นทางหนองคาย - โพนพิสัย
 - ทางหลวงหมายเลข 212 โพนพิสัย - บึงกาฬ
 - ทางหลวงหมายเลข 2 - ทางหลวงหมายเลข 211
 - ด้านศุลกากรแห่งใหม่
- โครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่อยู่ระหว่างการดำเนินงาน ได้แก่
 - ทางหลวงหมายเลข 211 แยกสาย 2 (บ้านหนองสองห้อง) - อำเภอท่าบ่อ - อ.ศรีเชียงใหม่ ตอนที่ 2 ซึ่งคาดว่าจะแล้วเสร็จในปี 2566
 - ทางเลี่ยงเมืองหนองคาย (ตะวันออก) ซึ่งคาดว่าจะแล้วเสร็จในปี 2567

(2) การเตรียมความพร้อมการพัฒนาเพื่อรองรับรถไฟความเร็วสูงลาว-จีน โดยข้อมูลพื้นฐานของโครงการรถไฟความเร็วสูงคุนหมิง-บ่อเต็น และนครหลวงเวียงจันทน์ เป็นเส้นทางรถไฟ บ่อเต็น-เวียงจันทน์ รถไฟวิ่งด้วยระบบรางเดี่ยว (Single Track) ความกว้าง 1.435 เมตร มีความยาวทั้งสิ้น 414 กิโลเมตร มีจำนวน 170 สะพาน 72 อุโมงค์ และ 32 ซึ่งสามารถบรรทุกผู้โดยสารได้ 700-1,100 คน ค่าโดยสาร 500 บาทต่อคน ราคาขนส่งสินค้า 2.16 บาท/ตัน/กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทางบ่อเต็น-เวียงจันทน์ 4 ชั่วโมง และรถไฟโดยสารขนคน วิ่งวันละ 4 เที่ยว ความเร็วสูงสุด 160 กิโลเมตร/ชั่วโมง รถไฟขนส่งสินค้า วิ่งวันละ 14 ความเร็วสูงสุด 120 กิโลเมตร/ชั่วโมง

ในส่วนของแนวทางการเชื่อมต่อระบบขนส่งทางรางระหว่างสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวกับประเทศไทย ได้มีการกำหนดโครงการเชื่อมโยงรถไฟความเร็วสูงระหว่างจีน-ลาว-ไทย ช่วงหนองคาย-เวียงจันทน์ เมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2562 ที่ผ่านมานี้ ภาครัฐจีนระหว่างฝ่ายไทย ลาว และจีน ซึ่งมีความเห็นชอบร่วมกันว่า จะต้องมีการดำเนินการก่อสร้างสะพานข้ามแม่น้ำโขงใหม่ เพื่อเป็นโครงสร้างพื้นฐานหลักที่จะรองรับระบบการเดินรถไฟความเร็วสูง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่ง ของโครงการเชื่อมต่อรถไฟหนองคาย-เวียงจันทน์ จะตั้งอยู่ทางทิศใต้ของสะพานมิตรภาพไทย-ลาว (หนองคาย- เวียงจันทน์) ในปัจจุบัน ห่างจากสะพานเดิมประมาณ 30 เมตร โดยสะพานแห่งใหม่จะมีทางรถไฟทั้งขนาดมาตรฐาน ฝ่ายลาวและไทยจะดำเนินการขุดลอกการภายในของแต่ละประเทศโดยเร็ว

(3) การเตรียมการดำเนินการเชื่อมโยงทางรถไฟระหว่างไทย-ลาว-จีน

(3.1) โครงการรถไฟความเร็วสูง แบ่งเป็น 2 ระยะ ได้แก่

- ระยะที่ 1 ช่วงกรุงเทพฯ - นครราชสีมา ระยะทางรวมประมาณ 250.77 กิโลเมตร โดยเป็นทางยกระดับ 188.68 กิโลเมตร คั่นทางระดับดิน 54.09 กิโลเมตร และอุโมงค์ 8 กิโลเมตร

(มวกเหล็ก/ล าดะคอง) แบ่งสัญญาการก่อสร้างงานโยธาเป็น 14 สัญญา ซึ่งก่อสร้างแล้วเสร็จ 1 สัญญา ได้แก่ สัญญา 1-1 กลางดง – ปางอโศก และอยู่ระหว่างก่อสร้าง 9 สัญญา เตรียมการก่อสร้าง 1 สัญญา รวมทั้งอยู่ระหว่างดำเนินการจัดซื้อจัดจ้าง 3 สัญญา ทั้งนี้ คาดว่าจะเปิดให้บริการในปี 2569

- ระยะที่ 2 ช่วงนครราชสีมา – หนองคาย ระยะทางรวมประมาณ 356 กิโลเมตร ปัจจุบันอยู่ระหว่างปรับปรุงรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) คาดว่าจะสามารถนำเสนอต่อคณะรัฐมนตรีในปี 2565 และเปิดให้บริการในปี 2571

(3.2) โครงการรถไฟทางคู่ ช่วงขอนแก่น – หนองคาย ระยะทาง 167 กิโลเมตร ปัจจุบันอยู่ระหว่างเสนอ คค. และคาดว่าจะสามารถนำเสนอต่อคณะรัฐมนตรีในปี 2565

(4) การก่อสร้างสะพานรถไฟข้ามแม่น้ำโขงแห่งใหม่ โดยทางลาวให้ความเห็นว่าควรสร้างสะพานฯ สำหรับรถไฟที่มีทั้งทางรถไฟขนาดมาตรฐาน (1.435 เมตร) และทางขนาด 1 เมตร หากต้องการสะพานสำหรับรถยนต์ด้วยควรวางแผนดำเนินการในระยะถัดไป ทั้งนี้ คค. มอบหมายกรมทางหลวง ดำเนินการออกแบบสะพานรถไฟฯ ให้สามารถรองรับรถยนต์ด้วย ซึ่งแบ่งการดำเนินงานเป็น 2 ระยะ ดังนี้

- ระยะที่ 1 การศึกษาความเหมาะสมของโครงการ และรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมเบื้องต้น ทั้งนี้ อยู่ระหว่างจัดทำร่างขอบเขตของงาน โดยการดำเนินการดังกล่าวจะทำให้ได้รูปแบบสะพานฯ ที่เหมาะสม โดย ทล. จะใช้เงินงบประมาณเหลือจ่ายปี 2565 และคาดว่าจะการศึกษาจะใช้เวลา 1 ปี

- ระยะที่ 2 งานออกแบบรายละเอียด และงานศึกษาทบทวนผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) ซึ่งจะดำเนินการโดยใช้เงินงบประมาณประจำปี 2567

(5) การก่อสร้างสะพานรถไฟข้ามแม่น้ำโขงอันใหม่ เนื่องจากต้องการที่จะขนถ่ายสินค้าผ่านทางรถไฟช่วงหนองคาย – เวียงจันทน์ โดยสรุปแบ่งเป็น 2 ระยะ ดังนี้

- ระยะเร่งด่วน: การพัฒนาย่านสถานีหนองคายเป็นพื้นที่เปลี่ยนถ่ายสินค้า รฟท. ได้พัฒนาสถานีหนองคายให้สามารถรองรับการขนส่งสินค้าจากขบวนรถไฟที่เพิ่มขึ้นผ่านสะพานเดิม โดยพัฒนาพื้นที่ประมาณ 80 ไร่บริเวณสถานีเป็นพื้นที่ตรวจปล่อยสินค้าระหว่างประเทศและการเปลี่ยนถ่ายจากถนนสู่ราง ซึ่งได้ปรับปรุงพื้นที่บริเวณลานยกขนสินค้า ทางกรมศุลกากรได้ออกประกาศใช้พื้นที่บริเวณสถานีจำนวน 46,800 ตารางเมตร

- ระยะยาว: การพัฒนาพื้นที่ย่านสถานีนาทา จังหวัดหนองคาย เพื่อเป็นศูนย์เปลี่ยนถ่ายสินค้าและย่านกองเก็บตู้สินค้า รฟท. อยู่ระหว่างการศึกษาและวิเคราะห์การให้เอกชนร่วมลงทุนในกิจการของรัฐตามมาตรา 22 ของ พ.ร.บ. การร่วมลงทุนระหว่างรัฐและเอกชนพ.ศ. 2562

(6) การพัฒนาจุดจอดพักรถบรรทุกหนองสองห้อง จะสามารถรองรับรถบรรทุกได้ประมาณ 200 คัน ซึ่งทางหลวงอยู่ระหว่างดำเนินการด้านราคากลาง จุดพักรถยนต์ส่วนบุคคลอยู่ที่ 70 คัน พร้อมห้องน้ำนอกจากนี้ได้ดำเนินการก่อสร้างจุดจอดพักรถบรรทุกชั่วคราว ซึ่งจะสามารถรองรับได้ 18 คัน

(7) โครงการการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่เอกชนสนับสนุน ยังมีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานอื่นๆ ที่สามารถขับเคลื่อนเศรษฐกิจในจังหวัดหนองคายและเขตเศรษฐกิจพิเศษที่ภาคเอกชนเป็นผู้สนับสนุน คือ โครงการศูนย์เปลี่ยนถ่ายสินค้าและย่านกองเก็บตู้สินค้า

ในปี 2564 กรมการขนส่งทางราง กระทรวงคมนาคมได้ให้ข้อมูลเพื่อชี้แจงการเตรียมความพร้อมรองรับการขนส่งระหว่างประเทศผ่านรถไฟไทย-ลาว-จีน ซึ่งเปิดให้บริการเมื่อวันที่ 2 ธันวาคม 2564 โดยจะมีการเชื่อมต่อจากสาธารณรัฐประชาชนจีน ผ่านสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) เข้ามาบรรจบประเทศไทยในพื้นที่จังหวัดหนองคาย โดยเส้นทางขนส่งดังกล่าวจะช่วยเพิ่มมูลค่าการค้าชายแดน ส่งเสริมเศรษฐกิจชายแดนจังหวัดหนองคาย และการส่งเสริมการท่องเที่ยวของประเทศไทย

ในปี 2565 การรถไฟแห่งประเทศไทยได้มีการลงพื้นที่ตรวจเยี่ยมชมการพัฒนาพื้นที่ย่านสถานีอุดรธานี สถานีหนองตะไก่อ สถานีนาทาและสถานีหนองคาย เพื่อติดตามความก้าวหน้าแผนการดำเนินโครงการก่อสร้างเชื่อมทางรถไฟ จากสถานีหนองตะไก่อ ถึงพื้นที่ ICD นิคมอุตสาหกรรมอุดรธานี และแผนพัฒนาย่านสถานีหนองคาย รวมทั้งแผนพัฒนาย่านเปลี่ยนถ่ายสินค้า (CY) สถานีนาทา สำหรับเพิ่มการอำนวยความสะดวกระบบขนส่งโลจิสติกส์ รองรับการค้าเติบโตทางการค้า การลงทุนของไทย และสปป.ลาวในอนาคต

แผนพัฒนา CY ย่านนาทา ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของศูนย์ซ่อมบำรุงเบ้าที่สถานีนาทา และสามารถเชื่อมต่อกับทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 2 ด้วยถนนตัดใหม่ของกรมทางหลวงชนบท รวมถึงเชื่อมต่อกับศูนย์ขนส่งสินค้าทางรถบรรทุกทางด้านเหนือของพื้นที่ และสามารถเชื่อมกับโครงการศูนย์เปลี่ยนถ่ายสินค้าทางรถบรรทุกของกรมการขนส่งทางบก โดยปัจจุบัน การรถไฟฯ ได้กำหนดแผนใช้พื้นที่ของศูนย์เปลี่ยนถ่ายสินค้า ดังนี้

(1) โซน A พื้นที่สำหรับกองเก็บตู้สินค้าประเภทต่างๆ (CONTAINER YARD) 120 ไร่

(2) โซน B พื้นที่ลานขนส่งสินค้า (TRANSSHIPMENT YARD) ซึ่งประกอบด้วยพื้นที่ ราง ถนน และลานกองเก็บ โดยรอบ 75 ไร่ เพื่อให้สามารถรองรับการแลกเปลี่ยนสินค้าจากรถไฟที่เข้ามาจากจีนและ สปป.ลาว รวมถึงส่งออกไปยังสปป.ลาวและจีน พร้อมทั้งมีการติดตั้งเครนสำหรับยกตู้และวางตู้คอนเทนเนอร์ที่ขนลงมาวางชั่วคราว

(3) โซน C พื้นที่อาคารสำนักงาน โรงพักสินค้า และที่จอดรถ 73 ไร่ จะประกอบไปด้วย ส่วนที่ 1 เป็นพื้นที่สำนักงานศุลกากร และคลังสินค้าศุลกากร ส่วนที่ 2 เป็นศูนย์ปฏิบัติงานของผู้ประกอบการ เช่น ลานและอาคารตรวจสอบสินค้าอาคารเอกซเรย์รถบรรทุก เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับผู้มาใช้บริการแบบ One -Stop Service

ปัจจุบันการรถไฟฯ อยู่ระหว่างของบประมาณ เพื่อดำเนินการศึกษาและวิเคราะห์การให้เอกชนร่วมลงทุนในกิจการของรัฐ โครงการศูนย์เปลี่ยนถ่ายสินค้าและย่านกองเก็บตู้สินค้าเพื่อรองรับการขนส่งทางราง จังหวัดหนองคาย ซึ่งจะคัดเลือกเอกชนผู้เข้าร่วมลงทุนตามพระราชบัญญัติการร่วมลงทุนระหว่างรัฐและเอกชน พ.ศ. 2562 ต่อไป (MGR ONLINE, 2565 และ ไทยโพสต์, 2566)

รูปที่ 2.3 พื้นที่แสดงขอบเขตของเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษหนองคาย

ที่มา : สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2565)

2.2.1.8 การเชื่อมโยงเส้นทางตามแนวพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ

การเชื่อมโยงเส้นทางในแต่ละภูมิภาคและการเชื่อมโยงกิจกรรมทางเศรษฐกิจ รวมถึงการพัฒนาพื้นที่ระหว่างประเทศ ให้มีความสำคัญกับการพัฒนาโครงข่ายคมนาคมขนส่งและ โครงสร้างพื้นฐานเชื่อมโยงระหว่างประเทศในภูมิภาค โดยกิจกรรมทางเศรษฐกิจ เชื่อมโยงการพัฒนาเมืองการค้าชายแดนร่วมกันตามแนวพื้นที่เศรษฐกิจ ดังนี้

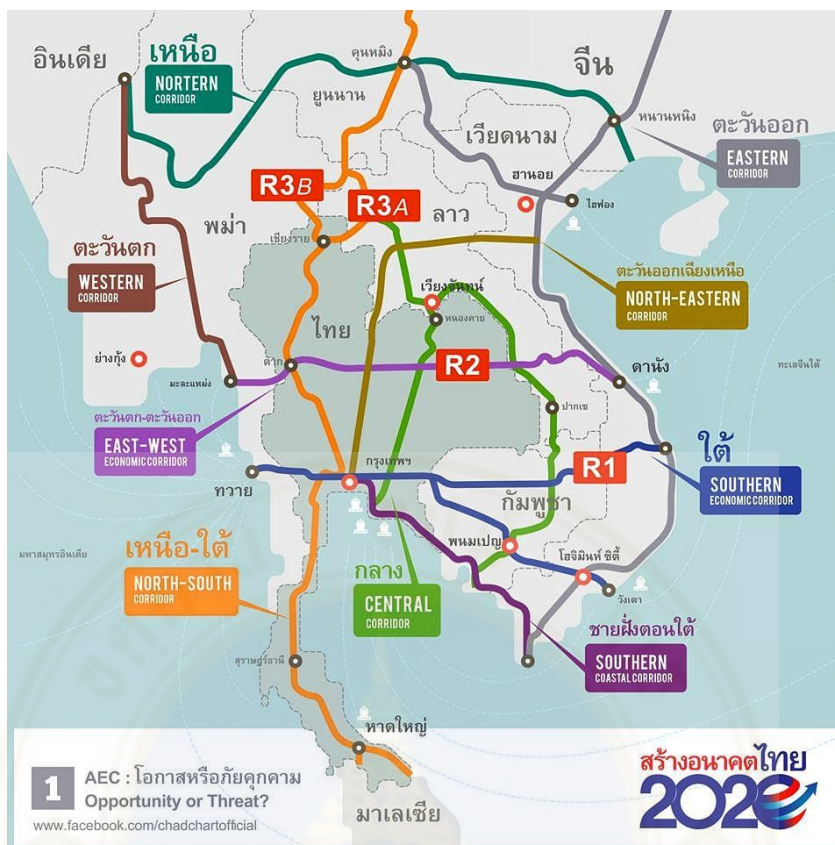
(1) การพัฒนาแนวพื้นที่เศรษฐกิจแนวเหนือ-ใต้ (North-South Economic Corridor: NSEC) เป็นการเชื่อมโยงจีนตอนใต้-สหภาพพม่า และสปป. ลาว-ไทย 2 เส้นทางหลัก ได้แก่ เชื่อมโยงจีน-พม่า/ลาว-ไทย (คุนหมิง-เชียงรุ่ง-ต้าหลัว-เชียงตุงท่าขี้เหล็ก/แม่สาย-กรุงเทพฯ) และคุนหมิง-เชียงรุ่ง-บ่อเต็น-หลวงน้ำทา-ห้วยทราย/เชียงของ-กรุงเทพฯ) ระยะทางประมาณ 1,280 กิโลเมตร และ จีน-เวียดนาม (คุนหมิง-ฮานอย-ไฮฟอง)

(2) การพัฒนาแนวพื้นที่เศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก (East-West Economic Corridor: EWEC) เป็นการเชื่อมโยงเมียนมา-ไทย-ลาว-เวียดนาม ระยะทาง 1,300 กิโลเมตร ได้แก่ เมาะละแหม่ง-เมียวดี/แม่สอด-พินนุโลก-ขอนแก่น-กาฬสินธุ์-มุกดาหาร/สะพานนะเขต-ดองฮา-คานัง เส้นทางสายตะวันออก เชื่อมโยงมุกดาหาร-สะพานนะเขต-ดองฮา-เว้-คานัง และเส้นทางสายตะวันตก เชื่อมโยงแม่สอด-เมียวดี-ปะอัน/ย่างกุ้ง-ท่าคอง เป็นการพัฒนาถนนเชื่อมจากแม่สอดของประเทศไทยไปยังมะละแหม่งและย่างกุ้ง เมียนมา เพื่อออกสู่ทะเลอันดามัน

(3) การพัฒนาแนวพื้นที่เศรษฐกิจตอนใต้ (Southern Economic Corridor: SEC) เชื่อมโยงไทย-กัมพูชา-เวียดนาม 3 เส้นทาง ได้แก่ 1) กรุงเทพฯ-อรัญประเทศ/ปอยเปต-พนมเปญ-โฮจิมินห์ซิตี้-วังเตา ระยะทาง 1,005 กิโลเมตร 2) กรุงเทพมหานคร ตราด/เกาะกง-สเรแอมปีล-กัมปอต-ฮาเตียน-กามู-นำเซา ระยะทาง 907 กิโลเมตร 3) กรุงเทพฯ-เสียมราฐ-สตริงเคร็ง-รัตนคีรี- O Yadav (กัมพูชา)-Play Ku-Quy Nhon (เวียดนาม) ระยะทาง 1,150 กิโลเมตร จังหวัดของไทย ซึ่งตั้งอยู่ตามแนวพื้นที่พัฒนาเศรษฐกิจ (Economic Corridors) ดังนี้

- แนวเหนือ-ใต้ (NSEC) ประกอบด้วย 13 จังหวัด ได้แก่ เชียงราย เชียงใหม่ ลำปาง นครสวรรค์ อุดรธานี ลำพูน พะเยา แพร่ อุตรดิตถ์ กำแพงเพชร (ตาก พินนุโลก) กรุงเทพฯ
- แนวตะวันออก-ตะวันตก (EWEC) ประกอบด้วย 7 จังหวัด ได้แก่ ตาก สุโขทัย พินนุโลก เพชรบูรณ์ ขอนแก่น กาฬสินธุ์และมุกดาหาร
- แนวตอนใต้ (SEC) ประกอบด้วย 8 จังหวัด ได้แก่ ฉะเชิงเทรา ปราจีนบุรี สระแก้ว ชลบุรี ระยอง จันทบุรี ตราด และกาญจนบุรี

การพัฒนากรอบโครงข่ายทางถนนทั้ง 3 เส้นทางหลักนี้ จะส่งผลให้มีการเชื่อมต่อถนนสายต่าง ๆ ระหว่างประเทศ ให้เป็นโครงข่ายเดียวกัน และไปเชื่อมกับ Asian Highway Network ในแนวเหนือ-ใต้ และแนวตะวันตก-ตะวันออก เพื่อต้องการที่จะมุ่งเน้นการพัฒนาด้านเศรษฐกิจในภูมิภาคให้มีความสะดวกรวดเร็วทั้งในด้านการบริการและด้านการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศ ดังแสดงในรูปที่ 2.4

รูปที่ 2.4 เส้นทางการเชื่อมโยงในแต่ละภูมิภาคภายใต้กรอบความร่วมมือ GMS (Greater Mekong Subregion)

ที่มา : หอการค้าจังหวัดมุกดาหาร (2565)

2.2.1.9 นโยบายการพัฒนาของประเทศเพื่อนบ้านที่เกี่ยวข้องกับเขต

เศรษฐกิจพิเศษชายแดน

(1) นโยบายเทคโนโลยีสีเขียวแห่งชาติ (NGTP) โดยมาเลเซียมีการกำหนดนโยบายดังกล่าวในปี พ.ศ. 2552 ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยมีเป้าหมายเพื่อกำหนดทิศทางและแรงจูงใจให้ประชาชนชาวมาเลเซียมีคุณภาพชีวิตที่ดี รวมถึงสภาพแวดล้อมที่ดีต่อสุขภาพอย่างต่อเนื่องผ่านการลดการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์โดยไม่กระทบกับการเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยเน้นประเด็นสำคัญ 4 ประการของการริเริ่มสีเขียว ได้แก่ พลังงาน อาคาร การขนส่ง และการจัดการของเสีย นโยบายดังกล่าวไม่เพียงแต่กระตุ้นเศรษฐกิจและความเป็นอยู่ที่ดีทางสังคมของมาเลเซียเท่านั้น แต่ยังขับเคลื่อนโดยผู้ให้บริการระบบ ตลอดจนเพื่อจูงใจให้บริษัทต่าง ๆ เข้าซื้อสินทรัพย์ที่ได้รับการตรวจสอบแล้วว่าเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ในฐานะส่วนหนึ่งของมาตรการงบประมาณปี 2563 รัฐบาลยังคงให้ความสำคัญกับการยอมรับการเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อกระตุ้นผลกระทบทางเศรษฐกิจโดยการขยายการลดหย่อนภาษีการลงทุนสีเขียวสำหรับการซื้อสินทรัพย์เทคโนโลยีสีเขียวและการยกเว้นภาษีเงินได้สีเขียวสำหรับการใช้บริการเทคโนโลยีสีเขียว

จนถึงปี 2566 ซึ่งนโยบายดังกล่าวส่งผลต่อเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนทั้งทางตรงและทางอ้อม เนื่องจากประเทศไทยมีผลผลิตทางการเกษตรมากมายที่สามารถนำไปต่อยอดในอุตสาหกรรมอื่น ๆ ได้ เช่น กากน้ำตาลจากอ้อย ซึ่งกากอ้อยที่เหลือจากกระบวนการหีบอ้อยในโรงงานน้ำตาลยังสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในอุตสาหกรรมอื่น ๆ ได้ ซึ่งปัจจุบันกากอ้อยมีราคาขายจากโรงงานตันละ ประมาณ 300 – 400 บาท ขึ้นอยู่กับสภาพของกากอ้อย ซึ่งกากอ้อยสามารถมาใช้ประโยชน์หลาย ๆ ด้าน เช่น เป็นส่วนผสมการทำปุ๋ยหมัก ทำเชื้อเพลิงในอุตสาหกรรมทั้งในรูปแบบกากปกติ อัดเม็ด และอัดก้อน อุตสาหกรรมผลิตเอทานอล กระดาษไม้อัดในอุตสาหกรรมกระดาษ การผลิตพลังงานจากโรงไฟฟ้าชีวมวลจากอ้อย อุตสาหกรรมการผลิตกรดอินทรีย์จากอ้อย และอื่นๆ ซึ่งประเทศไทยสามารถส่งออกผลผลิตดังกล่าวไปยังประเทศเพื่อนบ้านได้

(2) มาตรการส่งเสริมการรับซื้อไฟฟ้าจากพลังงานทดแทน มาตรการส่งเสริมการรับซื้อไฟฟ้าจากพลังงานทดแทนเป็นมาตรการที่อยู่ภายใต้การรับรองของสำนักงานพัฒนาพลังงานอย่างยั่งยืน (SEDA) จากใช้พลังงานหมุนเวียนประกอบด้วยพลังงานแสงอาทิตย์และพลังงานชีวภาพภายใต้แผนปฏิบัติการและพลังงานหมุนเวียนแห่งชาติของมาเลเซียรวมถึงพระราชบัญญัติพลังงานทดแทน ซึ่งได้กำหนดให้มีการดำเนินการตามมาตรการส่งเสริมการรับซื้อไฟฟ้าจากพลังงานทดแทน มาตรการเหล่านี้ให้ความสำคัญกับการจำกัดของเสีย เปลี่ยนของเสียให้เป็นผลิตภัณฑ์พลังงานทดแทนเชิง ซึ่งจากมาตรการส่งเสริมการรับซื้อไฟฟ้าจากพลังงานทดแทน และแผนกลยุทธ์การพัฒนารัฐเปอริสส่งผลโดยตรงต่ออุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน ซึ่งจังหวัดสงขลามีการส่งเสริมในอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันซึ่งเป็นส่วนประกอบที่สำคัญในการผลิตพลังงานทดแทน

2.2.2 ศักยภาพของพื้นที่ศึกษาในการเป็นห่วงโซ่อุปทานเชื่อมโยงกับการพัฒนา

เศรษฐกิจ

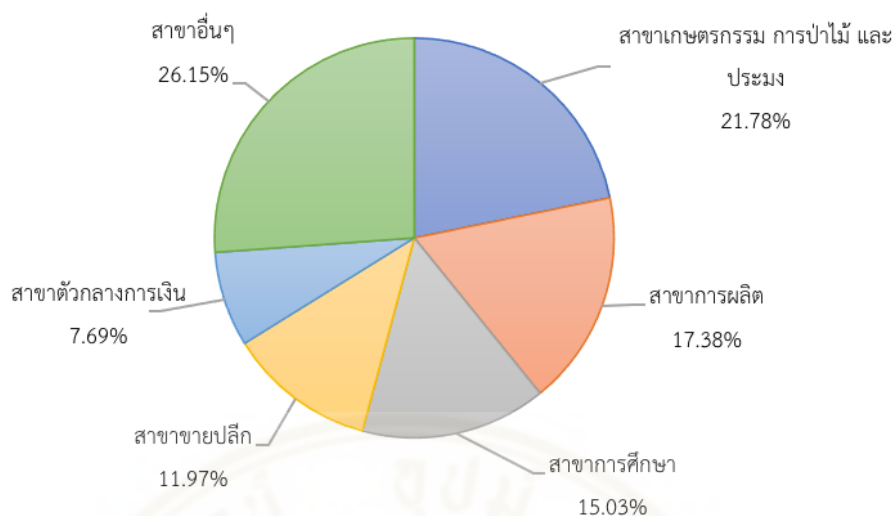
2.2.2.1 เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษหนองคายและพื้นที่โดยรอบ ซึ่งมีผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดหนองคาย (GPP) ในปี 2563 มีมูลค่าประมาณ 42,324 ล้านบาท หรือคิดเป็น 1.60 เปอร์เซ็นต์ ของผลิตภัณฑ์รวมในประเทศ จัดอยู่ลำดับที่ 57 ของประเทศ และลำดับที่ 15 ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยประชากรมีรายได้ต่อหัวประมาณปีละ 92,947 บาท อัตราการเติบโตเพิ่มขึ้น 1.72 เปอร์เซ็นต์ จัดอยู่ในลำดับที่ 50 ของประเทศ และเป็นลำดับที่ 4 ของจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และมีสัดส่วนของมูลค่าของภาคการเกษตรคิดเป็น 78.22 เปอร์เซ็นต์ และภาคการเกษตรคิดเป็น 21.78 เปอร์เซ็นต์ ตามลำดับ ซึ่งสาขาการผลิตที่สำคัญของจังหวัดหนองคายอันดับแรกที่มีมูลค่าสูงสุด ได้แก่ สาขาเกษตรกรรม การป่าไม้ และประมง มีมูลค่า 9,216 ล้านบาท

ตารางที่ 2.1 มูลค่าและสัดส่วนของผลิตภัณฑ์จังหวัดหนองคายในช่วงปี พ.ศ. 2559-2563

หน่วย: ล้านบาท

ภาค/สาขาการผลิต	2559	2560	2561	2562	2563	สัดส่วนปี 2563 (ร้อยละ)
ภาคการเกษตร	9,403	9,669	8,352	8,965	9,216	21.78
สาขาเกษตรกรรม	9,403	9,669	8,352	8,965	9,216	21.78
เกษตรกรรม การป่าไม้ และการประมง	9,403	9,669	8,352	8,965	9,216	21.78
ภาคนอกการเกษตร	29,310	30,136	31,222	32,691	33,108	78.22
สาขาอุตสาหกรรม	6,874	7,342	7,569	8,158	8,271	19.54
การทำเหมืองแร่และเหมืองหิน	177	311	353	281	298	0.70
การผลิต	6,145	6,456	6,685	7,290	7,357	17.38
ไฟฟ้า ก๊าซ ไอ้่น้ำ และระบบปรับอากาศ	439	460	421	474	507	1.20
การจัดหาน้ำ การจัดการ และการบำบัดน้ำเสีย	113	116	111	113	109	0.26
สาขาบริการ	22,436	22,793	23,652	24,533	24,837	58.68
การก่อสร้าง	1,661	1,494	1,459	1,491	1,614	3.81
การขายส่งและการขายปลีก และจักรยานยนต์	4,784	4,829	4,579	5,013	5,066	11.97
การขายส่งและสถานที่เก็บสินค้า	2,705	2,623	1,595	1,542	1,330	3.14
ที่พักแรมและบริการด้านอาหาร	262	278	315	340	209	0.49
ข้อมูลข่าวสารและการสื่อสาร	363	369	439	477	445	1.05
กิจกรรมทางการเงินและการประกันภัย	2,862	2,974	3,049	3,184	3,256	7.69
กิจกรรมอสังหาริมทรัพย์	1,503	1,595	1,774	1,665	1,890	4.47
กิจกรรมทางวิชาชีพ วิทยาศาสตร์ และเทคนิค	13	16	15	21	33	0.08
กิจกรรมการบริหารและการบริการสนับสนุน	149	139	167	176	69	0.16
การบริหารราชการ การป้องกันประเทศ	1,677	1,720	1,835	1,897	1,963	4.64
การศึกษา	4,587	4,770	6,230	6,290	6,360	15.03
กิจกรรมด้านสุขภาพและงานสังคมสงเคราะห์	1,382	1,475	1,581	1,838	2,048	4.84
ศิลปะ ความบันเทิง และนันทนาการ	72	86	100	120	109	0.26
กิจกรรมบริการด้านอื่น ๆ	416	424	515	480	445	1.05
ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด	38,712	39,804	39,573	41,656	42,324	100
ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดต่อคน (บาท/คน/ปี)	84,734	87,176	86,721	91,377	92,947	-
ประชากร (พันคน)	456.87	456.60	456.33	455.87	455.36	-

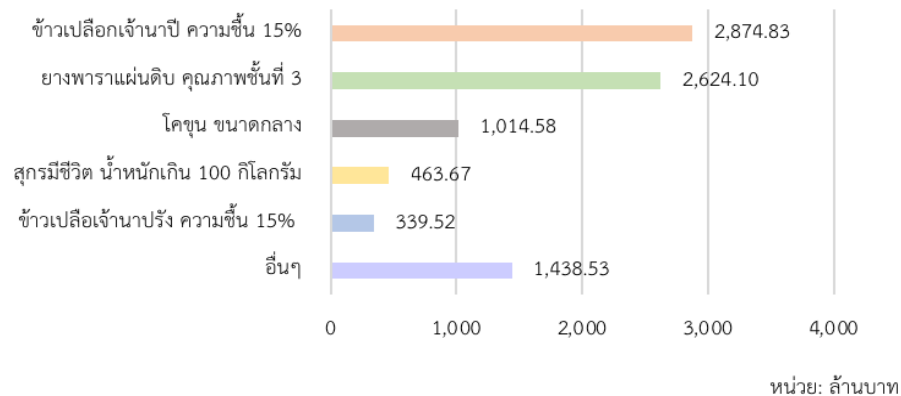
ที่มา : สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565

รูปที่ 2.5 โครงสร้างทางเศรษฐกิจของสัดส่วนสาขาการผลิตที่สำคัญของจังหวัดหนองคาย พ.ศ.2563
ที่มา : สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2565)

จากรูปที่ 2.5 สาขาการผลิตที่สำคัญของจังหวัดหนองคาย ในปี พ.ศ.2563 ที่มีมูลค่าสูงสุดคือ สาขาเกษตรกรรม การป่าไม้ และการประมง มีมูลค่า 9,216 ล้านบาท (21.78 เปอร์เซ็นต์) รองลงมา คือ สาขาการผลิต มีมูลค่า 7,357 ล้านบาท (17.38 เปอร์เซ็นต์) สาขาการศึกษา มีมูลค่า 6,360 ล้านบาท (15.03 เปอร์เซ็นต์) สาขาขายปลีก มีมูลค่า 5,066 ล้านบาท (11.97 เปอร์เซ็นต์) สาขาค้าปลีก มีมูลค่า 3,256 ล้านบาท (7.69 เปอร์เซ็นต์) และสาขาอื่น ๆ มีมูลค่า 11,069 ล้านบาท (26.15 เปอร์เซ็นต์) ของผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด ตามลำดับ

1) สาขาเกษตรกรรม ประกอบไปด้วย 3 ส่วน คือ 1) ด้านพืช เศรษฐกิจหลักของจังหวัด ได้แก่ ข้าว ยางพารา ถั่ว และสับปะรด 2) ด้านปศุสัตว์ สัตว์เศรษฐกิจที่สำคัญ ได้แก่ โคเนื้อ พันธุ์วากิว ไก่ไข่ และแพะ และ 3) ด้านประมง สัตว์น้ำที่สำคัญ คือ ปลานิลกระชังแม่น้ำโขง และปลาบ่อดิน เป็นต้น โดยในปี 2562 สินค้าในภาคการเกษตร 3 อันดับแรก ได้แก่ ข้าวเปลือกเจ้าในปี ความชื้น 15 เปอร์เซ็นต์ มีมูลค่าประมาณ 2,874.83 ล้านบาท รองลงมา คือ ยางพาราแผ่นดิบ คุณภาพ ชั้น 3 มีมูลค่าประมาณ 2,624.10 ล้านบาท และ โคขุนขนาดกลาง มีมูลค่าประมาณ 1,1014.58 ล้านบาท ตามลำดับ ซึ่งข้าวเป็นพืชเศรษฐกิจหลักที่สร้างรายได้ให้จังหวัดมาอย่างยาวนาน แต่เนื่องจากในปี 2562 สภาพภูมิอากาศไม่เอื้ออำนวยส่งผลให้ผลผลิตลดลง รวมทั้งเกษตรกรจำเป็นต้องลดพื้นที่เพาะปลูกเพื่อหันไปปลูกพืชชนิดอื่นแทน

รูปที่ 2.6 สินค้าเกษตรที่ทำรายได้ให้จังหวัดหนองคาย 5 อันดับแรก ปี พ.ศ.2563

ที่มา : กระทรวงพาณิชย์ (2565)

2) สาขาการบริการ ประกอบไปด้วยสาขาย่อยจำนวน 14 สาขา ซึ่งมีอัตราการเติบโตเพิ่มขึ้นเล็กน้อยจากปีก่อนหน้าคิดเป็น 1.24 เปอร์เซ็นต์ โดยในปี 2563 สาขาการบริการผลิตภัณฑ์มวลรวมทั้งหมด ณ ราคาประจำปี มีมูลค่าอยู่ที่ 24,837 ล้านบาท คิดเป็น 58.68 เปอร์เซ็นต์ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด สาขาที่มีมูลค่ามากที่สุด 5 อันดับแรกได้แก่ สาขาการศึกษา มีมูลค่าผลิตภัณฑ์เท่ากับ 6,360 ล้านบาท รองลงมาได้แก่ สาขาขายส่งและการขายปลีก มีมูลค่าผลิตภัณฑ์เท่ากับ 5,066 ล้านบาท สาขากิจกรรมทางการเงินและประกันภัย มีมูลค่า 3,256 ล้านบาท สาขากิจกรรมด้านสุขภาพและงานสังคมสงเคราะห์ มีมูลค่า 2,048 ล้านบาท และสาขาการบริหารราชการ มีมูลค่า 1,963 ล้านบาท ตามลำดับ

3) สาขาอุตสาหกรรม จังหวัดหนองคายส่วนใหญ่เป็นโรงงานอุตสาหกรรมแปรรูปไม้ และผลิตภัณฑ์จากไม้มากที่สุด โรงงานอุตสาหกรรมอาหาร และโรงงานอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์อโลหะ เป็นต้น ในด้านสถานการณ์ภาคอุตสาหกรรมของจังหวัดหนองคาย พบว่า โรงงานที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการ (สะสม) มีจำนวน 217 โรงงาน ซึ่งมีเงินลงทุนรวมทั้งหมด 7,377.01 ล้านบาท และมีจำนวนแรงงาน 4,451 คน (ข้อมูล ณ เดือนธันวาคม 2564) จำแนกจำพวกโรงงานตามพระราชบัญญัติโรงงาน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2562 มีรายละเอียดดังตารางที่ 2.2 และรูปที่ 2.7 ซึ่งการลงทุนของอุตสาหกรรมที่สำคัญของจังหวัดหนองคาย ในสาขาอุตสาหกรรมที่มีการลงทุนมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่

3.1) อุตสาหกรรมเครื่องดื่มน้ำ ประกอบไปด้วย การผลิตสุราขาว และการผลิตเครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์และเครื่องดื่มชูกำลัง ซึ่งมีจำนวนโรงงานทั้งสิ้น 2 โรงงาน มีเงินลงทุนทั้งหมด 283.11 ล้านบาท และมีคนงานจำนวน 381 คน

3.2) อุตสาหกรรมยางพารา ประกอบไปด้วยการผลิตยางแท่ง เอส ที อาร์ 20 เป็นหลัก รองลงมาได้แก่ ยางผสม ผลิตภัณฑ์ยางแปรรูป ซึ่งมีจำนวนโรงงานทั้งสิ้น 4 โรงงาน มีเงินลงทุนทั้งหมด 225.20 ล้านบาท และมีคนงานจำนวน 368 คน

3.3) อุตสาหกรรมอาหาร ประกอบไปด้วยการผลิตน้ำมะเขือเทศเข้มข้น เป็นหลัก รองลงมาได้แก่ พืชผักผลไม้บรรจุกระป๋อง ซึ่งมีจำนวนโรงงานทั้งสิ้น 3 โรงงาน ส่วนใหญ่ผลิตเพื่อส่งออกต่างประเทศ มีเงินลงทุนทั้งหมด 210.115 ล้านบาท และมีคนงานจำนวน 706 คน

ตารางที่ 2.2 จำนวนโรงงานของจังหวัดหนองคาย ปี พ.ศ. 2560-2564

รายการ	2560	2561	2562	2563	2564
จำนวนโรงงานอุตสาหกรรม	581	549	199	208	217
เงินทุน (ล้านบาท)	6,162.67	5,812.64	7,989.94	7,164.74	7,377.01
การจ้างงาน (คน)	5,520	5,037	4,082	4,213	4,451

ที่มา : สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดหนองคาย (2565)

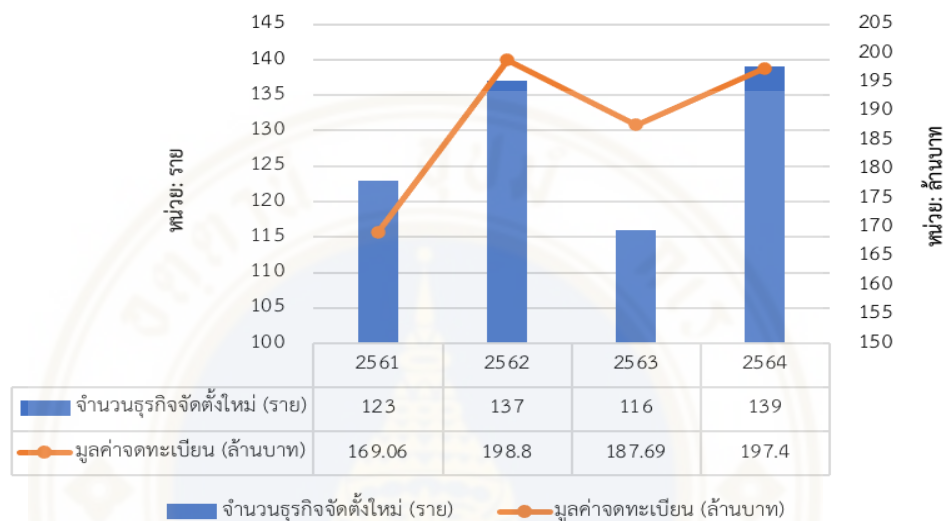
4) การส่งเสริมการลงทุน

ในปี 2564 จังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้รับการอนุมัติส่งเสริมการลงทุนจำนวน 65 โครงการ โดยมีมูลค่าการลงทุน 8,729.3 ล้านบาท และมีอัตราการจ้างงานจำนวน 2,180 คน โดยจังหวัดหนองคายได้รับการอนุมัติส่งเสริมการลงทุน จำนวน 2 โครงการ คือ กิจการผลิตไฟฟ้าจากขยะ และกิจการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานแสงอาทิตย์ที่ติดตั้งบนหลังคา โดยมีวงเงินลงทุนประมาณ 611.5 ล้านบาท และมีอัตราการจ้างงานจำนวน 39 คน (ศูนย์เศรษฐกิจการลงทุนภาคที่ 3 จังหวัดขอนแก่น, 2565)

นอกจากนี้จากข้อมูลการขอรับการส่งเสริมการลงทุนจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษหนองคาย พบว่า ตั้งแต่ปี 2558 จนถึง ปี 2565 เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษหนองคาย มีโครงการที่ขอรับการส่งเสริมการลงทุนรวม 7 โครงการ วงเงินลงทุนมูลค่า 2,378 ล้านบาท และมีการขอรับการส่งเสริมการลงทุนที่ดำเนินการลงทุนแล้ว 5 โครงการ วงเงินลงทุนมูลค่า 2,001 ล้านบาท โดยประเภทกิจการที่ขอรับการส่งเสริมการลงทุน เช่น พลังงานไฟฟ้าและไอน้ำจากขยะ หรือ กิจการผลิตพลังงานไฟฟ้า หรือ ขยะหรือของเสียที่ได้จากผลผลิตทางการเกษตร หรือ เชื้อเพลิงจากขยะ กิจการผลิตเชื้อเพลิงจากเศษวัสดุ หรือ กิจการผลิตพลังงานไฟฟ้า หรือ พลังงานไฟฟ้าและไอน้ำจากพลังงานหมุนเวียน กิจการแปรรูปยางขึ้นต้น (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน, 2565)

ตั้งแต่ปี 2561 จนถึงปี 2564 มีจำนวนธุรกิจที่ได้ดำเนินการจัดตั้งใหม่ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษหนองคาย โดยรวมอยู่ที่ประมาณ 515 ราย โดยมีมูลค่าทุนจดทะเบียนโดยรวม 752.95

ล้านบาท ทั้งนี้ ในปี 2564 มีจำนวนนิติบุคคลที่จัดตั้งธุรกิจใหม่เพิ่มขึ้น 139 ราย ของจำนวนธุรกิจที่จัดตั้งใหม่ ในขณะที่มูลค่าของทุนจดทะเบียนธุรกิจที่จัดตั้งใหม่เพิ่ม 108.40 ล้านบาท หรือเพิ่มขึ้นคิดเป็น 5.17 เปอร์เซ็นต์ ของมูลค่าการจดทะเบียน เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2563 โดยในปี 2564 ประเภทธุรกิจที่มีการจัดตั้งใหม่สูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ธุรกิจการก่อสร้างทั่วไป รองลงมาได้แก่ ธุรกิจการขนส่งและขนถ่ายสินค้า รวมถึงคนโดยสาร และกิจกรรมของตัวแทนผู้จัดการขนส่งสินค้าและตัวแทนออกของ ตามลำดับ

รูปที่ 2.7 จำนวนธุรกิจจัดตั้งใหม่ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษหนองคาย ปี พ.ศ.2560-2564
ที่มา : กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ (2565)

ในปี 2564 มีจำนวนนิติบุคคลที่ยังคงดำเนินธุรกิจในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษหนองคาย จำนวน 1,347 ราย (หรือมีสัดส่วน 60.90 เปอร์เซ็นต์ ของธุรกิจที่ยังคงดำเนินการอยู่ในจังหวัดหนองคาย) และมีทุนจดทะเบียนรวมทั้งสิ้น 6,181 ล้านบาท โดยมีอัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้น 0.63 เปอร์เซ็นต์ เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2563 ซึ่งมีจำนวนการจัดตั้งธุรกิจในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจำนวน 1,288 ราย และมีทุนจดทะเบียนรวมทั้งสิ้น 6,142.49 ล้านบาท โดยในส่วนของจำนวนนิติบุคคลที่ได้จัดตั้งธุรกิจนอกเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษมีจำนวนทั้งสิ้น 865 ราย (หรือมีสัดส่วน 39.10 เปอร์เซ็นต์ ของธุรกิจที่ยังคงดำเนินการอยู่ในจังหวัดหนองคาย) และมีทุนจดทะเบียนรวม 1,960 ล้านบาท (ดังตารางที่ 2.3)

ตารางที่ 2.3 จำนวนนิติบุคคลและมูลค่าทุนจดทะเบียน ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษหนองคาย ปี พ.ศ.2564

รายการ	จำนวน (ราย)		อัตราการเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)	ทุนจดทะเบียน (ล้านบาท)		อัตราการเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)
	2563	2564	2564/2563	2563	2564	2564/2563
ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ	1,288	1,347	4.58	6,142.49	6,181.00	0.63
อ.เมืองหนองคาย (12 ตำบล)	1,267	1,319	4.10	6,119.59	6,151.60	0.52
อ.สะใคร (1 ตำบล)	21	28	33.33	22.90	29.40	28.38
นอกเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ	769	865	12.48	1,960.80	2,065.63	5.35
รวมทั้งสิ้น	2,057	2,212	7.54	8,103.29	8,246.53	1.77

ที่มา : กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ (2565)

หากพิจารณาถึงขนาดธุรกิจที่ยังคงดำเนินธุรกิจอยู่ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษหนองคาย พบว่า ส่วนใหญ่ประกอบธุรกิจประเภทบริการ คิดเป็น 45.43 เปอร์เซ็นต์ รองลงมาคือธุรกิจประเภทขายปลีก/ขายส่ง คิดเป็น 43.50 เปอร์เซ็นต์ และธุรกิจประเภทการผลิต คิดเป็น 11.06 เปอร์เซ็นต์ ตามลำดับ ซึ่งธุรกิจในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษส่วนใหญ่เป็นธุรกิจขนาดเล็ก คิดเป็น 94.36 เปอร์เซ็นต์ รองลงมา ได้แก่ ธุรกิจขนาดกลาง คิดเป็น 4.68 เปอร์เซ็นต์ และธุรกิจขนาดใหญ่ คิดเป็น 0.97 เปอร์เซ็นต์ ตามลำดับ

นอกจากการจัดตั้งธุรกิจและการลงทุนของนิติบุคคลภายในประเทศในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษหนองคาย ยังมีการลงทุนของชาวต่างชาติในนิติบุคคลที่จัดตั้งธุรกิจในไทยด้วยเช่นกัน ในปี 2564 มูลค่าการลงทุนของต่างชาติในรูปแบบการถือหุ้นมีมูลค่า 80.25 ล้านบาท หรือคิดเป็น 1.30 เปอร์เซ็นต์ ของมูลค่าการลงทุนทั้งหมด โดยชาวต่างชาติที่มีการลงทุนสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ จีน มีมูลค่าการลงทุน 40.52 ล้านบาท คิดเป็น 50.50 เปอร์เซ็นต์ รองลงมาคือ ลาว มีมูลค่าการลงทุน 14.67 ล้านบาท คิดเป็น 18.28 เปอร์เซ็นต์ และสิงคโปร์ มีมูลค่าการลงทุน 4.90 ล้านบาท หรือคิดเป็น 6.11 เปอร์เซ็นต์ ตามลำดับ ในส่วนของประเภทธุรกิจ 5 อันดับแรกที่ต่างชาติลงทุนในนิติบุคคลที่จัดตั้งในไทยสูงสุด ได้แก่ อสังหาริมทรัพย์ รองลงมา ได้แก่ การก่อสร้างทั่วไป การขนส่งและขนถ่ายสินค้า รวมถึงคนโดยสาร การขายส่งเครื่องคัมที่มีแอลกอฮอล์ และการขายส่งสินค้าทั่วไปโดยได้รับค่าตอบแทนหรือตามสัญญาจ้าง ตามลำดับ

ตารางที่ 2.4 ประเภทธุรกิจ 5 อันดับแรกที่ต่างชาติลงทุนในนิติบุคคลที่จัดตั้งในไทยของเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษหนองคาย ในปี พ.ศ.2564

ประเภท	จำนวน (ราย)	นิติบุคคลคงอยู่		ต่างชาติ	
		ทุนจดทะเบียน (ล้านบาท)	ร้อยละ	ทุนจดทะเบียน (ล้านบาท)	ร้อยละ
1. อสังหาริมทรัพย์	23	778.38	12.59	12.23	1.70
2. การก่อสร้างทั่วไป	182	347.90	5.63	10.72	3.08
3. การขนส่งและขนถ่ายสินค้า รวมถึง คนโดยสาร	57	190.90	3.08	5.91	3.10
4. การขายส่งเครื่องดื่มน้ำที่มีแอลกอฮอล์	9	75.12	1.22	4.60	6.12
5. การขายส่งสินค้าทั่วไปโดยได้รับ ค่าตอบแทนหรือตามสัญญาจ้าง	35	64.00	1.04	3.19	4.98

ที่มา : กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ (2565)

5) การค้าชายแดนจังหวัดหนองคาย มีจุดผ่านแดนไป สปป. ลาว รวมทั้งหมด 6 จุด เป็นจุดผ่านแดนถาวร 2 จุด และจุดผ่อนปรน 4 จุด

ตารางที่ 2.5 จำนวนจุดผ่านแดนถาวรและจุดผ่อนปรนเพื่อการค้าจังหวัดหนองคาย

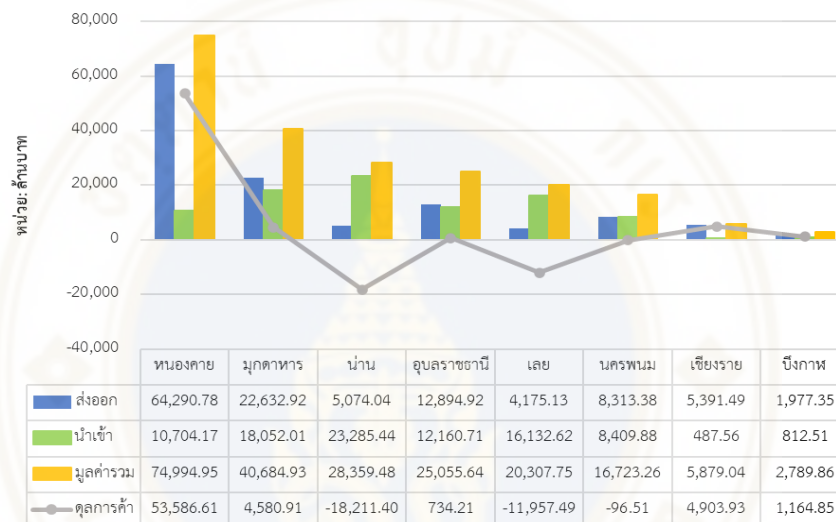
จุดผ่านแดนถาวร/ จุดผ่อนปรน		เมืองเชื่อมต่อเส้นทางคมนาคม		การคมนาคม
		สปป.ลาว	ประเทศไทย	
จุดผ่านแดนถาวร	สะพานมิตรภาพ ไทย - ลาว แห่งที่ 1	บ้านดงพูนสี เมืองหาดทราย ฟอง นครหลวงเวียงจันทน์	อำเภอเมืองหนองคาย	ทางบกข้ามสะพาน มิตรภาพ ไทย-ลาว, รถยนต์, รถไฟ
	ท่าเรือหนองคาย	ท่าเดื่อ เมืองหาดทรายฟอง นครหลวงเวียงจันทน์	อำเภอเมืองหนองคาย	ทางน้ำ, เรือหางยาว, เรือโดยสาร
จุดผ่อนปรนการค้า	อำเภอศรีเชียงใหม่	บ้านหนองคา เมืองสีโคด ตะบอง นครหลวง เวียงจันทน์	บ้านหม้อ ตำบลบ้าน หม้อ อำเภอศรีเชียงใหม่	ทางน้ำ, เรือหางยาว, เรือโดยสาร
	อำเภอรัตนวาปี	บ้านทวย เมืองท่าพระบาท แขวงบอลิคำไซ	บ้านเปงจาน ตำบลโพ แพง อำเภอรัตนวาปี	ทางน้ำ, เรือหางยาว, เรือโดยสาร

ตารางที่ 2.5 จำนวนจุดผ่านแดนถาวรและจุดผ่อนปรนเพื่อการค้าจังหวัดหนองคาย (ต่อ)

จุดผ่านแดนถาวร/ จุดผ่อนปรน		เมืองเชื่อมต่อเส้นทางคมนาคม		การคมนาคม
		สปป.ลาว	ประเทศไทย	
จุดผ่อนปรนการค้า	อำเภอโพธิ์ชัย	บ้านโคก เมืองปากงึม นครหลวงเวียงจันทน์	บ้านจุมพล ตำบลจุมพล อำเภอโพธิ์ชัย	ทางน้ำ, เรือหางยาว, เรือโดยสาร
	อำเภอสังขม	บ้านโคกแะ เมืองสังทอง นครหลวงเวียงจันทน์	บ้านม่วง ตำบลบ้าน ม่วง อำเภอสังขม	ทางน้ำ, เรือหางยาว, เรือโดยสาร

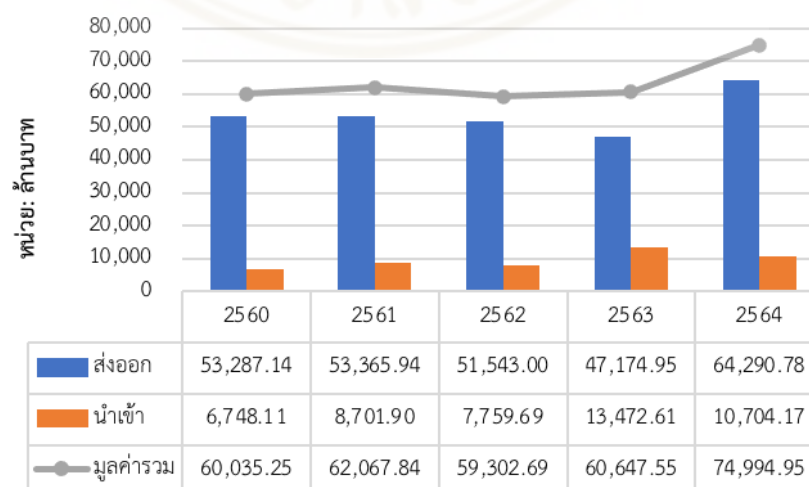
ที่มา : ด้านศุลกากรหนองคาย และตรวจคนเข้าเมืองจังหวัดหนองคาย (2565)

5.1) สถิติการค้าชายแดนในจังหวัดหนองคาย

รูปที่ 2.8 ภาพรวมมูลค่าการนำเข้า-ส่งออกของการค้าชายแดนระหว่างประเทศไทยและลาว ในแต่ละด้านศุลกากรของไทย ในปี พ.ศ.2564

ที่มา : กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ (2565)

รูปที่ 2.9 ภาพรวมมูลค่าการนำเข้า-ส่งออกของการค้าชายแดนระหว่างประเทศไทยและสปป. ลาว ณ ด่านศุลกากรหนองคาย จังหวัดหนองคาย ปี พ.ศ.2560-2564

ที่มา : กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ (2565)

มูลค่าการนำเข้า-ส่งออก ของการค้าชายแดนระหว่างประเทศไทยและสปป. ลาว ในปี 2564 พบว่า จังหวัดหนองคายมีภาพรวมของมูลค่าการค้าชายแดนอยู่ในอันดับที่ 1 จาก 8 จังหวัดที่มีด่านการค้าชายแดนติดกับ สปป. ลาว มีมูลค่าการค้ารวม 74,994.95 ล้านบาท ซึ่งมีแนวโน้มการเติบโตเพิ่มขึ้นคิดเป็น 23.66 เปอร์เซ็นต์ เมื่อเปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมา และยังถือว่าเป็นด่านที่มีมูลค่าการค้ากับ สปป. ลาวมากที่สุด เมื่อพิจารณาถึงประเภทสินค้าที่มีการส่งออกไปยัง สปป.ลาวจากด่านศุลกากรหนองคาย พบว่า มูลค่าการส่งออกทั้งหมด มูลค่า 27,595.57 ล้านบาท โดยมูลค่าของสินค้าที่มีการส่งออกมากที่สุด 5 อันดับแรก ได้แก่ ทองคำยังไม่ได้ขึ้นรูป มูลค่า 12,106.10 ล้านบาท รองลงมา ได้แก่ รถยนต์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ มูลค่า 6,016.28 ล้านบาท น้ำมันดีเซล มูลค่า 4,235.63 ล้านบาท เครื่องโทรสาร โทรศัพท์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ 2,713.71 ล้านบาท และ น้ำมันสำเร็จรูปอื่น ๆ มูลค่า 2,523.86 ล้านบาท ตามลำดับ ในขณะที่มูลค่าการนำเข้าทั้งหมด 7,077.08 ล้านบาท โดยมูลค่าของสินค้าที่มี การนำเข้ามากที่สุด 5 อันดับแรก ได้แก่ เชื้อเพลิงอื่น ๆ มูลค่า 7,077.08 ล้านบาท รองลงมา ได้แก่ สื่อบันทึกข้อมูล ภาพ เสียง มูลค่า 649.43 ล้านบาท ทองคำ มูลค่า 461.43 ล้านบาท รองเท้า มูลค่า 431.92 ล้านบาท และเครื่องดื่มน้ำไม่มีแอลกอฮอล์ มูลค่า 364.06 ล้านบาท ตามลำดับ

ตารางที่ 2.6 มูลค่าการส่งออกการค้าชายแดนระหว่างประเทศไทยและลาว ณ ด้านศุลกากร
หนองคาย ปี พ.ศ.2560-2564

ลำดับ ที่	รายการสินค้าส่งออก	มูลค่า (ล้านบาท)					อัตราการ เปลี่ยนแปลง (%) 2564/2563 (ม.ค.-ธ.ค.)
		2560	2561	2562	2563	2564	
1	ทองคำยังไม่ได้ขึ้นรูป	-	-	-	267.05	12,106.10	4,433.25
2	รถยนต์ อุปกรณ์และ ส่วนประกอบ	7,595.11	6,687.65	6,102.74	3,882.50	6,016.28	54.96
3	น้ำมันดีเซล	5,219.52	6,259.38	5,351.49	3,470.81	4,235.63	22.04
4	เครื่องโทรสาร โทรศัพท์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ	954.96	1,001.16	1,651.29	2,601.50	2,713.71	4.31
5	น้ำมันสำเร็จรูปอื่น ๆ	3,216.34	3,021.97	2,282.68	1,858.69	2,523.86	35.79
รวม 5 อันดับ		16,985.93	16,970.15	15,388.21	12,080.56	27,595.57	128.43
อื่น ๆ		36,301.19	36,395.78	36,154.78	35,094.37	36,695.19	4.56
มูลค่ารวม		53,287.12	53,365.93	51,542.99	47,174.93	64,290.77	36.28

ที่มา : กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ (2565)

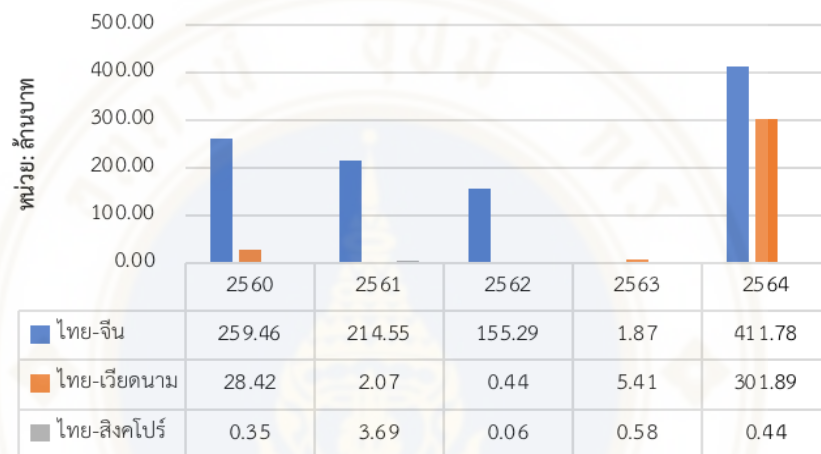
ตารางที่ 2.7 มูลค่าการนำเข้าการค้าชายแดนระหว่างประเทศไทยและลาว ณ ด้านศุลกากรหนองคาย
ในปี พ.ศ.2560-2564

ลำดับ ที่	รายการสินค้านำเข้า	มูลค่า (ล้านบาท)					อัตราการ เปลี่ยนแปลง (%) 2564/2563 (ม.ค.-ธ.ค.)
		2560	2561	2562	2563	2564	
1	เชื้อเพลิงอื่น ๆ	4,358.84	5,995.50	5,164.61	5,633.51	7,077.08	25.62
2	สื่อบันทึกข้อมูล ภาพ เสียง	0.01	-	-	0.00	649.43	36,079,338.89
3	ทองคำ	-	-	-	5,595.20	461.43	-91.75
4	รองเท้า	413.19	427.12	420.62	427.60	431.92	1.01
5	เครื่องคัมมิที่ไม่มีแอลกอฮอล์	294.18	286.08	277.28	266.27	364.06	36.72
รวม 5 อันดับ		5,066.22	6,708.70	5,862.52	11,922.59	8,983.91	-24.65
อื่น ๆ		1,681.89	1,993.19	1,897.17	1,550.02	1,720.25	10.98
มูลค่ารวม		6,748.11	8,701.89	7,759.69	13,472.61	10,704.17	-20.55

ที่มา : กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ (2565)

5.2) สถิติการค้าผ่านแดน

จากการศึกษาสถิติการค้าผ่านแดนด้านศุลกากรหนองคาย ของจังหวัดหนองคาย พบว่า ในปี 2564 มูลค่าการค้าผ่านแดนไทย-จีนเพิ่มขึ้น โดยมีมูลค่ารวมในการค้าผ่านแดน 411.78 ล้านบาท แบ่งเป็นมูลค่าการส่งออก 90.41 ล้านบาท และมูลค่าการนำเข้า 321.36 ล้านบาท รองลงมา คือ มูลค่าการค้าผ่านแดนไทย-เวียดนาม โดยมีมูลค่ารวมการค้าผ่านแดน 301.89 ล้านบาท ซึ่งเพิ่มขึ้นจากปี 2563 มูลค่า 5.41 ล้านบาท แบ่งเป็นมูลค่าส่งออก 4.85 ล้านบาท และมูลค่านำเข้า 297.04 และมูลค่าการค้าผ่านแดนไทย-สิงคโปร์ โดยมีมูลค่ารวมการค้าผ่านแดน 0.44 ล้านบาท ซึ่งลดลงจากปี 2563 คิดเป็น 24.17 เปอร์เซ็นต์ แบ่งเป็นมูลค่าซึ่งเป็นมูลค่าจากการนำเข้าเพียงอย่างเดียว ตามลำดับ

รูปที่ 2.10 ภาพรวมมูลค่าการค้าผ่านแดนนำเข้า-ส่งออก ณ ด้านศุลกากรหนองคาย จังหวัด

หนองคาย จำแนกตามรายประเทศ ปี พ.ศ.2560-2564

ที่มา : กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ (2565)

รายการสินค้าที่มีการส่งออกผ่านแดนไทย-จีน 5 อันดับแรก ของด้านศุลกากรหนองคาย ในปี 2564 ได้แก่ เครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ โดยมีมูลค่า 77.12 ล้านบาท รองลงมา ได้แก่ ยางพารา มีมูลค่า 13.29 ล้านบาท และเครื่องใช้ไฟฟ้าและส่วนประกอบอื่น ๆ มูลค่า 0.002 ล้านบาท ตามลำดับ ในส่วนของรายการสินค้าที่มีการนำเข้าผ่านแดนไทย-จีน 5 อันดับแรก ของด้านศุลกากรหนองคาย ในปี 2564 ได้แก่ ทุเรียน โดยมีมูลค่าอยู่ที่ 127.62 ล้านบาท รองลงมา ได้แก่ แผ่นฟิล์ม พอยด์ 73.32 ล้านบาท ผักและของปรุงแต่งจากผัก มีมูลค่าอยู่ที่ 37.35 ล้านบาท วัตถุดิบและผลิตภัณฑ์สำเร็จรูปอื่น ๆ มีมูลค่าอยู่ที่ 36.79 ล้านบาท และส่วนประกอบ และอุปกรณ์รวมทั้งโครงรถและตัวถัง มีมูลค่า 10.42 ล้านบาท ตามลำดับ

รายการสินค้าที่มีการส่งออกผ่านแดนไทย-เวียดนาม ของด้านศุลกากรหนองคาย ในปี 2564 มีเพียง 1 ชนิด ได้แก่ เครื่องสำอาง เครื่องหอม และสบู่ โดยมีมูลค่าอยู่ที่ 4.85 ล้านบาท และในส่วนของรายการสินค้าที่มีการนำเข้าผ่านแดนไทย-เวียดนาม 5 อันดับแรก ได้แก่ สื่อบันทึกข้อมูล

ภาพ เสียง โดยมีมูลค่า 296.80 ล้านบาท รองลงมาคือ เครื่องรับ-ส่งสัญญาณและอุปกรณ์ติดตั้ง (โทรศัพท์ วิทยุ โทรเลข โทรศัพท์ อุปกรณ์) มีมูลค่าอยู่ที่ 0.17 ล้านบาท เครื่องรับวิทยุโทรศัพท์ โทรเลข โทรศัพท์ มีมูลค่า 0.02 ล้านบาท เครื่องจักรไฟฟ้าอื่น ๆ และส่วนประกอบ มีมูลค่า 0.02 ล้านบาท และผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ทำจากพลาสติก มีมูลค่า 0.02 ล้านบาท ตามลำดับ

รายการสินค้าส่งออกผ่านแดนไทย-สิงคโปร์ ในปี 2564 ของด่านศุลกากรหนองคาย มีเพียงมูลค่าการนำเข้าสินค้านั้น ซึ่งสินค้า 5 อันดับแรกของการนำเข้า ได้แก่ เคมีภัณฑ์อินทรีย์ โดยมีมูลค่าการส่งออกอยู่ที่ 0.09 ล้านบาท รองลงมา คือ อุปกรณ์ไฟฟ้าสำหรับตัดต่อหรือป้องกันวงจรไฟฟ้า มูลค่าการส่งออกอยู่ที่ 0.06 ล้านบาท เครื่องรับ-ส่งสัญญาณและอุปกรณ์ติดตั้ง โทรศัพท์ วิทยุ โทรเลข โทรศัพท์ อุปกรณ์ มีมูลค่า 0.05 ล้านบาท เครื่องจักรใช้ในอุตสาหกรรมและส่วนประกอบ มีมูลค่า 0.05 ล้านบาท และท่อหรือหลอด มีมูลค่า 0.03 ล้านบาท ตามลำดับ

2.2.3 ทิศทางการพัฒนาที่เหมาะสมของห่วงโซ่อุปทานในแต่ละภาคที่เชื่อมโยงกับการพัฒนากิจกรรมทางเศรษฐกิจในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษหนองคายและพื้นที่โดยรอบ

จังหวัดหนองคาย ถือเป็นจังหวัดที่มีศักยภาพทั้งในด้านการเกษตร ด้านอุตสาหกรรม และด้านการบริการ โดยผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดหนองคาย (GPP) ในปี 2563 มีมูลค่าเป็นลำดับที่ 15 ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และเป็นลำดับที่ 57 ของประเทศ โดยมีสัดส่วนมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด ณ ราคาประจำปี ในสาขาบริการและอื่น ๆ มากที่สุด คิดเป็นสัดส่วน 58.68 เปอร์เซ็นต์ รองลงมาคือสาขาเกษตรกรรม คิดเป็นสัดส่วน 21.78 เปอร์เซ็นต์ และสาขาอุตสาหกรรม คิดเป็นสัดส่วน 19.54 เปอร์เซ็นต์ ตามลำดับ นอกจากนี้ มูลค่าการค้าชายแดนมีแนวโน้มการเติบโตเพิ่มขึ้นเนื่องจากมีความได้เปรียบทางด้านภูมิศาสตร์ซึ่งตั้งอยู่ตรงข้ามกับแขวงเวียงจันทน์ ห่างจากนครหลวงเวียงจันทน์เพียง 25 กิโลเมตร และยังมีสะพานมิตรภาพไทย-ลาว แห่งที่ 1 อีกด้วย โดยในปี 2564 มูลค่าการค้าชายแดนโดยรวมของจังหวัดหนองคายเท่ากับ 74,994.95 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2563 คิดเป็น 23.66 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งสินค้าที่มีการนำเข้า-ส่งออกส่วนใหญ่ ได้แก่ ทองคำที่ยังไม่ได้ขึ้นรูป รถยนต์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ น้ำมันดีเซล เชื้อเพลิงอื่น ๆ และสื่อบันทึกข้อมูลภาพและเสียง เป็นต้น นอกจากนี้ จังหวัดหนองคายยังถือเป็นจังหวัดที่มีความพร้อมทั้งในด้านพื้นที่การเกษตร และความพร้อมในด้านการผลิตสินค้าอุตสาหกรรมและผลผลิตทางการเกษตร รวมไปถึงจุดเด่นด้านการบริการต่าง ๆ เช่น การบริการในด้านโลจิสติกส์ และการบริการในสาขาการท่องเที่ยว อีกด้วย

2.2.3.1 แนวทางการพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจที่มีความเชื่อมโยงกันเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษหนองคายและพื้นที่โดยรอบกับประเทศเพื่อนบ้าน

จากการทบทวนวรรณกรรมเบื้องต้นที่เกี่ยวข้องกับ นโยบาย แผน และ แผนงานที่เกี่ยวข้อง ต่าง ๆ เพื่อพัฒนาเกษตรธุรกิจพิเศษให้กลายเป็นเครื่องมือในการพัฒนา เศรษฐกิจและกระจายความเจริญสู่ภูมิภาค รวมถึงเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและความ เชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านที่มีการระบุดูไว้ในกรอบแนวทางและการบริหารจัดการ ตั้งแต่ ยุทธศาสตร์ชาติไปจนถึงแผนพัฒนากลุ่มจังหวัด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 1 และ แผนพัฒนาจังหวัดหนองคาย ดังนั้น เพื่อให้เห็นถึงขอบเขตความเชื่อมโยงของสินค้าและบริการตาม แนวเส้นทางการพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจที่มีความเชื่อมโยงกับเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษหนองคายและ พื้นที่โดยรอบกับประเทศเพื่อนบ้าน มีรายละเอียดดังนี้

(1) กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล เป็นพื้นที่เป็นพื้นที่ฐานการผลิตอุตสาหกรรมของ ประเทศและเป็นเมืองขนาดใหญ่ อีกทั้งยังเป็นศูนย์กลางทางการเงิน การค้า และโลจิสติกส์ระดับ ภูมิภาค โดยแผนงานริเริ่มการพัฒนา ได้แก่ เขตพัฒนารวม แบ่งเป็น 2 เขตการพัฒนารวม โดยจัดเป็น พื้นที่ กรุงเทพมหานครกับจังหวัดสมุทรปราการ และกรุงเทพมหานครกับจังหวัดปทุมธานีเข้า ด้วยกัน โดยให้เขตพื้นที่จังหวัดสมุทรปราการมุ่งเน้นการพัฒนาและขยายตัวของอุตสาหกรรม อิเล็กทรอนิกส์ เช่น อุปกรณ์กึ่งตัวนำ ใดโอด ทรานซิสเตอร์ เป็นต้น และอุตสาหกรรมจัดส่ง สินค้าเพื่อการส่งออก เช่น อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์สำหรับรถยนต์ ในส่วนเขตพื้นที่จังหวัดปทุมธานี ให้มุ่งเน้นอุตสาหกรรมด้านฐานความรู้ เช่น เทคโนโลยีสารสนเทศ การสื่อสารและโทรคมนาคม ซอฟต์แวร์คอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีชีวภาพ

(2) จังหวัดสระบุรีและจังหวัดนครราชสีมา เป็นจังหวัดที่มีโครงสร้างเศรษฐกิจหลักอยู่ใน ภาคอุตสาหกรรม (การผลิต) และภาคบริการ (การขายส่งและขายปลีก) ในส่วนของสินค้าเกษตร ที่สำคัญของจังหวัด ได้แก่ ข้าว ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ อ้อยโรงงาน และมันสำปะหลัง อีกทั้งจังหวัด สระบุรียังเป็น 1 ใน 14 เมืองสมุนไพรของประเทศ ด้านการปศุสัตว์และประมงเป็นแหล่งผลิต โคนม ไข่ไก่ และไข่ และจังหวัดสระบุรียังเป็นแหล่งอุตสาหกรรมและเกษตรกรรมที่สำคัญของ ประเทศ มีนิคมอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ 3 แห่ง ในส่วนของจังหวัดนครราชสีมา เป็นแหล่งผลิตพืช เศรษฐกิจที่ประกอบด้วย ข้าว และมันสำปะหลัง รวมไปถึงการปศุสัตว์และการประมง และในด้าน อุตสาหกรรมภายในจังหวัดพบว่าอุตสาหกรรมที่มีการลงทุนมากที่สุด ได้แก่ อุตสาหกรรม เครื่องจักรกล พลังงานไฟฟ้า และอาหาร เป็นต้น

(3) จังหวัดขอนแก่นและจังหวัดอุดรธานี เป็นแหล่งผลิตพืชเศรษฐกิจประกอบด้วย ข้าว อ้อยโรงงาน และมันสำปะหลัง เป็นต้น รวมไปถึงการปศุสัตว์และการประมง ในด้าน อุตสาหกรรมภายในจังหวัดที่มีจำนวนมากที่สุด ได้แก่ อุตสาหกรรมอโลหะ อุตสาหกรรมอาหาร และอุตสาหกรรมขนส่ง เป็นต้น โดยจังหวัดขอนแก่นนั้น ยังมีโครงการพัฒนาท่าเรือบก (Dry Port)

เพื่อสนับสนุนการให้บริการของการท่าเรือกรุงเทพ (ทกท.) และท่าเรือแหลมฉบัง (ทลฉ.) ซึ่งพบว่า สถานีรถไฟโนนพะยอม มีศักยภาพที่สามารถพัฒนาเป็นท่าเรือบกและ Logistic Park ได้ ในส่วนของจังหวัดอุดรธานี เป็นแหล่งผลิตพืชเศรษฐกิจที่ประกอบด้วย ข้าว อ้อย มันสำปะหลัง ยางพารา พืชผัก ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และผลไม้อื่น ๆ รวมไปถึงการปศุสัตว์และการประมง ซึ่งสัตว์เศรษฐกิจของจังหวัด ได้แก่ ไก่ไข่ เป็ดไข่ ไก่พื้นเมือง และโคเนื้อ

(4) จังหวัดหนองคายเป็นหนึ่งในระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (NeEC) เพื่อพัฒนาให้เป็นฐานอุตสาหกรรมชีวภาพแห่งใหม่ของประเทศ ด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่ ตลอดห่วงโซ่การผลิตเชื่อมโยงการเกษตรและอุตสาหกรรมชีวภาพ ทั้งยังเป็นประตูในการเชื่อมโยงการค้าชายแดนของภูมิภาคอาเซียน-อินโดจีน และจีนตอนใต้ เป็นพื้นที่เชื่อมต่อทั้งในมิติเศรษฐกิจและการค้าชายแดน การขนส่ง และโลจิสติกส์ รวมถึงเชื่อมโยงความสัมพันธ์ทางการค้า การลงทุน การท่องเที่ยว และมีมิตรภาพระหว่างประเทศ

(5) นครหลวงเวียงจันทน์เป็นเมืองหลวงและเมืองใหญ่ที่สุดของประเทศลาว อยู่ในลุ่มแม่น้ำโขง ซึ่งมีเขตติดต่อเป็นชายแดนกับประเทศไทยระหว่างเวียงจันทน์กับหนองคาย โดยมีสะพานมิตรภาพไทย-ลาวแห่งที่ 1 แขวงนครหลวงเวียงจันทน์ที่เจริญที่สุดใน 17 แขวงของประเทศ อีกทั้งยังเป็น land link เชื่อมโยงเส้นทางคมนาคมขนส่งทางบกไทย-จีน ไทย-เวียดนาม รวมถึงการคมนาคมเส้นทางรถไฟ ไทย-ลาว-จีน

2.2.3.2 กิจกรรมทางเศรษฐกิจตามแนวเส้นทางเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษหนองคายและพื้นที่โดยรอบ

จากมูลค่าการค้ากับประเทศเพื่อนบ้านผ่านทางด่านศุลกากรหนองคาย ประกอบกับเป็นพื้นที่ยุทธศาสตร์ที่สำคัญของประเทศไทยที่สามารถสนับสนุนการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการค้าการลงทุนของประเทศ ส่งผลให้จังหวัดหนองคายได้รับการประกาศให้เป็นพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ ในปี 2564 ภาพรวมของมูลค่าการค้าชายแดนอยู่ในอันดับที่ 1 จาก 8 จังหวัดที่มีด้านการค้าชายแดนติดกับประเทศลาว โดยมูลค่าการส่งออกของการค้าชายแดนมีมูลค่า 64,290.77 ล้านบาท โดยประเภทสินค้าที่มีการส่งออกส่วนใหญ่เป็นสินค้าประเภทชิ้นส่วนวัตถุดิบเพื่อการอุตสาหกรรม เชื้อเพลิง และทองคำยังไม่ได้ขึ้นรูป เป็นต้น ในขณะที่สินค้านำเข้าส่วนใหญ่เป็นสินค้าเชื้อเพลิงอื่น ๆ สื่อบันทึกข้อมูลภาพและเสียง ทองคำ รองเท้า และเครื่องดืมที่ไม่มีแอลกอฮอล์ โดยมีสินค้าและบริการที่สำคัญดังนี้

(1) ประเภทสินค้าที่สำคัญของเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษหนองคายและพื้นที่โดยรอบ

ภาคการเกษตร ประกอบไปด้วย 3 ส่วน คือ 1) ด้านพืช เศรษฐกิจหลักของจังหวัด ได้แก่ ข้าว ยางพารา กัญชา และสับปะรด 2) ด้านปศุสัตว์ สัตว์เศรษฐกิจที่สำคัญ ได้แก่

โคเนื้อพันธุ์วากิว ไก่ไข่ และแพะ และ 3) ด้านประมง สัตว์น้ำที่สำคัญ คือ ปลานิลกระชังแม่น้ำโขง และปลาบ่อดิน เป็นต้น

ภาคอุตสาหกรรม ส่วนใหญ่เป็น โรงงานอุตสาหกรรมแปรรูปไม้และผลิตภัณฑ์จากไม้มากที่สุด โรงงานอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์โลหะ และ โรงงานอุตสาหกรรมอาหาร เป็นต้น

(2) ประเภทบริการที่สำคัญของเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษหนองคายและพื้นที่โดยรอบ

ภาคบริการของเขตพัฒนาส่วนใหญ่เป็นการบริการด้านการค้า การลงทุน รวมไปถึงการท่องเที่ยว เช่น บริการด้านโลจิสติกส์ ที่ตั้งอยู่บริเวณชายแดนอำเภอเมืองหนองคาย ที่เป็นพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ และด้านการค้าชายแดนถาวร และการขนส่งทางรถไฟระหว่าง ไทย-สปป.ลาว-จีน

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

ทางผู้ทำวิจัยได้กำหนดระเบียบวิธีวิจัยที่ใช้ในการดำเนินการวิจัยในหัวข้อ แนวทางพัฒนากลยุทธ์ของธุรกิจในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ภูมิศึกษาจังหวัดหนองคาย โดยแบ่งออกได้ดังนี้

- 3.1 ระเบียบวิธีวิจัย
- 3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative) โดยใช้วิธีสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) การสังเกตการณ์เข้าไปมีส่วนร่วม (Participant Observation) และศึกษาจากเอกสาร (Documentation) ซึ่งจะทำการศึกษาและวิเคราะห์ถึงแนวทางพัฒนากลยุทธ์ในการพัฒนาพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ภูมิศึกษาจังหวัดหนองคาย ซึ่งเป็นการวิจัยที่มุ่งเน้นหาข้อค้นพบหรือรวบรวมข้อเท็จจริงและสารสนเทศในหลายประเด็น เพื่อให้สามารถตอบโจทย์การศึกษาค้นคว้าได้อย่างครอบคลุม ดังต่อไปนี้

3.1.1 แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data)

ข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมและศึกษาข้อมูลสถิติจากเอกสารที่มีการเผยแพร่ต่อสาธารณะของหน่วยงานที่สำคัญภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดหนองคาย นอกจากนี้ทางผู้วิจัยยังรวบรวมข้อมูลที่เป็นแหล่งข้อมูลทุติยภูมิมาจากการทบทวนวรรณกรรมและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง หนังสือพิมพ์ วารสารทางวิชาการ และเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในหัวข้อนี้ รวมทั้งติดตามข่าวสารจากเว็บไซต์ในประเทศเป็นหลัก โดยได้ทำการตรวจสอบความถูกต้องจากแหล่งที่มาที่มีความน่าเชื่อถือและสามารถอ้างอิงได้

3.1.1.1 รวบรวมข้อมูลพื้นฐานของเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดหนองคาย และพื้นที่โดยรอบที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วยข้อมูลการผลิตของผู้ประกอบการในพื้นที่

ศึกษาจากฐานข้อมูลทุติยภูมิที่หน่วยราชการทำการบันทึกและการออกแบบสำรวจเพื่อสอบถามผู้ผลิตในภาคการผลิตและการบริการต่าง ๆ ที่มีศักยภาพในการเป็นผลิตภัณฑ์นำในพื้นที่ศึกษาในปัจจุบันและอนาคต เพื่อคัดเลือกอุตสาหกรรมและการบริการที่มีศักยภาพของพื้นที่ศึกษา

3.1.1.2 รวบรวมข้อมูลโครงสร้างอุตสาหกรรมด้านการผลิตสินค้าและบริการของพื้นที่ศึกษาจากฐานข้อมูลของจังหวัด กลุ่มจังหวัด ระบบบัญชีผลิตภัณฑ์มวลรวมของพื้นที่ศึกษา ข้อมูลด้านการบริโภคและราคาสินค้าของกระทรวงพาณิชย์ ข้อมูลการลงทุนในด้านการค้า การผลิตสินค้าและบริการของภาครัฐและเอกชน ฯลฯ

3.1.1.3 รวบรวมข้อมูลพื้นฐานของเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดหนองคาย และพื้นที่โดยรอบที่เกี่ยวข้อง เช่น สภาพทางกายภาพของพื้นที่ กิจกรรมทางเศรษฐกิจสำคัญที่พัฒนาเศรษฐกิจของพื้นที่ ทั้งด้านการผลิตภาคอุตสาหกรรมและเกษตรกรรม การลงทุนการค้าซึ่งรวมถึงการค้าชายแดนและการค้าผ่านแดน การขนส่งโลจิสติกส์และการท่องเที่ยว ความพร้อมของโครงสร้างพื้นฐานด้านสาธารณูปโภค สาธารณูปการ การผ่านแดน และข้อมูลระดับอำเภอ ระดับตำบลมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลรายพื้นที่ศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับขอบเขตพื้นที่ของเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน ควบคู่กับการใช้ข้อมูลระดับจังหวัด รวมทั้งการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานสำคัญที่มีในปัจจุบันและที่มีแผนจะพัฒนาในอนาคตในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษและพื้นที่โดยรอบ และในประเทศเพื่อนบ้านบริเวณชายแดน โดยเฉพาะโครงการที่อาจส่งผลกระทบต่อการพัฒนาห่วงโซ่อุปทาน สภาพสังคม (แรงงาน สาธารณสุข การศึกษา) ภาวะเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านบริเวณชายแดนและพื้นที่เศรษฐกิจหลัก

3.1.2 แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data)

เพื่อเสริมสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่กิจกรรมทางเศรษฐกิจในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดหนองคาย ผู้วิจัยจะทำการศึกษาร่วมกับกลุ่มโครงการศึกษาห่วงโซ่อุปทานภาคการผลิตและการบริการในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดหนองคายและพื้นที่โดยรอบ โดยเป็นการศึกษาเก็บข้อมูลเชิงสำรวจประเภทลงพื้นที่ (Field Study) การสำรวจเชิงวิเคราะห์ (Analytic Survey) การสัมภาษณ์ (In-depth Interview) เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการศึกษาและวิเคราะห์ถึงแนวทางพัฒนากลยุทธ์ในการพัฒนาพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดหนองคาย ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1.2.1 การลงพื้นที่ (Field Study)

ในการลงพื้นที่จะรวบรวมข้อมูลการบริการและผลิต เช่น ลักษณะและสภาพปัจจุบันของธุรกิจทั้งภาคการผลิตและการบริการ มูลค่าหรือแนวโน้มการค้าของธุรกิจหรือ

อุตสาหกรรมในพื้นที่เป้าหมาย เพื่อให้ทราบถึงลักษณะและโครงสร้างของห่วงโซ่อุปทานในปัจจุบัน

3.1.2.2 การสำรวจเชิงวิเคราะห์

รวบรวมข้อมูลจากการประชุมเชิงปฏิบัติการ และการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ถึงการเชื่อมโยงของห่วงโซ่อุปทาน ระบบโลจิสติกส์และศักยภาพ/โอกาสของพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดหนองคาย

3.1.2.3 การสัมภาษณ์เชิงลึก และแบบสอบถาม

ด้านการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มธุรกิจเป้าหมายทั้งบริษัทขนาดใหญ่และวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม การสัมภาษณ์สถาบันการศึกษาที่เกี่ยวข้องและชุมชนที่มีศักยภาพของทุกภาคส่วนที่อยู่ในห่วงโซ่อุปทาน กระบวนการจัดทำวิจัย ตัวแปรข้อมูลการผลิต ข้อมูลการค้า ข้อมูลการลงทุน กิจกรรมทางโลจิสติกส์ การเชื่อมโยงของห่วงโซ่อุปทาน และกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะทำการสัมภาษณ์กับผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนในห่วงโซ่อุปทานการผลิตและบริการในพื้นที่เป้าหมาย ซึ่งผู้วิจัยจะสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง หรือ Semi-Structured Question โดยกำหนดคำถามให้ครอบคลุมเนื้อหาที่ต้องการศึกษาทั้งหมด อีกทั้งยังเป็นคำถามปลายเปิดที่ผู้ถูกสัมภาษณ์จะสามารถตอบคำถามได้อย่างชัดเจนและตรงประเด็น เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาเหตุปัจจัยต่าง ๆ ที่จะส่งผลกระทบต่อศักยภาพ/โอกาสของพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษต่อไป

ในการตรวจสอบข้อมูลที่ได้มาก่อนการวิเคราะห์ จะทำการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า หรือ Data Triangulation ซึ่งวิธีการตรวจสอบด้วยวิธีนี้จะตรวจสอบจากแหล่งที่มา 3 แหล่ง ได้แก่ เวลา สถานที่ และตัวบุคคลที่แตกต่างกัน โดยเริ่มต้นจากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งเก่า เพื่อรวบรวมข้อมูลที่เหมือนกัน จากนั้น ใช้การสังเกตควบคู่ไปกับการซักถามเพื่อศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมจากแหล่งเอกสารหรือทำการซักถามผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อตรวจสอบว่าข้อมูลที่ได้รับมานั้นถูกต้องหรือไม่ จากนั้น จึงนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย โดยจะตีความข้อสรุปข้อมูลจากการวิเคราะห์เนื้อหา หรือ Content Analysis เชิงคุณภาพ และนำเสนอภาพรวมห่วงโซ่อุปทานภาคการผลิตและบริการในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ ซึ่งจากการวางแผนการเก็บรวบรวมข้อมูลดังกล่าว จะทำให้ผู้วิจัยสามารถได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการวิเคราะห์ผลการศึกษามาได้อย่างเหมาะสม เพื่อประกอบการวิเคราะห์เพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อ 1 และ 2 อย่างตรงประเด็น

3.1.3 การวิเคราะห์ศักยภาพ โอกาสและข้อจำกัดของพื้นที่ศึกษา (SWOT Analysis)

ในการวิเคราะห์ศักยภาพด้วยแบบจำลองวิเคราะห์โอกาสและข้อจำกัด ตลอดจนภาวะคุกคามที่อาจมีต่อการพัฒนาห่วงโซ่อุปทานและคุณค่าของผลิตภัณฑ์ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจจังหวัดหนองคาย ในการศึกษาจะทำการวิเคราะห์ปัจจัยภายในพื้นที่ ทั้งปัจจัยที่เป็นศักยภาพหรือจุดแข็งของพื้นที่ และปัจจัยที่เป็นข้อจำกัดหรือจุดอ่อนของพื้นที่ ตลอดจนปัจจัยภายนอกพื้นที่ซึ่งอาจจะเป็นโอกาสและภาวะคุกคามที่มีต่อการพัฒนาห่วงโซ่อุปทาน (SWOT Analysis) ของพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดหนองคายและพื้นที่โดยรอบ วิเคราะห์จุดอ่อน-แข็งและวิเคราะห์ภาพรวมของห่วงโซ่อุปทานของสินค้าและบริการดังกล่าวว่ามีความเป็นไปได้หรือไม่ แม้มีข้อจำกัดของพื้นที่ศึกษาด้านแหล่งทุน ทักษะแรงงาน และเทคโนโลยี ตลอดจนความพร้อมของโครงสร้างพื้นฐาน ฯลฯ

3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยที่นำมาศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรของภาครัฐ เอกชน ผู้ประกอบการ และวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่จังหวัดหนองคาย โดยเลือกจากกลุ่มผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ภูมิศึกษาจังหวัดหนองคาย โดยมีกลุ่มตัวอย่างจากหน่วยงานต่างๆ ดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 หน่วยงานของกลุ่มตัวอย่าง

หน่วยงาน	จำนวน (คน)
สำนักงานจังหวัดหนองคาย	2
สำนักงานศุลกากรหนองคาย	1
องค์การบริหารส่วนจังหวัดหนองคาย	2
สำนักงานพาณิชย์จังหวัดหนองคาย	1
สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดหนองคาย	1
องค์การบริหารส่วนตำบลหินโงม	1
สำนักงานแรงงานจังหวัดหนองคาย	1
สำนักงานพลังงานจังหวัดหนองคาย	2
สำนักงานขนส่งจังหวัดหนองคาย	1
สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดหนองคาย	1
สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดหนองคาย	2
สำนักงานเทศบาลหนองคาย	2
สำนักงานคลังจังหวัดหนองคาย	1

ตารางที่ 3.1 หน่วยงานของกลุ่มตัวอย่าง (ต่อ)

หน่วยงาน	จำนวน (คน)
องค์การบริหารส่วนตำบลบกกหวาน	1
องค์การบริหารส่วนตำบลสระใคร	1
สภาอุตสาหกรรม	1
กลุ่มวิสาหกิจชุมชนธนาคารหมู่บ้านดอนไผ่ หมู่4,6	1
วิสาหกิจผลิตพืชปลอดภัย	1
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผู้เลี้ยงสุกรตำบลพระธาตุบังพวน	3
วิสาหกิจชุมชนสมุนไพรบ้านห้วยหินขาว	3
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงกระบือ อ.พรหมทอง	2
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านพัฒนาอาชีพบ้านโนนคู่ หมู่4	3
วิสาหกิจชุมชนผู้เลี้ยงโคเนื้อ	1
หอการค้าจังหวัดหนองคาย	2
โรงแรมอัสววรรณ	1
บริษัท รุ่งริมโขงหนองคาย จำกัด	1
ห้างหุ้นส่วนจำกัด วีอาร์ โจว โลจิสติกส์	1
บริษัท วิมูฟ โลจิสติกส์ แอนด์ วินด์สตรี จำกัด, สมาคมการค้าธุรกิจท่องเที่ยวจังหวัดหนองคาย, สมาคมการค้าสุขภาพและท่องเที่ยวจังหวัดหนองคาย, สภาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมจังหวัด หนองคาย	1
บริษัท วิมูฟ โลจิสติกส์ แอนด์ วินด์สตรี จำกัด	1
สมาคมการค้าสุขภาพและท่องเที่ยวจังหวัดหนองคาย	1
สมาคมการค้าลงทุนขนส่งและโลจิสติกส์ ไทย-ลาว	2
สภาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมจังหวัดหนองคาย	1
วิทยาลัยอาชีวศึกษาหนองคาย	1
ประชารัฐสามัคคี	1
สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	2

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยศึกษาห่วงโซ่อุปทานภาคการผลิตและบริการในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษหนองคายและพื้นที่โดยรอบ ซึ่งมีการเลือกศึกษากับบุคลากรของภาครัฐ เอกชน ผู้ประกอบการ และวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่จังหวัดหนองคาย สำหรับการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพจะมีการใช้เครื่องมือการจัดเก็บข้อมูล 3 ลักษณะคือการใช้ข้อมูลจากเอกสาร (Documentation) ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept interviews) และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participation Observation)

โดยข้อมูลจากเอกสารจะทำการค้นหารายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลเขตเศรษฐกิจพิเศษ แผนการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน เป้าหมายและแนวทางการพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แผนพัฒนาจังหวัดหนองคายข้อมูลทั่วไปของจังหวัดหนองคาย โครงสร้างประชากร แรงงาน โครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคม การส่งเสริมการลงทุน การค้าชายแดน และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญเขตเศรษฐกิจพิเศษหนองคาย โดยใช้ลักษณะคำถามแบบปลายเปิด (Open-end question) เพื่อให้ผู้เข้าร่วมสัมภาษณ์สามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระกับทุกข้อคำถามและสามารถถ่ายทอดประสบการณ์ที่จะเป็นประโยชน์ต่อห่วงโซ่อุปทานภาคการผลิตและบริการในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษหนองคายได้อย่างมีประสิทธิภาพการวิจัยนี้มีการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยมีแบบสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากการที่ผู้วิจัยสร้างแบบสัมภาษณ์โดยการนำเอากรอบแนวคิด ทฤษฎี และข้อมูลที่เกี่ยวข้องมาบูรณาการร่วมกัน

บทที่ 4

การวิเคราะห์ผลการวิจัย

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นบุคลากรของภาครัฐ เอกชน ผู้ประกอบการ และ วิชาทกิจชุมชนในพื้นที่จังหวัดหนองคายเป็นกรณีศึกษา ผู้วิจัยได้ศึกษาแบบวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้วิธีการเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth interview) กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 51 ท่าน โดยถามตอบจากประสบการณ์และมุมมองของกลุ่มตัวอย่าง จากนั้นนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์และนำเสนอผลการศึกษา จึงสามารถสรุปปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาพื้นที่เขตพัฒนา เศรษฐกิจพิเศษจังหวัดหนองคาย ดังต่อไปนี้

4.1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างผู้ให้สัมภาษณ์

4.2 กรอบคำถามเกี่ยวกับห่วงโซ่อุปทานภาคการผลิตและบริการในพื้นที่เขตพัฒนา เศรษฐกิจพิเศษหนองคาย

4.3 การวิเคราะห์ห่วงโซ่อุปทานพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษหนองคาย

4.1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างผู้ให้สัมภาษณ์

ผู้วิจัยทำการวิจัยโดยสอบถามความเห็นจากกลุ่มผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาห่วงโซ่อุปทานภาคการผลิตและบริการในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษหนองคาย

ตารางที่ 4.1 ข้อมูลของตัวอย่างผู้ให้สัมภาษณ์

ผู้ให้สัมภาษณ์	ตำแหน่ง	หน่วยงาน
คนที่ 1	ผู้อำนวยการกองยุทธศาสตร์	สำนักงานจังหวัดหนองคาย
คนที่ 2	เจ้าหน้าที่ศูนย์ One Stop Service	สำนักงานจังหวัดหนองคาย
คนที่ 3	นักวิชาการศุลกากรปฏิบัติการ	สำนักงานศุลกากรหนองคาย
คนที่ 4	หัวหน้าฝ่ายตรวจติดตามและประเมินผล	องค์การบริหารส่วนจังหวัดหนองคาย
คนที่ 5	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ	องค์การบริหารส่วนจังหวัดหนองคาย
คนที่ 6	พาณิชย์จังหวัดหนองคาย	สำนักงานพาณิชย์จังหวัดหนองคาย
คนที่ 7	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ	สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดหนองคาย
คนที่ 8	ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล	องค์การบริหารส่วนตำบลหินโงม
คนที่ 9	นักวิชาการแรงงานชำนาญการ	สำนักงานแรงงานจังหวัดหนองคาย
คนที่ 10	วิศวกรชำนาญการ	สำนักงานพลังงานจังหวัดหนองคาย

ตารางที่ 4.1 ข้อมูลของตัวอย่างผู้ให้สัมภาษณ์ (ต่อ)

ผู้ให้สัมภาษณ์	ตำแหน่ง	หน่วยงาน
คนที่ 11	เจ้าหน้าที่ธุรการ	สำนักงานพลังงานจังหวัดหนองคาย
คนที่ 12	นักวิชาการขนส่งปฏิบัติการ	สำนักงานขนส่งจังหวัดหนองคาย
คนที่ 13	หัวหน้ากลุ่มงานยุทธศาสตร์และแผนงาน	สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดหนองคาย
คนที่ 14	เจ้าหน้าที่เกษตรจังหวัดหนองคาย	สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดหนองคาย
คนที่ 15	เจ้าหน้าที่ธุรการ	สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดหนองคาย
คนที่ 16	รองนายกเทศมนตรีเมืองหนองคาย	สำนักงานเทศบาลหนองคาย
คนที่ 17	สมาชิกสภาเทศบาลหนองคาย	สำนักงานเทศบาลหนองคาย
คนที่ 18	นักวิชาการเงินและบัญชีชำนาญการ	สำนักงานคลังจังหวัดหนองคาย
คนที่ 19	นักวิเคราะห์นโยบายและแผน	องค์การบริหารส่วนตำบลบกกหวาน
คนที่ 20	ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล	องค์การบริหารส่วนตำบลสระใคร
คนที่ 21	สภาอุตสาหกรรม	สภาอุตสาหกรรม
คนที่ 22	เลขานุการ	กลุ่มวิสาหกิจชุมชนธนาคารหมู่บ้านดอนไผ่ หมู่4,6
คนที่ 23	ประธาน	วิสาหกิจผลิตพืชปลอดภัย
คนที่ 24	ประธานกลุ่ม	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผู้เลี้ยงสุกรตำบลพระธาตุบังพวน
คนที่ 25	รองประธาน	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผู้เลี้ยงสุกรตำบลพระธาตุบังพวน
คนที่ 26	รองประธาน	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผู้เลี้ยงสุกรตำบลพระธาตุบังพวน
คนที่ 27	ประธานวิสาหกิจชุมชน	วิสาหกิจชุมชนสมุนไพร่บ้านห้วยหินขาว
คนที่ 28	กรรมการ	วิสาหกิจชุมชนสมุนไพร่บ้านห้วยหินขาว
คนที่ 29	กรรมการ	วิสาหกิจชุมชนสมุนไพร่บ้านห้วยหินขาว
คนที่ 30	-	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงกระบือ อ.พรหมทอง
คนที่ 31	ประธานโรงกล้าย	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงกระบือ อ.พรหมทอง
คนที่ 32	-	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านพัฒนาอาชีพบ้านโนนคู่ หมู่4
คนที่ 33	-	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านพัฒนาอาชีพบ้านโนนคู่ หมู่4
คนที่ 34	-	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านพัฒนาอาชีพบ้านโนนคู่ หมู่4
คนที่ 35	ประธานกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ	วิสาหกิจชุมชนผู้เลี้ยงโคเนื้อ
คนที่ 36	ประธานหอการค้า	หอการค้าจังหวัดหนองคาย
คนที่ 37	รองประธาน	หอการค้าจังหวัดหนองคาย
คนที่ 38	ผู้จัดการทั่วไปโรงแรมอัสวรรณ	โรงแรมอัสวรรณ
คนที่ 39	-	บริษัท รุ่งริมโขงหนองคาย จำกัด
คนที่ 40	-	ห้างหุ้นส่วนจำกัด วี อาร์ โจว โลจิสติกส์

ตารางที่ 4.1 ข้อมูลของตัวอย่างผู้ให้สัมภาษณ์ (ต่อ)

ผู้ให้สัมภาษณ์	ตำแหน่ง	หน่วยงาน
คนที่ 41	กรรมการผู้จัดการ นายกสมาคม นายกสมาคม ประธานสาขาหนองคาย-สภากาชาด ขนาดกลางและขนาดย่อม	บริษัท วิมพ์ โลจิสติกส์ แอนด์ วินด์สตรี จำกัด, สมาคมการค้าธุรกิจท่องเที่ยวจังหวัดหนองคาย, สมาคมการค้าสุขภาพและท่องเที่ยวจังหวัดหนองคาย, สภากาชาดขนาดกลางและขนาดย่อมจังหวัดหนองคาย
คนที่ 42	พนักงาน	บริษัท วิมพ์ โลจิสติกส์ แอนด์ วินด์สตรี จำกัด
คนที่ 43	รองเลขาธิการ	สมาคมการค้าสุขภาพและท่องเที่ยวจังหวัดหนองคาย
คนที่ 44	เลขาธิการ	สมาคมการค้าลงทุนขนส่งและโลจิสติกส์ ไทย-ลาว
คนที่ 45	รองเลขาธิการ	สมาคมการค้าลงทุนขนส่งและโลจิสติกส์ ไทย-ลาว
คนที่ 46	รองประธานสาขา	สภากาชาดขนาดกลางและขนาดย่อมจังหวัดหนองคาย
คนที่ 47	ครู	วิทยาลัยอาชีวศึกษาหนองคาย
คนที่ 48	M.D.U ประชากรสามัคคี	ประชากรสามัคคี
คนที่ 49	ผู้เข้าร่วม	-
คนที่ 50	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ	สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
คนที่ 51	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ	สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

4.2 กรอบคำถามและผลศึกษาเกี่ยวกับห่วงโซ่อุปทานภาคการผลิตและบริการในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษหนองคาย

จัดทำการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) หัวข้อเรื่อง “การคาดการณ์อนาคต (Foresight) ต่อการปรับเปลี่ยนห่วงโซ่อุปทาน และแนวทางการเพิ่มมูลค่าของห่วงโซ่อุปทานของสินค้าและบริการในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษในอนาคต” โดยมีประเด็นคำถามที่จะใช้ในการสัมภาษณ์ (Semi-structured Interview Questions) จะมีการแบ่งออกเป็น 3 ประเด็นหลัก ดังนี้

1.) สถานการณ์ปัจจุบันของการจัดการห่วงโซ่อุปทานของธุรกิจ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษและพื้นที่โดยรอบ

2.) อดีต ปัจจุบัน และอนาคต (Foresight) ของการจัดการห่วงโซ่อุปทานและแนวทางการเพิ่มมูลค่าของห่วงโซ่อุปทานของสินค้าและบริการในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษและพื้นที่โดยรอบ

3.) แนวทางการพัฒนา และข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อการจัดการห่วงโซ่อุปทาน และเพิ่มมูลค่าของห่วงโซ่อุปทานของสินค้าและบริการในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษและพื้นที่โดยรอบ

4.3 การวิเคราะห์ห่วงโซ่อุปทานพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษหนองคาย

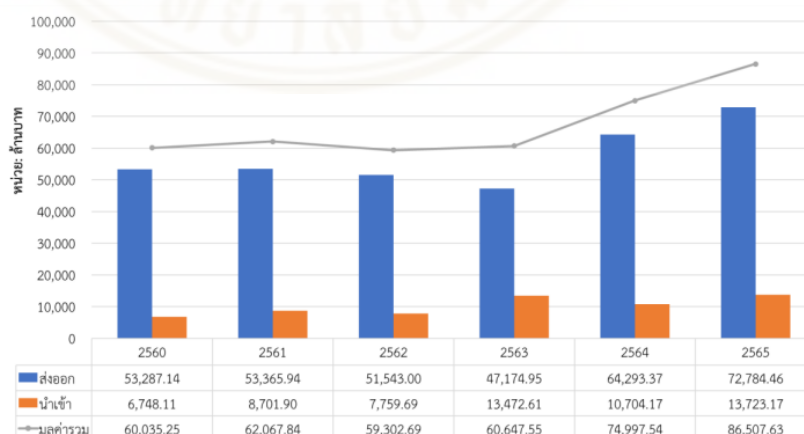
4.3.1 สินค้าและบริการที่สำคัญ และห่วงโซ่อุปทานในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษหนองคายและในประเทศเพื่อนบ้านบริเวณชายแดน

4.3.1.1 การค้าและการลงทุน

- การค้าในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษหนองคายและพื้นที่โดยรอบ

(1) สถิติการค้าชายแดนในจังหวัดหนองคาย

สถานการณ์การค้าชายแดนในปี 2564-2565 ภาพรวมของมูลค่าการค้า ชายแดน ณ ด้านศุลกากรหนองคาย จังหวัดหนองคายมีมูลค่าการค้าเติบโตขึ้น แม้ว่าสถานการณ์โควิด-19 จะส่งผลกระทบต่อการค้าระหว่างประเทศ รวมถึงการเดินทางของประชาชน แต่การค้าชายแดน ณ ด้านศุลกากรหนองคาย ซึ่งเป็นจุดเชื่อมโยงการขนส่งของไทย-ลาว-จีน เนื่องจากการผ่อนคลายสถานการณ์ในการส่งออก-นำเข้าสินค้า ประกอบกับได้มีการเปิดใช้เส้นทางรถไฟจีน - ลาว (คุนหมิง - เวียงจันทน์) เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2564 ทำให้มูลค่าทางการค้าเติบโตเพิ่มขึ้น ซึ่งจากการเปิดใช้เส้นทางรถไฟจีน - ลาว นั้นจะทำให้ ผู้ประกอบการประหยัดต้นทุนและระยะเวลาในการขนส่งสินค้าจากไทยไปจีน และ สปป.ลาว รวมไปถึงภูมิภาคตะวันออกกลาง และทวีปยุโรป ส่งผลให้จังหวัดหนองคาย กลายเป็นศูนย์กลางทางการค้า การลงทุน การค้าชายแดน การท่องเที่ยว และการขนส่งโลจิสติกส์

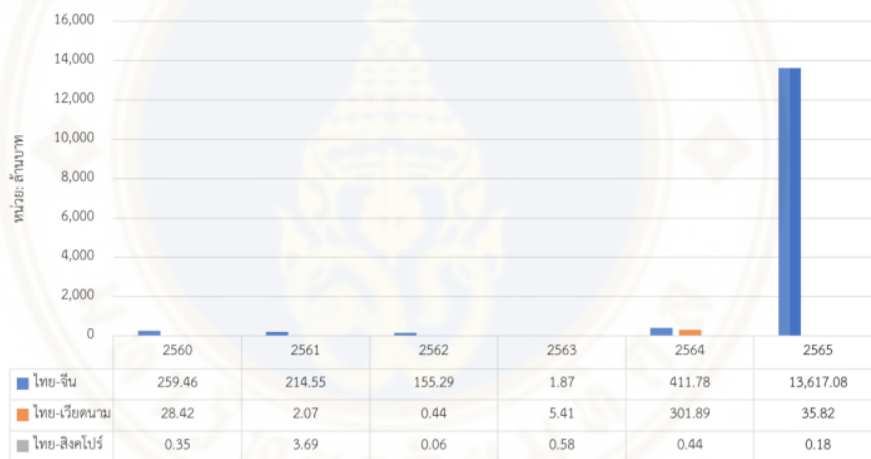

รูปที่ 4.1 ภาพรวมมูลค่าการนำเข้า-ส่งออกของการค้าชายแดนระหว่างประเทศไทยและ สปป.ลาว ณ ด้านศุลกากรหนองคาย จังหวัดหนองคาย ในปี พ.ศ.2560-2565

ที่มา : กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ (2566)

จากสถิติการส่งออก-นำเข้าของการค้าชายแดนระหว่างประเทศไทยและสปป.ลาว ในปี พ.ศ.2565 พบว่า จังหวัดหนองคายมีภาพรวมของมูลค่าการค้าชายแดนอยู่ในอันดับที่ 1 จาก 8 จังหวัดที่มี ด้านการค้าชายแดนติดกับ สปป.ลาว มีมูลค่าการค้ารวม 86,507.62 ล้านบาท และได้ดุลการค้ามูลค่า 59,061.29 ล้านบาท ซึ่งมีแนวโน้มการเติบโตเพิ่มขึ้นคิดเป็น 15.35 เปอร์เซ็นต์ เมื่อเปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมา และยังถือว่าเป็นด้านที่มีดุลการค้ากับ สปป.ลาว มากที่สุดอีกด้วย เมื่อพิจารณาถึงประเภทสินค้าที่มี การส่งออกไปยัง สปป.ลาว จากด่านศุลกากรหนองคาย พบว่า มูลค่าการส่งออกทั้งหมด มูลค่า 72,784.45 ล้านบาท โดยมูลค่าของสินค้าที่มีการส่งออกมากที่สุด 5 อันดับแรก ได้แก่ ทองคำยังไม่ได้ขึ้นรูป น้ำมันดีเซล รถยนต์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ น้ำมันสำเร็จรูปอื่น ๆ และเครื่องโทรสาร โทรศัพท์ อุปกรณ์และ ส่วนประกอบ ตามลำดับ ในขณะที่มูลค่าการนำเข้าทั้งหมด 13,723.16 ล้านบาท โดยมูลค่าของสินค้าที่มีการนำเข้ามากที่สุด 5 อันดับแรก ได้แก่ เชื้อเพลิงอื่น ๆ เคมีภัณฑ์อินทรีย์ รองเท้าทองคำ และสื่อบันทึกข้อมูล ภาพ เสียง ตามลำดับ

(2) สถิติการค้าผ่านแดน

รูปที่ 4.2 ภาพรวมมูลค่าการค้าผ่านแดนนำเข้า-ส่งออก ณ ด่านศุลกากรหนองคายจังหวัดหนองคาย จำแนกตามรายประเทศ ปี พ.ศ.2560-2565

ที่มา : กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ (2566)

ในขณะที่สถิติการค้าผ่านแดนด่านศุลกากรหนองคาย ของจังหวัดหนองคาย พบว่าในปี พ.ศ.2565 มูลค่าการค้าผ่านแดนไทย-จีนเพิ่มขึ้น โดยมีมูลค่ารวมในการค้าผ่านแดน 13,617.08 ล้านบาท แบ่งเป็นมูลค่าการส่งออก 1,964.87 ล้านบาท และมูลค่าการนำเข้า 11,652.21 ล้านบาท รองลงมา คือ มูลค่า การค้าผ่านแดนไทย-เวียดนาม โดยมีมูลค่ารวมการค้าผ่านแดน 35.82 ล้านบาท ซึ่งลดลงจากปี พ.ศ.2564 คิดเป็น 88.14 เปอร์เซ็นต์ แบ่งเป็นมูลค่าส่งออก 19.47 ล้านบาท และมูลค่านำเข้า 16.34 ล้านบาท สุดท้ายคือ มูลค่าการค้าผ่านแดนไทย-สิงคโปร์ โดยมีมูลค่ารวมการค้ารวม

0.18 ล้านบาท ซึ่งลดลงจากปี พ.ศ.2564 คิดเป็น 59.57 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งเป็นมูลค่าจากการนำเข้าเพียงอย่างเดียว

- การลงทุนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษหนองคายและพื้นที่โดยรอบ

(1) การลงทุน

การขอรับการส่งเสริมการลงทุนจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) จากการสนับสนุนจากทางภาครัฐ กิจกรรมที่เข้าไปลงทุนในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ จะได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ เช่น มาตรการสนับสนุนด้านภาษี การอำนวยความสะดวกของหน่วยงาน ต่าง ๆ เป็นต้น โดยหากอยู่ในประเภทกิจการที่กำหนด ก็จะได้รับสิทธิและประโยชน์ด้านภาษีอากร ได้แก่ มาตรการของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) มาตรการของกระทรวงการคลัง โดยมาตรการส่งเสริมการลงทุนของ BOI มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดการเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน และรองรับการรวมกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจ อาเซียน คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนจึงออก มาตรการส่งเสริมการลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษตามประกาศคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน ที่ 7/2564

โครงการที่ขอรับการส่งเสริมการลงทุนจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) ที่ได้รับการอนุมัติตั้งแต่ปี 2558 จนถึง ปี 2565 มีจำนวนทั้งสิ้น 12 โครงการ วงเงินลงทุน 1,413 ล้านบาท (จากโครงการที่ขอรับการส่งเสริมการลงทุนจำนวน 14 โครงการ วงเงิน 3,479.70 ล้านบาท) โดยประเภทกิจการที่ได้รับการส่งเสริม ได้แก่ กิจการผลิตพลังงานไฟฟ้า หรือพลังงานไฟฟ้าและไอน้ำจาก ขยะ หรือเชื้อเพลิงจากขยะ กิจการผลิตเชื้อเพลิงจากเศษวัสดุ หรือขยะหรือของเสียที่ได้จากผลผลิตทาง การเกษตร กิจการผลิตพลังงานไฟฟ้า หรือพลังงานไฟฟ้าและไอน้ำจากพลังงานหมุนเวียน กิจการแปรรูป ยางขั้นต้น (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน, 2566)

(2) การจัดตั้งธุรกิจใหม่ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษหนองคาย

ในปี 2565 พบว่า มีจำนวนนิติบุคคลที่จัดตั้งธุรกิจใหม่ จำนวน 143 ราย ซึ่งเพิ่มขึ้นจากปี 2564 ที่มีจำนวน 139 ราย หรือเพิ่มขึ้นคิดเป็น 2.88 เปอร์เซ็นต์ ในขณะที่มูลค่าทุนจดทะเบียนธุรกิจที่จัดตั้งใหม่มีมูลค่า 247.19 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2564 ที่มีมูลค่าทุนจดทะเบียน 197.40 ล้านบาท หรือเพิ่มขึ้นคิดเป็น 25.22 เปอร์เซ็นต์ โดยในปี 2565 ประเภทธุรกิจที่มีการจัดตั้งใหม่สูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ธุรกิจการก่อสร้างทั่วไป รองลงมาได้แก่ ธุรกิจการขนส่งและขนถ่ายสินค้า รวมถึงคนโดยสาร และการ ขยายปลีกทางอินเทอร์เน็ต ตามลำดับ นอกจากนี้ในช่วงระยะเวลา 5 ปีที่ผ่านมา ตั้งแต่ปี 2561 จนถึงปี 2565 พบว่า ในปี 2565 มีมูลค่าทุนจดทะเบียน รวมถึงมีจำนวนนิติบุคคลสูงที่สุด โดยเป็นผลมาจาก การส่งเสริมและสนับสนุนจากทั้งภาครัฐและเอกชนในการช่วยยกระดับคุณภาพของโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญ รวมถึงการเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะอย่าง

ครอบคลุมและทั่วถึง ส่งผลให้นักลงทุน เกิดความเชื่อมั่นและเข้ามาลงทุนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษหนองคาย

(3) จำนวนของธุรกิจที่ยังคงดำเนินธุรกิจอยู่ในและนอกเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษหนองคายในปี 2565 มีจำนวนนิติบุคคลที่ยังคงดำเนินธุรกิจในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษหนองคาย มีจำนวน 1,402 ราย (หรือมีสัดส่วนคิดเป็น 71.22 เปอร์เซ็นต์ ของธุรกิจที่ยังดำเนินการอยู่ในจังหวัดหนองคาย) และมีทุนจดทะเบียนรวมทั้งสิ้น 7,096.95 ล้านบาท โดยมีอัตราการขยายตัวของจำนวนนิติบุคคลเพิ่มขึ้นคิดเป็น 4.08 เปอร์เซ็นต์ เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2564 และจำนวนการจัดตั้งธุรกิจนอกพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ มีจำนวน 935 ราย (หรือมีสัดส่วนคิดเป็น 28.78 เปอร์เซ็นต์ ของธุรกิจที่ยังดำเนินการอยู่ในจังหวัดหนองคาย) ซึ่งมีทุนจดทะเบียนรวม มีมูลค่า 2,867.70 ล้านบาท หากพิจารณาประเภทของธุรกิจที่ยังคงดำเนินธุรกิจอยู่ในพื้นที่และนอกเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษหนองคาย พบว่า ธุรกิจส่วนใหญ่เป็นธุรกิจประเภทการบริการ ดังตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 จำนวนธุรกิจและขนาดธุรกิจในเขตพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดหนองคายปี พ.ศ.2565

ธุรกิจ	ขนาดเล็ก (S)	ขนาดกลาง (M)	ขนาดใหญ่ (L)	รวม (ราย)	สัดส่วน (ร้อยละ)
การผลิต	137	5	1	143	10.20
ขายปลีก/ขายส่ง	538	53	12	603	43.01
บริการ	646	10	0	656	46.79
รวม	1,321	68	13	1,402	

ที่มา: กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ (2566)

(4) การลงทุนของต่างชาติที่จัดตั้งในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษหนองคาย

นอกจากการจัดตั้งธุรกิจและการลงทุนของนิติบุคคลภายในประเทศในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษหนองคาย ยังมีการลงทุนของชาวต่างชาติที่จัดตั้งธุรกิจในไทยเช่นกัน โดยในปี พ.ศ. 2565 มูลค่าการลงทุนของต่างชาติในรูปแบบการถือหุ้นมีมูลค่า 105.98 ล้านบาท หรือคิดเป็น 1.49 เปอร์เซ็นต์ ของมูลค่าการลงทุนทั้งหมด โดยต่างชาติที่มีการลงทุนสูงสุด 3 อันดับ ได้แก่ จีน มีมูลค่าการลงทุน 48.58 ล้านบาท คิดเป็น 45.84 เปอร์เซ็นต์ รองลงมาคือ สปป.ลาว มีมูลค่าการลงทุน 26.87 ล้านบาท คิดเป็น 25.36 เปอร์เซ็นต์ และสิงคโปร์ มีมูลค่าการลงทุน 4.60 ล้านบาท หรือคิดเป็น 4.34 เปอร์เซ็นต์ ตามลำดับ โดย 5 อันดับของประเภทธุรกิจที่ต่างชาติลงทุนในไทยสูงสุด ได้แก่ อสังหาริมทรัพย์ รองลงมาคือ การขนส่งและขนถ่ายสินค้า รวมถึงคนโดยสาร การผลิตและการส่งไฟฟ้า การขายส่งสินค้าทั่วไปโดยได้รับค่าตอบแทน หรือตามสัญญาจ้าง และการเลี้ยงไม้ ตามลำดับ

ตารางที่ 4.3 ประเภทธุรกิจ 5 อันดับแรกที่ต่างชาติลงทุนในนิติบุคคลที่จัดตั้งในไทยของเขตพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดหนองคายในปี พ.ศ.2565 (ข้อมูล ณ เดือนกันยายน 2565)

ประเภท	จำนวน (ราย)	นิติบุคคลคงอยู่		ต่างชาติ	
		ทุนจดทะเบียน (ล้านบาท)	ร้อยละ	ทุนจดทะเบียน (ล้านบาท)	ร้อยละ
1. อสังหาริมทรัพย์	34	1,110.68	15.65	23.07	2.08
2. การขนส่งและขนถ่ายสินค้า รวมถึงคนโดยสาร	67	219.39	3.09	6.01	2.74
3. การผลิตและการส่งไฟฟ้า	39	664.00	9.36	5.49	0.83
4. การขายส่งสินค้าทั่วไป โดยได้รับค่าตอบแทน หรือตามสัญญาจ้าง	33	74.80	1.05	5.24	7.01
5. การเลื่อยไม้	5	48.00	0.68	4.90	10.21

ที่มา: กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ (2566)

เนื่องจากภาครัฐมีนโยบายที่จะพัฒนาจังหวัดหนองคายในด้านการเกษตรที่ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่และอุตสาหกรรมฐานชีวภาพที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง (NeEC) การค้าผ่านแดนกับจีนตอนใต้โดยผ่านด่านศุลกากรหนองคายกำลังมีความสำคัญมากขึ้นเนื่องจากการเปิดเดินรถไฟ สปป.ลาว-จีน ด่านศุลกากรหนองคายเป็นช่องทางผ่านของสินค้าของ สปป.ลาวไปยังท่าเรือแหลมฉบังซึ่งเป็นทางออกทางทะเล และ สปป.ลาวมีเขตเศรษฐกิจพิเศษหลายแห่งอยู่ชานเมืองเวียงจันทน์ ประกอบกับเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษหนองคายและพื้นที่โดยรอบมีความพร้อมในด้านโครงสร้างพื้นฐาน และสามารถเชื่อมโยงกับพื้นที่เศรษฐกิจสำคัญของประเทศ (กรุงเทพฯ EEC) ดังนั้น เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษหนองคายและพื้นที่โดยรอบจึงมีศักยภาพที่จะเป็นพื้นที่ศูนย์กลางการพัฒนา บริเวณชายแดนที่จะส่งผลต่อการพัฒนาจังหวัดที่อยู่ใกล้เคียง และพื้นที่ส่วนอื่นของประเทศ

สำหรับในด้านการค้าและการบริการ จากการพิจารณาเบื้องต้นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษหนองคายมีศักยภาพเป็นช่องทางทางท่องเที่ยวที่สำคัญระหว่างไทย-สปป.ลาว-จีนตอนใต้ (มณฑลยูนนาน) ในแนวเส้นทางหนองคาย-เวียงจันทน์ (สปป.ลาว)-หลวงพระบาง-บ่อเต็น (สปป.ลาว)/มั่วฮาน (สิบสองปันนา/มณฑลยูนนาน จีน)-เชียงรุ่ง-คุนหมิง และปัจจุบันมีการให้บริการเดินรถไฟ สปป.ลาว (เวียงจันทน์)-จีน (มณฑลยูนนาน) ในแนวเส้นทางดังกล่าว โดยเป็นส่วนหนึ่งตามนโยบาย Belt and Road Initiative ของจีน ซึ่งทำให้ลดระยะเวลาและค่าใช้จ่ายในการเดินทาง และจะทำให้มีความต้องการในการท่องเที่ยวระหว่างไทย-สปป.ลาว-จีนตอนใต้ (มณฑลยูนนาน) มากขึ้น

อีกทั้งภาษาไทยและภาษาลาวมีความใกล้เคียงกัน และในจังหวัดหนองคายมีสถานศึกษา เช่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น (วิทยาเขตหนองคาย) มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม (ศูนย์จังหวัดหนองคาย) เป็นต้น ที่สามารถรองรับการเข้าศึกษาของชาวลาว ประกอบกับเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษหนองคายอยู่ห่างจากกรุงเวียงจันทน์ซึ่งเป็นเมืองหลวงของ สปป.ลาว เพียง 24 กิโลเมตร และเป็นเมืองที่มีประชากรมากที่สุด (ประมาณ 950,000 คน) จึงมีโอกาที่ชาวลาวจะมาใช้บริการการศึกษาที่จังหวัดหนองคาย นอกจากการศึกษาแล้ว การให้บริการทางการแพทย์เป็นอีกบริการที่มีโอกาสพัฒนา เนื่องจากชาวลาวจากเวียงจันทน์และบริเวณชายแดนนิยมเข้ามารักษาในฝั่งไทยโดยเดินทางผ่านจังหวัดหนองคายเข้ามาใช้บริการที่จังหวัดอุดรธานี ดังนั้น หากมีการพัฒนาการให้บริการทางการแพทย์ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษหนองคายและพื้นที่โดยรอบเพื่อให้ดึงดูดชาวลาวส่วนหนึ่งเข้ามาใช้บริการ โดยไม่ต้องเดินทางต่อเข้าไปยังพื้นที่ตอนใน

จากปัจจัยดังกล่าวข้างต้นทั้งศักยภาพในด้านที่ตั้งของพื้นที่และในการเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านและพื้นที่เศรษฐกิจหลักในประเทศ นโยบายการสนับสนุนการพัฒนา NeEC เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มของสินค้าทั้งในภาคเกษตร อุตสาหกรรมและบริการ และการเชื่อมโยงตลอดห่วงโซ่มูลค่าของการเกษตรและอุตสาหกรรมชีวภาพ โดยอาศัยเทคโนโลยีและนวัตกรรม และนโยบายการพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ เป็นปัจจัยสำคัญในการสนับสนุนให้เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษหนองคายและพื้นที่โดยรอบเป็นฐานเศรษฐกิจสำคัญของภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนบริเวณชายแดนและของอนุภูมิภาคุ่มแม่น้ำโขง

4.3.1.2 โครงสร้างพื้นฐานของการขนส่งและการเชื่อมโยงโลจิสติกส์

(1) ทางถนน โดยจังหวัดหนองคายตั้งอยู่บนถนนมิตรภาพหรือทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 2 เริ่มต้นจากเขตอำเภอสระใคร (ติดต่อเขตอำเภอเพ็ญ จังหวัดอุดรธานี) สิ้นสุด ณ สะพานมิตรภาพไทย-ลาว แห่งที่ 1 (หนองคาย-เวียงจันทน์) มีระยะทางประมาณ 23,921 กิโลเมตร ซึ่งเป็นเส้นทางขนส่งสินค้าที่สำคัญของจังหวัดหนองคาย โดยเส้นทางนี้สามารถเดินทางผ่านสะพานมิตรภาพไทย-ลาว แห่งที่ 1 ที่เชื่อมโยงไปยังสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สาธารณรัฐประชาชนจีน (ตอนใต้) และสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามได้ นอกจากนี้ยังมีทางหลวงแผ่นดินสายหลักที่มีความสำคัญอีก 4 เส้นทาง ที่แยกออกมาจากทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 2 และสามารถเชื่อมโยงไปยังภูมิภาคต่างๆ ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศได้ โดยมีรายละเอียดดังนี้

(1.1) ทางหลวงหมายเลข 211

(1.2) ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 212 หรือถนนชยางกูล

(1.3) ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 233

(1.4) ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 242

(2) ทางราง แบ่งออกเป็น 2 สถานี ดังนี้

(2.1) สถานีรถไฟหนองคาย ตั้งอยู่บริเวณถนนมิตรภาพ ปัจจุบันมีรถไฟสาย กรุงเทพฯ-หนองคาย ซึ่งมีแนวเส้นทางขนานกับทางหลวงหมายเลข 2 และรถไฟสายหนองคาย-ท่า นานาแล้ง นครหลวงเวียงจันทน์ (สปป. ลาว)

(2.2) สถานีรถไฟนาทา ตั้งอยู่ที่ตำบลหนองกอมเกาะ อำเภอเมืองหนองคาย ระยะทางห่างจากกรุงเทพฯ 617.84 กิโลเมตร ชั้นสถานีระดับ 3 ห่างจากสถานีรถไฟหนองคายใหม่ 3.26 กิโลเมตร ซึ่งอยู่ระหว่างเตรียมพัฒนาให้เป็นศูนย์เปลี่ยนถ่ายสินค้าและย่านกองเก็บตู้สินค้า เพื่อรองรับการขนส่งสินค้าในอนาคต

(3) ทางน้ำ ทำเรือสำหรับการพาณิชย์ จำนวน 4 แห่ง

(3.1) ทำเรือจุดผ่อนปรนบ้านหม้อ ตั้งอยู่ตำบลบ้านหม้อ อำเภอศรีเชียงใหม่

(3.2) ทำเรือหนองคาย (วัดห้วยโศก) ตั้งอยู่ตำบลในเมือง อำเภอเมืองหนองคาย

(3.3) ทำเรือโพนพิสัย ตั้งอยู่ตำบลจุมพล อำเภอโพนพิสัย

(3.4) ทำเรือจุดผ่อนปรนรัตนวาปี ตั้งอยู่ตำบลโพนแพง อำเภอรัตนวาปี

(4) ทางอากาศ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีท่าอากาศยานภายในประเทศ 9 แห่ง มีศักยภาพสูงในการรองรับผู้โดยสาร ได้แก่ ท่าอากาศยานอุบลราชธานี ท่าอากาศยานอุดรธานี และท่าอากาศยานขอนแก่น จังหวัดหนองคายไม่มีท่าอากาศยาน ดังนั้นการเดินทางมายังจังหวัดหนองคาย สามารถเดินทางจากการขนส่งทางอากาศจากสนามบินสุวรรณภูมิและสนามบินดอนเมืองไปลงสนามบินนานาชาติอุดรธานีใช้เวลาประมาณ 45 นาที ต่อด้วยรถยนต์จากสนามบินนานาชาติอุดรธานีถึงจังหวัดหนองคายโดยมีระยะทาง 53 กิโลเมตร ใช้เวลาในการเดินทางประมาณ 40 นาที

จากข้อมูลข้างต้นของโครงสร้างพื้นฐานการขนส่งและการเชื่อมโยงโลจิสติกส์ของ จังหวัดหนองคาย จะเห็นได้ว่า จังหวัดหนองคายมีระบบการคมนาคมขนส่งทั้งทางถนน ทางราง และทางน้ำ ที่สามารถเชื่อมโยงระหว่างอำเภอ จังหวัด และประเทศเพื่อนบ้านได้ อีกทั้งเส้นทาง การขนส่งทางถนนสามารถเชื่อมโยงไปยังเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC) ซึ่งเป็นจุด ศูนย์กลางในการกระจายสินค้าที่สำคัญของประเทศอีกด้วย นอกจากนี้ยังมีการพัฒนาโครงสร้าง พื้นฐานภายในจังหวัดหนองคาย โดยเฉพาะเส้นทางคมนาคม เพื่อรองรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจ เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษหนองคาย และการขนส่งสินค้าจากรถไฟลาว-จีน ด้วยศักยภาพเหล่านี้ทำ ให้จังหวัดหนองคายถือเป็นแหล่งการค้าการลงทุน และการเดินทางท่องเที่ยวของจังหวัดภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ รวมทั้งสามารถเชื่อมโยงการเดินทางระหว่างภาคและต่างประเทศ

4.3.1.3 สินค้าและบริการที่มีศักยภาพ

(1) ด้านสินค้า

จากการประชุมเชิงปฏิบัติการจังหวัดหนองคาย และจากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการ และวิสาหกิจชุมชน พบว่า สินค้าภาคเกษตรที่สำคัญของจังหวัดหนองคาย ได้แก่ สับปะรด (GI) กัญชาก (GI) ของอำเภอสังคม ข้าวหอมมะลิ ส้มปลาตอง ไข่กรอกอีสาน โกโก้ จิ้งหรีด ปลานิล สุกกร อ้อย เนื้อวัว ไบยาสูบ ยางพารา เงาะ ทุเรียน ข้าวโพด และกาแฟ ดังนั้นการให้ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงและการผลิตผลผลิตทางการเกษตร การจัดตั้งศูนย์รวมเพื่อกระจายและจำหน่ายสินค้า OTOP รวมถึงการปรับปรุงและสนับสนุนการเพาะพันธุ์จิ้งหรีด จะสามารถทำให้ผู้ประกอบการ เกษตรกร และวิสาหกิจชุมชนสามารถสร้างรายได้จากการทำการเกษตรได้มากยิ่งขึ้น

(2) ด้านบริการ

จากการประชุมเชิงปฏิบัติการจังหวัดหนองคาย พบว่า ภาคอุตสาหกรรมและบริการ พบว่า อุตสาหกรรมที่สำคัญ ได้แก่ อุตสาหกรรมแปรรูปอาหารทะเล อุตสาหกรรมแปรรูปไม้และผลิตภัณฑ์จากไม้ อุตสาหกรรมด้านโลจิสติกส์ ทั้งในด้านการขนส่งสินค้า คลังสินค้า รวมไปถึงห้องเย็น ถือเป็นอุตสาหกรรมที่สำคัญและมีแนวโน้มจะเติบโตขึ้นอย่างมากในจังหวัดหนองคายและพื้นที่จังหวัดโดยรอบ ในส่วนของการบริการ เช่น การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การบริการด้านสาธารณสุข การบริการทางการเงิน การบริการด้านการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ และการลงทุนร่วมกับประเทศเพื่อนบ้าน เป็นต้น การบริการด้านสาธารณสุข ซึ่งปัจจุบันมีกลุ่มผู้ใช้บริการจากสปป.ลาว เดินทางเข้ามาในประเทศไทยและจังหวัดหนองคาย รวมถึงจังหวัดอื่นๆ เพื่อเข้ารับรักษาพยาบาลเป็นจำนวนมาก ดังนั้นจังหวัดหนองคายควรมีการปรับปรุงและพัฒนาพื้นที่เพื่อรองรับการเข้ามาของประเทศเพื่อนบ้าน ควรมีการปรับปรุงภูมิทัศน์ของสถานที่ท่องเที่ยวให้มีความสวยงามและโดดเด่น ควรมีการประชาสัมพันธ์ถึงจุดเด่นของจังหวัดในด้านการท่องเที่ยวเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เพิ่มมากยิ่งขึ้น และการสนับสนุนและส่งเสริมการลงทุน และลดภาษีแก่ผู้ประกอบการ เพื่อเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจในภาคบริการของจังหวัดหนองคาย เพื่อรองรับนักลงทุนและนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาพักผ่อนในจังหวัดหนองคาย

4.3.2 การวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรค (SWOT Analysis) ของพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษหนองคาย

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรค (SWOT Analysis) จากข้อมูลศักยภาพ โอกาสและข้อจำกัดของพื้นที่ รวมถึงข้อมูลที่ได้จากการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ จังหวัด หนองคาย สถิติการนำเข้า-ส่งออก และผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (GPP) และมุมมองของภาครัฐ

เอกชน รวมถึง ผู้ประกอบการ สถานศึกษา และวิสาหกิจชุมชน ในพื้นที่จังหวัดหนองคาย เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษและ พื้นที่โดยรอบ

4.3.2.1 จุดแข็ง และจุดอ่อนของพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษหนองคาย

● จุดแข็ง

- 1) มีศักยภาพด้านพื้นที่ชายแดนที่เป็นฐานการค้าชายแดนและตั้งอยู่บนเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจ NeEC และยังสามารถเชื่อมโยงจีนตอนใต้ (มณฑลยูนนาน) โดยทาง รถไฟฟ้าลาว-จีน และเชื่อมโยงกับกรุงเทพฯ และเขต พัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC) ได้
- 2) จังหวัดหนองคายและพื้นที่โดยรอบเป็นแหล่งผลิต วัตถุดิบสินค้าทางการเกษตร ปศุสัตว์ และประมง ที่ สามารถเป็นวัตถุดิบในอุตสาหกรรมแปรรูปได้
- 3) มีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ ที่มีความหลากหลายด้าน ธรรมชาติ วัฒนธรรม ประเพณี ชาติพันธุ์ วิถีชีวิต ชุมชนและเป็นแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญ ของประเทศ
- 4) มีโรงงานอุตสาหกรรมทางการเกษตรและการแปรรูป สามารถรองรับผลผลิตด้านการเกษตร ของเกษตรกร ในจังหวัดหนองคายและจังหวัดใกล้เคียง
- 5) จังหวัดหนองคาย ตั้งอยู่ตรงใกล้กับนครหลวง เวียงจันทน์ ที่เป็นเมืองหลวงของ สปป.ลาว ซึ่งเป็น ศูนย์กลางทางการค้าและการลงทุนของลาว ทำให้มี ศักยภาพทางเศรษฐกิจสูง และเป็นโอกาสในการค้าระหว่างประเทศที่สามารถเชื่อมโยงไปถึงสาธารณรัฐ สังคมนิยมเวียดนาม และ สาธารณรัฐประชาชนจีน (ตอนใต้) ได้ ทำให้มีอัตราการเติบโตที่สูงอย่างต่อเนื่อง

● จุดอ่อน

- 1) โครงสร้างพื้นฐานระบบการขนส่งสาธารณะยังไม่เชื่อมโยงกับแหล่ง ท่องเที่ยว ทำให้ยากต่อการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว และระบบโลจิสติกส์สายรองยังไม่ได้รับมาตรฐาน ความปลอดภัย และยังไม่ครอบคลุมพื้นที่
- 2) เกษตรกรรายย่อยยังขาดการรวมกลุ่ม ส่วนกลุ่ม องค์กรภาคเกษตร ยังขาด ความรู้ ความเข้าใจด้าน การบริหารจัดการการผลิต แปรรูป และการตลาด
- 3) ขาดบุคลากรด้านการท่องเที่ยวระดับมืออาชีพไม่ เพียงพอ และบางส่วนยังมี ปัญหา ทักษะ ด้านภาษา เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวต่างชาติ รวมถึงการ ท่องเที่ยวยังไม่ได้รับการพัฒนา อย่างครบวงจรและ เชื่อมโยงกับจังหวัดใกล้เคียงและไม่เป็นที่รู้จัก
- 4) ขาดการส่งเสริมการประยุกต์ใช้นวัตกรรมในการผลิต เพื่อแปรรูปสินค้าเกษตร
- 5) เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ สัดส่วนวัยแรงงานในพื้นที่ลดลง (โดยเฉพาะภาคเกษตรกรรม)
- 6) เขตเศรษฐกิจพิเศษหนองคายจะมีศักยภาพด้าน โครงสร้างพื้นฐานทั้งถนน และ สิ่งอำนวยความสะดวก สะดวกที่ครบครัน แต่ยังมีข้อจำกัดและตลาดรองรับสินค้า และจุดศูนย์กลางในการ

กระจายสินค้า OTOP ให้สินค้าบางส่วนของจังหวัดหนองคายส่วนใหญ่กระจายแก่ภายในบริเวณพื้นที่หรือภายใน ชุมชนเท่านั้น

4.3.2.2 ศักยภาพ โอกาสและข้อจำกัดของพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษหนองคาย

- โอกาส

1) จังหวัดหนองคายมีอาณาเขตพื้นที่ชายแดนติดกับเมืองหลวงของสปป. ลาว และติดแนวแม่น้ำโขง เป็นประตูการค้าที่สามารถขยายการค้า การลงทุนที่สามารถเชื่อมโยงไปยังภูมิภาคอื่น ๆ รวมถึงหลายประเทศ

2) จังหวัดหนองคายมีศักยภาพในการเป็นจุดศูนย์กลางในการรวบรวมและกระจายสินค้าเพื่อการส่งออกไปยัง สปป. ลาว-จีน-เวียดนาม ทั้งทางถนน และทางราง

3) จีนเปิดโอกาสให้นักลงทุนทางใต้ของจีนสามารถเดินทางได้เพียงเส้นทางบกเท่านั้น ซึ่งถือเป็นโอกาสที่สำคัญของจังหวัดหนองคายในการเป็นประตูสำหรับการเดินทางผ่านเข้า-ออกของนักท่องเที่ยวชาวจีน

4) เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ วัฒนธรรม และยังมีความโดดเด่นในความหลากหลายของชาติพันธุ์ ทำให้พื้นที่ในจังหวัดมีวิถีชีวิต ประเพณี และศิลปวัฒนธรรมที่มีความน่าสนใจ

5) เขตเศรษฐกิจพิเศษหนองคายมีความพร้อมในด้าน โครงสร้างพื้นฐานที่รัฐบาลให้การสนับสนุนอย่างเพียงพอในการเอื้อประโยชน์ต่อการลงทุน

6) จังหวัดหนองคายมีแหล่งน้ำที่อุดมสมบูรณ์ที่เอื้อต่อภาคการเกษตรและการท่องเที่ยว

7) โอกาสด้านแรงงานที่สามารถรองรับการขยายตัวของภาคเอกชนและนักลงทุนต่าง ๆ ที่ต้องการเข้ามาลงทุนในพื้นที่

- อุปสรรค

1) ข้อจำกัดด้านพื้นที่ ผังเมือง รวมถึงที่ดินทำกิน ที่ยังไม่พร้อม ซึ่งส่วนใหญ่ยังเป็นพื้นที่ สปก. ที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์ ส่งผลต่อการพัฒนาพื้นที่เพื่อประกอบธุรกิจ โรงแรมและการท่องเที่ยวและไม่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ

2) จังหวัดหนองคายมีแหล่งท่องเที่ยวทั้งการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่มีศักยภาพ แต่ปัจจุบันยังขาดแคลนงบประมาณในการประชาสัมพันธ์ในด้านการท่องเที่ยวและการลงทุน

3) ปัญหาในด้านการตลาดขายของประเทศเพื่อนบ้านส่งผลให้แผ่นดินฝั่งประเทศเพื่อนบ้านขยายลงลำน้ำ

4) เขตเศรษฐกิจพิเศษหนองคายจะมีศักยภาพด้านโครงสร้างพื้นฐานทั้งถนน และสิ่งอำนวยความสะดวกที่ครบครัน แต่ยังมีข้อจำกัดและตลาดรองรับสินค้า และจุดศูนย์กลางในการกระจายสินค้า OTOP ให้สินค้าบางส่วน of จังหวัดหนองคายส่วนใหญ่กระจายแค่ภายในบริเวณพื้นที่หรือภายในชุมชนเท่านั้น

4.3.2.3 สินค้าและบริการที่มีศักยภาพในอนาคต

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการประชุมเชิงปฏิบัติการจังหวัดหนองคาย สถิตินำเข้า-ส่งออก และผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (GPP) เพื่อให้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลงของการจัดการห่วงโซ่อุปทาน และแนวทางการเพิ่มมูลค่าของห่วงโซ่อุปทานของสินค้าและบริการใหม่ ๆ ในพื้นที่จังหวัด หนองคาย ซึ่งจากการมุมมองของภาครัฐ ภาคเอกชน ผู้ประกอบการ และกลุ่มวิสาหกิจชุมชน มีรายละเอียด ดังนี้

(1) ด้านเกษตร

1.1) จังหวัดหนองคายถือเป็นพื้นที่ที่มีแหล่งน้ำอุดมสมบูรณ์เหมาะที่เอื้อต่อการผลิตผลผลิตทางการเกษตรเป็นอย่างมาก ดังนั้นควรมีการส่งเสริมในด้านเทคโนโลยีในการแปรรูปสินค้าทางการเกษตรที่ทันสมัย และส่งเสริมอุตสาหกรรมที่ต่อยอดมาจากผลผลิตผลิตทางการเกษตร

1.2) ควรมีการส่งเสริมและพัฒนาทักษะและการให้ความรู้ในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านการออกแบบบรรจุภัณฑ์ วิธีการเก็บรักษาผลผลิต การแปรรูปสินค้า แก่เกษตรกร กลุ่มวิสาหกิจชุมชน รวมถึงผู้ประกอบการรายย่อย เพื่อช่วยในบุคลากรในพื้นที่และจังหวัดโดยรอบมีทักษะและความสามารถมากยิ่งขึ้น

(2) ด้านสินค้า การท่องเที่ยว และการบริการ

2.1) ส่งเสริมและพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ทางด้านภาษาและการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถ เพื่อให้สามารถนำไปใช้ในการติดต่อสื่อสารทั้งในด้านการค้าและการท่องเที่ยว

2.2) มีการจัดตั้งเขตปลอดภาษี (Free Zone) ภายในพื้นที่จังหวัดหนองคาย

2.3) ส่งเสริมและสนับสนุนด้านการทำการตลาด และประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวจังหวัดหนองคาย รวมถึงพัฒนามาตรฐานในด้านความปลอดภัย รวมถึงการจัดจำหน่ายสินค้าทางการเกษตรและสินค้า OTOP เพื่อเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายให้แก่เกษตรกร กลุ่มวิสาหกิจชุมชน และผู้ประกอบการรายย่อย

2.4) การให้ความรู้ในการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ รวมถึงควรสนับสนุนไกด์นำเที่ยวภายในท้องถิ่นเพื่อเพิ่มทักษะและความสามารถมากขึ้นเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายเชื้อชาติ

(3) ด้านการค้าและการลงทุน

3.1) ควรมีการผลักดันให้จัดตั้งศูนย์กลางการค้า การลงทุนและการท่องเที่ยว

3.2) ควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนแหล่งเงินทุนและสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำเพื่อกระตุ้นให้เกิดการลงทุนในพื้นที่จังหวัดหนองคายและพื้นที่โดยรอบ

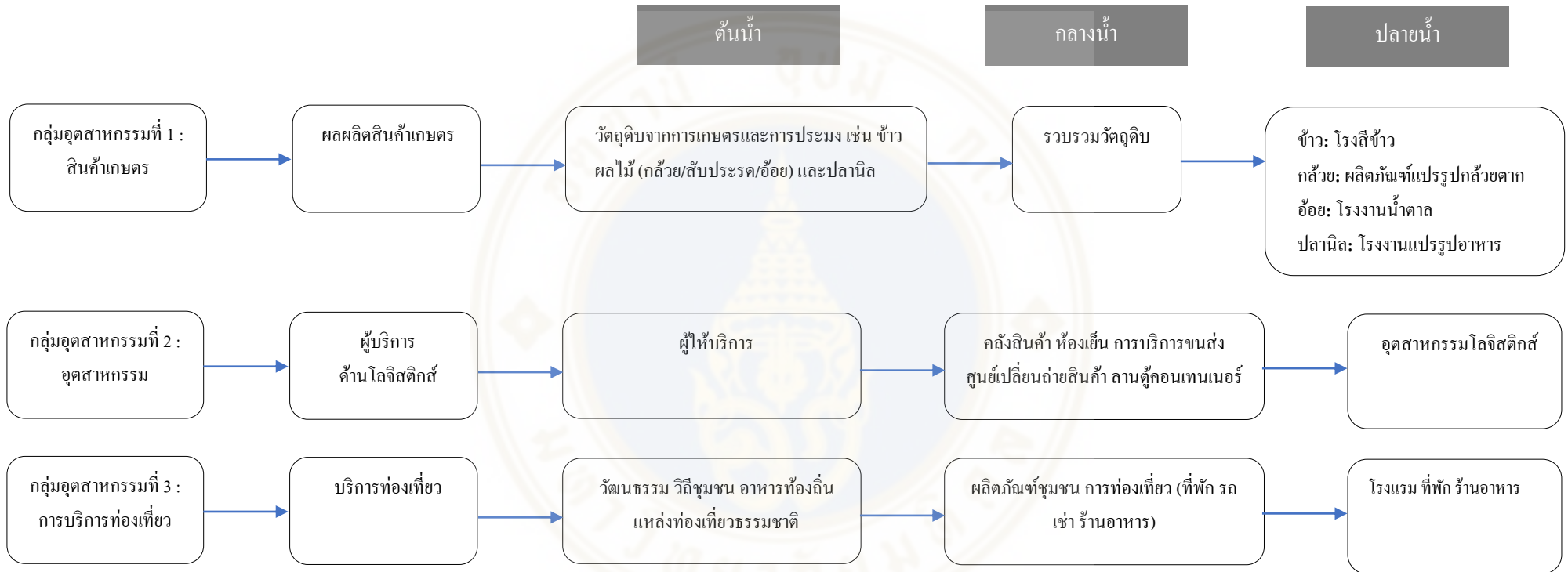
3.3) การจัดตั้งหน่วยงานคณะกรรมการสำหรับการบริหารจัดการเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษขึ้นในพื้นที่ โดยเฉพาะเพื่ออำนวยความสะดวกและรวดเร็วให้แก่นักลงทุนที่สนใจเข้ามาลงเขตเศรษฐกิจพิเศษหนองคาย

3.4) ควรมีการปรับลดค่าธรรมเนียมการเข้าพื้นที่ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษและนิคมอุตสาหกรรมเพื่อดึงดูดนักลงทุนให้เพิ่มมากยิ่งขึ้น

3.5) เร่งการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน รวมไปถึงระบบสาธารณูปโภคให้เพียงพอในพื้นที่จังหวัดหนองคายและเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษเพื่อรองรับนักลงทุนที่ต้องการเข้ามาลงทุน

3.6) ควรมีมาตรการควบคุมสินค้าที่นำเข้ามาจากจีนเพื่อลดคู่แข่งทางการค้าของธุรกิจในพื้นที่

สินค้าและบริการ

รูปที่ 4.3 ห่วงโซ่คุณค่าของสินค้าและบริการจังหวัดหนองคาย

ที่มา: รวบรวมข้อมูลโดยผู้วิจัย (2566)

จากรูปที่ 4.3 พบว่าจังหวัดหนองคายมีกลุ่มอุตสาหกรรมสำคัญที่จะพัฒนาเศรษฐกิจนี้ กลุ่มอุตสาหกรรมหลักควรสนับสนุนให้เกิดในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษหนองคาย ประกอบด้วย

กลุ่มอุตสาหกรรมที่ 1 สินค้าเกษตร : ผลผลิตด้านการเกษตร เช่น ข้าว อ้อย ถั่วเหลือง ถั่วเขียว ถั่วลิสง และถั่วพรด และผลผลิตด้านประมง คือ ปลานิลกระชัง

กลุ่มอุตสาหกรรมที่ 2 อุตสาหกรรม : ผู้ให้บริการด้าน โลจิสติกส์

กลุ่มอุตสาหกรรมที่ 3 การท่องเที่ยว : ผลิตภัณฑ์ชุมชน เช่น อาหารท้องถิ่น สินค้า OTOP

จากกลุ่มอุตสาหกรรมข้างต้นพบว่าผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรภายในจังหวัดหนองคายมีผลผลิตที่เป็นวัตถุดิบขึ้นต้นเพื่อนำไปแปรรูปในอุตสาหกรรมต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น ข้าว อ้อย ถั่วเหลือง และอื่น ๆ โดยจะถูกส่งไปยังอุตสาหกรรมในพื้นที่จังหวัดหนองคาย พื้นที่โดยรอบ และภูมิภาคอื่น ๆ ต่อไป ในส่วนของอุตสาหกรรมในจังหวัดหนองคายส่วนใหญ่เป็นการให้บริการด้าน โลจิสติกส์ ทั้งนี้จังหวัดหนองคายยังมีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ ที่มีความหลากหลายด้านธรรมชาติ วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิตชุมชนและเป็นแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญของประเทศ

4.3.3 การคัดเลือกสินค้าและบริการเป้าหมายในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ

หนองคาย

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเบื้องต้นโดยใช้ข้อมูลสถิติของจังหวัดหนองคาย เช่น ผลผลิตมวลรวมจังหวัด สถิติด้านการประมง ปริมาณพื้นที่เพาะปลูก จำนวน โรงงานอุตสาหกรรม สินค้าเกษตร และ อุตสาหกรรมที่ได้รับการสนับสนุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษ ประกอบกับการลงพื้นที่ศึกษา การสัมภาษณ์เชิงลึก และ การจัดประชุมกลุ่มย่อย ภายในพื้นที่ศึกษาเพื่อนำข้อมูลที่ได้จากทุกภาคส่วนมาวิเคราะห์เพื่อคัดเลือก สินค้าและบริการที่มีศักยภาพของเขตเศรษฐกิจพิเศษหนองคายและพื้นที่โดยรอบ

ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของไทยได้ตระหนักถึงความสำคัญของโครงการเชื่อมโยงโครงข่ายทางรถไฟ ไทย ลาว และจีน เพื่อรองรับการเดินทางและขนส่งระหว่างประเทศ และเป็นส่วนสำคัญของการพัฒนาในระดับอนุภูมิภาคและภูมิภาคที่ยั่งยืน เพื่อสร้างโอกาสให้ประเทศไทยในการส่งเสริมการขยายตัว ด้านอุตสาหกรรม การเกษตร การค้า การลงทุนและบริการ และเพิ่มขีดความสามารถและโอกาสในการแข่งขันในเวทีการค้าโลกเพื่อให้เกิดการบูรณาการอย่างรอบด้านกระทรวงคมนาคมจึงได้จัดการประชุมสร้างความเข้าใจร่วมกับภาคเอกชนต่อการดำเนินการเชื่อมโยงทางรถไฟระหว่างไทย ลาว และจีน อีกทั้งยังมีการสั่งการให้การรถไฟแห่งประเทศไทย (รฟท.) มีแผนงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการบูรณาการพัฒนาพื้นที่ย่านสถานี

หนองคาย และพื้นที่ CY หรือศูนย์รวบรวมและเปลี่ยนถ่ายสินค้าที่สถานีรถไฟนาทา และเตรียมความพร้อมสำหรับการขนส่งในรูปแบบห่วงโซ่ความเย็น (Cold Chain) (รัฐบาลไทย, 2565)

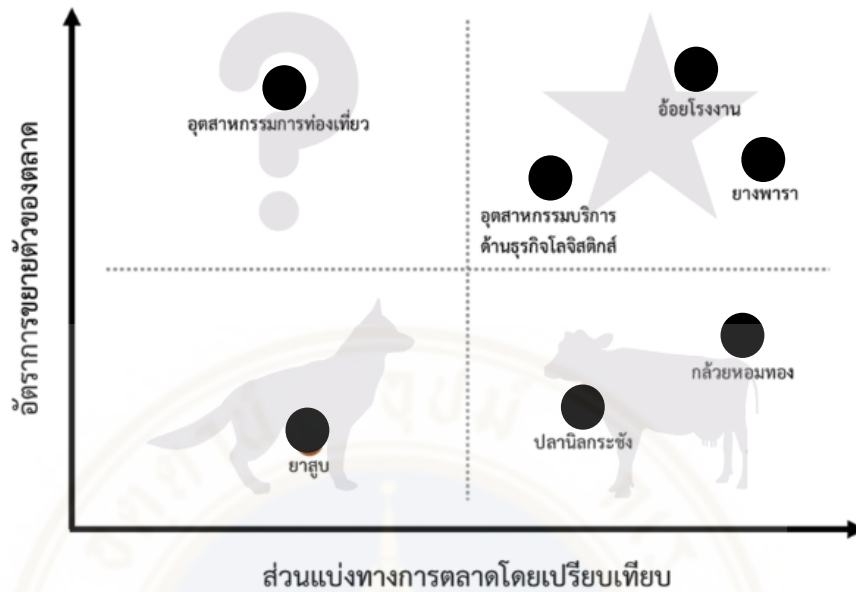
จากการเปิดเส้นทางรถไฟนี้เป็นโอกาสที่ส่งผลต่อธุรกิจต่าง ๆ ในอนาคตได้อีกด้วย ซึ่งจากรายงานของธนาคารแห่งประเทศไทย (2565) ที่ได้ทำการลงพื้นที่สำรวจทั้งภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่ามีกลุ่มธุรกิจหลายกลุ่มที่เตรียมพร้อมที่จะใช้ประโยชน์จากเส้นทางรถไฟ ได้แก่ กลุ่มธุรกิจโลจิสติกส์ของภาคเหนือ ที่มีการเตรียมการจะไปเปิดสาขาที่จังหวัดหนองคาย เพื่อรองรับกับกิจกรรมการค้าขนส่งที่จะมีเพิ่มมากขึ้น เช่นเดียวกับผู้ผลิตชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์และเซรามิกที่ภาคเหนือ รวมไปถึงธุรกิจส่งออกผลไม้ไปจีนที่อยู่ทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ต่างมีความสนใจที่จะเปลี่ยนไปใช้เส้นทางขนส่งโดยรถไฟจีน-ลาว แทนการขนส่งทางถนน R3A และทางเรือ หากการขนส่งทางรางมีความสะดวกมากขึ้นและต้นทุนการขนส่งที่ถูกลง

ธุรกิจการบริการด้านโลจิสติกส์ไทย จากวิจัยของธนาคารกรุงศรี (2565) ยังพบว่าธุรกิจคลังสินค้าในปี 2565-2567 นั้นมีแนวโน้มที่จะเติบโตอย่างต่อเนื่องตามทิศทางการฟื้นตัวของภาคการผลิตและภาคการส่งออก การเติบโตของการซื้อขายสินค้าออนไลน์และโลจิสติกส์ รวมถึงการพัฒนาโครงการในนิคมอุตสาหกรรม พื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษและระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตลอดจนการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานและเส้นทางคมนาคมของภาครัฐซึ่งเชื่อมโยงพื้นที่ระหว่างภูมิภาค ปัจจัยข้างต้นช่วยหนุนความต้องการเช่าพื้นที่คลังสินค้าเพื่อเป็นศูนย์รวบรวมและกระจายสินค้าไปยังพื้นที่ต่าง ๆ เพิ่มขึ้น รวมถึงจูงใจให้ผู้ประกอบการรายใหญ่ลงทุนขยายธุรกิจเพื่อรองรับอุปสงค์ที่เติบโต ซึ่งจังหวัดหนองคายถือเป็นหนึ่งในจังหวัดที่มีทำเลคลังสินค้าในพื้นที่ชายแดนที่มีโอกาสเติบโตอย่างต่อเนื่องในอนาคต ตามความคืบหน้าของการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการขนส่ง ทั้งระบบราง และถนน ที่เชื่อมโยงประเทศเพื่อนบ้าน

4.3.4 การวิเคราะห์สถานการณ์การตลาด (BCG Matrix)

ผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้แนวคิด BCG Matrix ที่ออกแบบโดย Boston Consulting Group (1986) มาใช้ในการวิเคราะห์สถานการณ์การตลาดของสินค้าและบริการในเขตเศรษฐกิจพิเศษหนองคาย โดยใช้ข้อมูลจากผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (GPP) ข้อมูลพื้นที่เพาะปลูก ข้อมูลปริมาณผลผลิต ทางเกษตร ข้อมูลจำนวนอุตสาหกรรมที่ตั้งในพื้นที่ รวมถึงข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์หน่วยงาน ภาครัฐ เอกชน และผู้ประกอบการจากการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการในพื้นที่ เพื่อนำข้อมูลที่ได้มิใช่ใน การคัดเลือกสินค้าและบริการที่มีศักยภาพในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษหนองคาย

จากการวิเคราะห์สามารถสถานการณ์การตลาดของสินค้าและบริการในเขตเศรษฐกิจพิเศษหนองคาย (เบื้องต้น) สามารถสรุปได้ดังรูปที่ 4.4 โดยมีรายละเอียดดังนี้

รูปที่ 4.4 ผลการวิเคราะห์สถานการณ์การตลาดของสินค้าและบริการในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษหนองคาย (เบื้องต้น)

ที่มา: รวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัย (2566)

ดาว (STARS) ได้แก่ อ้อยโรงงาน ยางพารา และอุตสาหกรรมบริการ ด้านธุรกิจโลจิสติกส์ เนื่องจากมีส่วนแบ่งทางการตลาดสูง และมีอัตราการเติบโตสูง ซึ่งเป็นธุรกิจที่สามารถสร้างรายได้ให้แก่เกษตรกร และคนในชุมชนได้ อีกทั้ง อ้อย และยางพาราเป็นพืชเศรษฐกิจสำคัญของจังหวัดหนองคาย ในอุตสาหกรรม การบริการ ด้านธุรกิจโลจิสติกส์ นั้นมีแนวโน้มเติบโตขึ้น ประกอบกับการเปิดเส้นทางรถไฟจีน-ลาว ทำให้มีผู้ประกอบการเตรียมพร้อมที่จะใช้ประโยชน์จากเส้นทางรถไฟ เช่น มีการขยายสาขาเพิ่มขึ้นเพื่อรองรับ การขนส่ง และการค้า ทั้งนี้ยังรวมถึงธุรกิจด้านคลังสินค้าที่มีทิศทางจะเติบโตเพิ่มขึ้น

วัว (CASH COWS) ได้แก่ กล้วยหอมทอง และปลานิลกระชัง กล้วยหอมทองเป็นผลไม้ที่ได้รับ เลือกลงให้เป็นสินค้าเกษตรที่ควรส่งเสริมให้เกษตรกรมีขยายพื้นที่ปลูกให้มากขึ้น พัฒนาระบบการผลิตให้ได้ มาตรฐาน โดยเน้นตลาดต่างประเทศ เช่น ญี่ปุ่น จีน เป็นต้น ซึ่งเป็นผลไม้ที่ให้ผลตอบแทนสูง แต่ก็มี ข้อจำกัดด้วยเช่นกัน คือ ไม่สามารถปลูกซ้ำในพื้นที่เดิมได้ เนื่องจากจะทำให้ได้ผลผลิตต่ำ และปัญหาด้านโรคแมลงศัตรูพืช ในส่วนของปลานิลกระชังแม่น้ำโขงของจังหวัดหนองคาย เป็นจังหวัดแรกที่พัฒนา ระบบการเลี้ยงปลานิลในกระชังเชิงพาณิชย์ ซึ่งถือเป็นสินค้าชนิดหนึ่งซึ่งทำรายได้ให้แก่เกษตรกรในจังหวัด ดังนั้นกล้วยหอมทอง และปลานิล

กระซังของจังหวัดหนองคายจึงจัดอยู่ในกลุ่ม Cash Cow นั้นหมายความว่า แม้อัตราผลตอบแทนจะมี ส่วนแบ่งตลาดสูง แต่มีอัตราการเจริญเติบโตต่ำ

เครื่องหมายคำถาม (QUESTION MARKS) ได้แก่ อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว โดย จังหวัดหนองคายมีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญที่มีความหลากหลายด้านธรรมชาติ วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิตชุมชนและเป็นแหล่งเรียนรู้ทาง ประวัติศาสตร์ที่สำคัญของประเทศ อีกทั้งจังหวัดหนองคาย ได้รับการคัดเลือกจากนิตยสาร Modern Maturity ของสหรัฐอเมริกาว่าเป็นเมืองน่าอยู่อันดับ 7 ของ โลก และมีจำนวนนักท่องเที่ยวนิยมนิยมเดินทางมา ท่องเที่ยวในจังหวัดหนองคายเพิ่มขึ้นทุกปี

สุนัข (DOGS) ได้แก่ ยาสูบ เป็นสินค้าทางการเกษตรที่มีพื้นที่และปริมาณการผลิตที่ น้อย ทำให้จัดอยู่ในกลุ่ม Dogs เนื่องจากมีส่วนแบ่งการตลาดและอัตราการเติบโตต่ำกว่าผลผลิตทาง การเกษตรอื่น ๆ ของจังหวัดหนองคาย

4.3.5 แบบจำลองการวิเคราะห์ Diamond Model

ผู้วิจัยได้ทำการประเมินความสามารถในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แบบจำลองการวิเคราะห์ Diamond Model ของ Michael E. Porter โดยกรอบการวิเคราะห์แบบจำลอง Diamond Model ที่ นำมาใช้ในครั้งนี้เพื่อประเมินหาสภาพการณ์ปัจจุบันของปัจจัยแวดล้อมที่สำคัญของพื้นที่เขต เศรษฐกิจพิเศษหนองคาย ซึ่งจะใช้เกณฑ์ในการวิเคราะห์ด้วยองค์ประกอบ 6 ปัจจัย (4 ปัจจัยพื้นฐาน และ 2 ปัจจัยเสริม) ได้แก่ 1) องค์ประกอบด้านปัจจัยการผลิต (Factor Conditions) 2) องค์ประกอบ ด้านความต้องการหรืออุปสงค์ (Demand Conditions) 3) อุตสาหกรรมเชื่อมโยงและการสนับสนุน (Related and Supporting Industries) 4) บริบทของการแข่งขันและกลยุทธ์ทางธุรกิจ (Context for Firm Strategy and Rivalry) 5) นโยบายจากภาครัฐ (Government) และ 6) โอกาส (Chance) จาก การศึกษาสามารถสรุปตามองค์ประกอบต่างๆ (ดังรูปที่ 4.5) ได้ดังนี้

(1) องค์ประกอบด้านปัจจัยการผลิต (Factor Conditions)

พบว่าจังหวัดหนองคายมีความได้เปรียบในด้านศักยภาพของพื้นที่ที่เชื่อมโยงเส้นทาง ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (NeEC) รวมถึงยังสามารถเชื่อมโยงกับจีนตอนใต้ (มณฑลยูนนาน) โดยทางรถไฟลาว-จีน และเชื่อมโยงกับกรุงเทพฯ และเขตพัฒนาพิเศษภาค ตะวันออก (EEC) โดยทางถนน ทางรถไฟ และทางเครื่องบิน (ประมาณ 60 กิโลเมตรจากสนามบิน อุดรธานี) จากปัจจัยเหล่านี้ทำให้จังหวัดหนองคายและเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษหนองคายเป็นพื้นที่ ยุทธศาสตร์ด้านการค้า การลงทุน และการพัฒนาภูมิภาคของประเทศไทย ผ่านช่องทางการค้า ชายแดนไทย – ลาว ณ สะพานมิตรภาพไทย-ลาว แห่งที่ 1 รวมถึงเส้นทางรถไฟลาว-จีน ด้วยเช่นกัน ทั้งนี้ยังมีโครงข่ายการคมนาคมพื้นฐานที่รองรับการเชื่อมโยงทั้งทางถนน ทางรถไฟ และทางอากาศ

(สนามบินอุดรธานี) ที่ช่วยสนับสนุนการพัฒนากิจกรรมทางเศรษฐกิจภายในพื้นที่ และภายนอกพื้นที่ อีกทั้งยังมีการพัฒนาโครงสร้างพื้นที่เพื่อรองรับกับการขยายตัวของเขตเศรษฐกิจพิเศษหนองคาย และอำนวยความสะดวกต่อการขนส่งในอนาคต ซึ่งในด้านทรัพยากรทางกายภาพของจังหวัดหนองคายนั้น พบว่า มีวัตถุดิบทางการเกษตรในพื้นที่ที่สามารถรองรับอุตสาหกรรมแปรรูปการเกษตรได้หลากหลายด้าน เช่น ข้าว ยางพารา มะเขือเทศอ้อย สับปะรด ใคเนื้อ และปลานิล เป็นต้น ในส่วนของด้านการท่องเที่ยวที่จังหวัดหนองคายยังมีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ ที่มีความหลากหลายด้านธรรมชาติ วัฒนธรรม ประเพณี ชาติพันธุ์ วิถีชีวิตชุมชนและเป็นแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญของประเทศ

ปัจจัยด้านการผลิต ประกอบไปด้วย 1.) ทรัพยากรทางกายภาพ ได้แก่ ลักษณะภูมิประเทศ ภูมิอากาศ และทำเลที่ตั้ง 2.) โครงสร้างพื้นฐาน ระบบการขนส่ง โทรคมนาคม 3.) ทรัพยากรมนุษย์ ได้แก่ จำนวนแรงงาน ความพร้อม และศักยภาพการทำงานของแรงงาน 4.) ทรัพยากรความรู้ และ 5.) วัตถุดิบในกระบวนการผลิต ซึ่งได้ผลการวิเคราะห์ ดังนี้

- มีศักยภาพด้านพื้นที่ เป็นพื้นที่ยุทธศาสตร์ด้านการค้า การลงทุน และการพัฒนาภูมิภาคของประเทศไทย การค้าชายแดนไทย – ลาว และเป็นประตูการค้าชายแดนที่สามารถขยายการค้า การลงทุนเชื่อมโยงไปยังหลายประเทศได้ (+)

- มีโครงข่ายการคมนาคมพื้นฐานที่รองรับการเชื่อมโยงทั้งทางบก ทางน้ำ และทางราง รวมถึงมีการพัฒนาเส้นทางขนส่ง (+)

- จังหวัดหนองคายและพื้นที่โดยรอบเป็นแหล่งผลิตวัตถุดิบสินค้าทางการเกษตร ปศุสัตว์ และประมง ที่สามารถเป็นวัตถุดิบในอุตสาหกรรมแปรรูปได้ (+)

- มีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ ที่มีความหลากหลายด้านธรรมชาติ วัฒนธรรม ประเพณี ชาติพันธุ์ วิถีชีวิตชุมชนและเป็นแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญของประเทศ (+)

- มีความได้เปรียบด้านแรงงาน (+)

- โครงสร้างพื้นฐาน และระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการยังครอบคลุมไม่ทั่วถึง/ชำรุดทรุดโทรม (-)

- การท่องเที่ยวยังไม่ได้รับการพัฒนาอย่างครบวงจรและเชื่อมโยงกับจังหวัดใกล้เคียง/ไม่เป็นที่รู้จัก (-)

- แรงงานต่างด้าวส่วนใหญ่เป็นแรงงานไร้ฝีมือ และมีอัตราการเข้า-ออกสูง (-)

(2) องค์ประกอบด้านความต้องการหรืออุปสงค์ (Demand Conditions)

ความต้องการของสินค้าไทยได้รับความนิยมนจากผู้บริโภคในลาว และเวียดนาม เนื่องจากมีราคาที่ไม่แพง ราคาจับต้องได้และมีคุณภาพ อีกทั้งพฤติกรรมผู้บริโภคของชาวลาว

ค่อนข้างคล้ายคลึงกับคนไทย ทำให้สินค้าไทยเป็นที่รู้จักและได้รับการยอมรับในตลาด สปป.ลาว ในจังหวัดหนองคาย ยังมีตลาดทำเสด็จที่เป็นแหล่งซื้อ-ขาย สินค้า และเป็นศูนย์รวมสินค้าอินโดจีน ซึ่งเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ อย่างไรก็ตามยังพบว่าในด้านการท่องเที่ยวที่นั่นยังขาดบุคลากรที่มีทักษะในการสื่อสารต่างประเทศ ซึ่งหากมีการสนับสนุนในส่วนนี้ จะสามารถทำให้ธุรกิจการท่องเที่ยวเป็นที่รู้จัก และเติบโตต่อไปในอนาคต ส่วนผลกระทบทางธุรกิจ คือ ทศนคติในเชิงลบของนักธุรกิจ และชาวลาวส่วนหนึ่งที่มีต่อนักธุรกิจไทย จึงทำให้มีความเชื่อถือนักธุรกิจไทยลดลง ส่งผลให้สปป.ลาว หันไปทำการค้าขายกับจีน และเวียดนาม มากขึ้น

ปัจจัยด้านความต้องการ ประกอบไปด้วย ตลาด และการตอบสนองต่อธุรกิจ ซึ่งได้ผลการวิเคราะห์ ดังนี้

- สินค้าไทยมีคุณภาพและได้รับความนิยมจากลาว และเวียดนาม (+)
- มีตลาดทำเสด็จเป็นแหล่งซื้อ – ขาย สินค้า และเป็นศูนย์รวมสินค้าอินโดจีน (+)
- จำนวนบุคลากรด้านการท่องเที่ยวที่มีทักษะในการสื่อสารภาษาต่างประเทศไม่เพียงพอ (-)
- ทศนคติในเชิงลบของนักธุรกิจ และชาวลาวส่วนหนึ่งต่อนักธุรกิจไทย (-)

(3) อุตสาหกรรมเชื่อมโยงและการสนับสนุน (Related and Supporting Industries)

จังหวัดหนองคายมีโรงงานอุตสาหกรรมทางการเกษตรและการแปรรูป สามารถรองรับผลผลิตด้านการเกษตร ของเกษตรกร ในจังหวัดหนองคายและจังหวัดใกล้เคียง รวมถึงการนำเข้าวัตถุดิบจาก สปป.ลาว เข้ามาแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าได้ และยังได้ประโยชน์จากการค้าชายแดน เนื่องจากนักท่องเที่ยวชาวลาวเข้ามาประเทศไทย เพื่อซื้อเครื่องอุปโภคบริโภค ทำให้เกิดห้างโมเดิร์นเทรดมากขึ้น ส่งผลต่อรายได้ภายในจังหวัดหนองคายที่เพิ่มสูงขึ้น นอกจากนี้มีการเปิดใช้งานเส้นทางรถไฟความเร็วสูงลาว-จีน ซึ่งอาจทำให้เกิดการเชื่อมโยงของโซ่อุปทานร่วมกัน เนื่องจากการขนส่งด้วยระบบรางจะมีต้นทุนค่าขนส่งที่ต่ำกว่าทางถนน ทำให้เข้าถึงทรัพยากรการผลิต โดยเฉพาะสินค้าเกษตรได้ แต่อย่างไรก็ตามยังพบอุปสรรคในหลาย ๆ ด้าน เช่น ขาดนวัตกรรม และเทคโนโลยีสมัยใหม่ มาใช้ในการผลิต หรือพัฒนาผลผลิต ทั้งต้นน้ำ กลางน้ำและปลายน้ำในระบอุตสาหกรรมและเกษตรกรรม รวมถึงโรงงานยังขาดความรู้ ทักษะ และขาดขีดความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรม เนื่องจากแรงงานในพื้นที่ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของภาคอุตสาหกรรม รวมถึงเรื่องระบบโลจิสติกส์ที่เชื่อมโยงในจังหวัดและต่างจังหวัดยังคงมีต้นทุนการขนส่งที่สูง ประกอบกับในการนำเข้า-ส่งออก ที่เพิ่มเข้ามา ทำให้ผู้ประกอบการต้องแบกรับกับต้นทุนการขนส่งที่เพิ่มขึ้นตามไปด้วย

ปัจจัยด้านอุตสาหกรรมเชื่อมโยงและการสนับสนุน ประกอบไปด้วย อุตสาหกรรมต้นน้ำ อุตสาหกรรมกลางน้ำ และอุตสาหกรรมปลายน้ำ ซึ่งได้ผลการวิเคราะห์ ดังนี้

- มีโรงงานอุตสาหกรรมทางการเกษตรและการแปรรูป สามารถรองรับผลผลิตด้านการเกษตร ของเกษตรกร ในจังหวัดหนองคายและจังหวัดใกล้เคียง (+)
- จังหวัดหนองคายได้ประโยชน์จากการค้าชายแดน (+)
- เกิดการเชื่อมโยงของโซ่อุปทาน จากการมีรถไฟความเร็วสูงลาว-จีน (+)
- ขาดน่านวัตกรรม และเทคโนโลยีสมัยใหม่ มาใช้ในการผลิต หรือพัฒนาผลผลิตทั้งต้นน้ำ กลางน้ำและปลายน้ำในระบบอุตสาหกรรมและเกษตรกรรม (-)
- ระบบโลจิสติกส์ที่เชื่อมโยงในจังหวัดและต่างจังหวัดยังคงมีต้นทุนการขนส่งที่สูง (-)

(4) บริบทของการแข่งขันและกลยุทธ์ทางธุรกิจ (Context for Firm Strategy and Rivalry) จังหวัดหนองคายมีทำเลที่ตั้งที่มีศักยภาพเป็นประตูหน้าด้านการค้าชายแดนไทย-ลาว และเป็นประตูสู่อาเซียน ตั้งอยู่ตรงใกล้กับนครหลวงเวียงจันทน์ ที่เป็นเมืองหลวงของ สปป.ลาว ซึ่งเป็นศูนย์กลางทางการค้าและการลงทุนของลาว ทำให้มีศักยภาพทางเศรษฐกิจสูง และเป็นโอกาสในการค้าระหว่างประเทศที่สามารถเชื่อมโยงไปถึงสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม และสาธารณรัฐประชาชนจีน (ตอนใต้) ได้ ซึ่งทั้งสองประเทศดังกล่าว เป็นตลาดขนาดใหญ่ที่จะเป็นช่องทางในการค้าและแลกเปลี่ยนสินค้ากับจังหวัดหนองคายได้ ประกอบกับมีเส้นทางคมนาคมขนส่งที่หลากหลาย และยังมีความพร้อมในด้านโครงสร้างพื้นฐานที่รัฐบาลให้การสนับสนุนอย่างเพียงพอในการเอื้อประโยชน์ต่อการลงทุน

ปัจจัยด้านบริบทของการแข่งขันและกลยุทธ์ทางธุรกิจ ประกอบไปด้วย เป้าหมายและยุทธศาสตร์ และอุปสรรคทางการค้าและการลงทุน ซึ่งได้ผลการวิเคราะห์ ดังนี้

- ศักยภาพเป็นประตูหน้าด้านการค้าชายแดนไทย-ลาว และเป็นเส้นทางโลจิสติกส์ที่สามารถเชื่อมต่อไปยังประเทศจีน และเวียดนามได้ (+)
- มีความพร้อมในด้านโครงสร้างพื้นฐานที่รัฐบาลให้การสนับสนุนอย่างเพียงพอ (+)
- ข้อจำกัดด้านพื้นที่ และผังเมืองของจังหวัดหนองคายและเขตเศรษฐกิจพิเศษหนองคาย (-)
- การพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษของจังหวัดหนองคายมีความล่าช้า (-)
- ขั้นตอนการนำเข้าและส่งออกสินค้าไปยังประเทศเพื่อนบ้านมีขั้นตอนและระเบียบที่ยุ่งยาก (-)

(5) นโยบายจากภาครัฐ (Government)

ภาครัฐได้ให้ความสำคัญและสนับสนุนต่อนโยบายการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ โดยผู้ประกอบการ หรือนักลงทุนที่เข้าไปลงทุนในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ จะได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ เช่น การอำนวยความสะดวกของหน่วยงานต่าง ๆ มาตรการสนับสนุนด้านภาษี เป็นต้น ซึ่งหากอยู่ในประเภทกิจการที่กำหนด ก็จะได้รับสิทธิและประโยชน์ด้านภาษีอากร อีกทั้งยังมีการพัฒนาระบบโครงข่ายการคมนาคมทั้งทางบก และทางราง ซึ่งทางภาครัฐได้เล็งเห็นถึงความสำคัญในการพัฒนาพื้นที่ชายแดน จึงมีโครงการที่รัฐบาลได้ให้การสนับสนุน เช่น โครงการรถไฟจีน-ลาว เพื่อส่งเสริมการลงทุน การค้า รวมถึงสนับสนุนการท่องเที่ยวบนเส้นทางโลจิสติกส์ที่มีศักยภาพ และโครงการพัฒนาโครงข่ายทางหลวง เพื่อเชื่อมต่อเส้นทางขนส่งให้มีความสะดวกมากยิ่งขึ้น

การวิเคราะห์บทบาทของภาครัฐ ดังนี้

- นโยบายด้านการส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ รวมถึงนโยบายการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ (+)
- มาตรการด้านสิทธิประโยชน์จากรัฐบาลและส่วนกลางต่าง ๆ (+)
- นโยบายของรัฐบาลในการพัฒนาระบบโครงข่ายการคมนาคมขนส่ง (+)
- การสนับสนุนการลงทุนจากภาครัฐในเรื่องเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ยังขาดมิติในการส่งเสริมนักลงทุนราย เดิมในพื้นที่ (-)
- นโยบายของเขตเศรษฐกิจพิเศษหนองคายยังไม่สามารถสร้างแรงจูงใจให้กับนักลงทุนได้ (-)

(6) เหตุสุควิสัยหรือโอกาส (Chance)

พื้นที่ของจังหวัดหนองคายมีความได้เปรียบ ถือเป็นเมืองคู่แฝดของนครหลวงเวียงจันทน์ ซึ่งเป็นเมืองหลวงของ สปป.ลาว ทำให้เป็นประตูการค้าชายแดน สามารถพัฒนาให้เป็นศูนย์กลางการค้าเพื่อการส่งออก พร้อมทั้งในปัจจุบันการท่องเที่ยวมีการขยายตัวมากขึ้น นักท่องเที่ยวเริ่มให้ความสนใจในการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ วิถีชีวิตชุมชน และวัฒนธรรมเพิ่มมากยิ่งขึ้น และจังหวัดหนองคายยังถูกจัดให้เป็นเมืองน่าอยู่อันดับที่ 7 ของโลก ซึ่งส่วนนี้สามารถเชื่อมโยงไปยัง สปป.ลาว ได้ อีกทั้งเส้นทางรถไฟลาว-จีน นั้นจะเป็นการเพิ่มโอกาสให้กับนักท่องเที่ยวทั้งของจีนและไทยให้สามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวโดยใช้เส้นทางรถไฟความเร็วสูงเข้าสู่ประเทศจีนได้ และยังทำให้เพิ่มโอกาสในทางการค้า การลงทุน และเพิ่มศักยภาพและทางเลือกในการขนส่งได้

การวิเคราะห์เหตุสุดวิสัยหรือโอกาส ดังนี้

- ตลาดท่องเที่ยวขยายตัว นักท่องเที่ยวสนใจการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ วัฒนธรรม และวิถีชีวิตชุมชน (+)

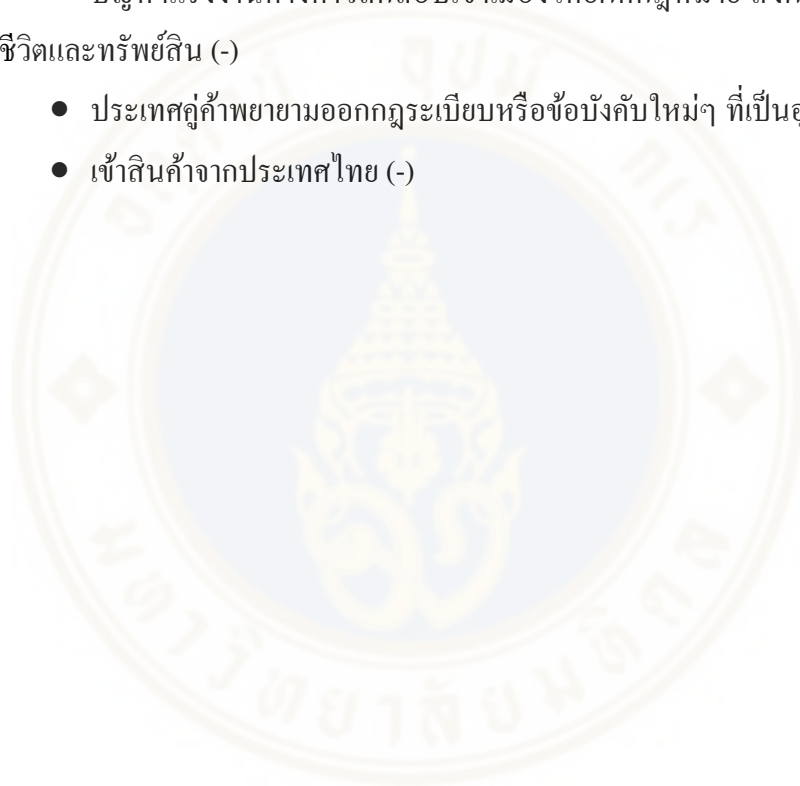
- สปป. ลาว ขาดแคลนเงินตราต่างประเทศ และค่าเงินกีบไม่มีเสถียรภาพ (-)

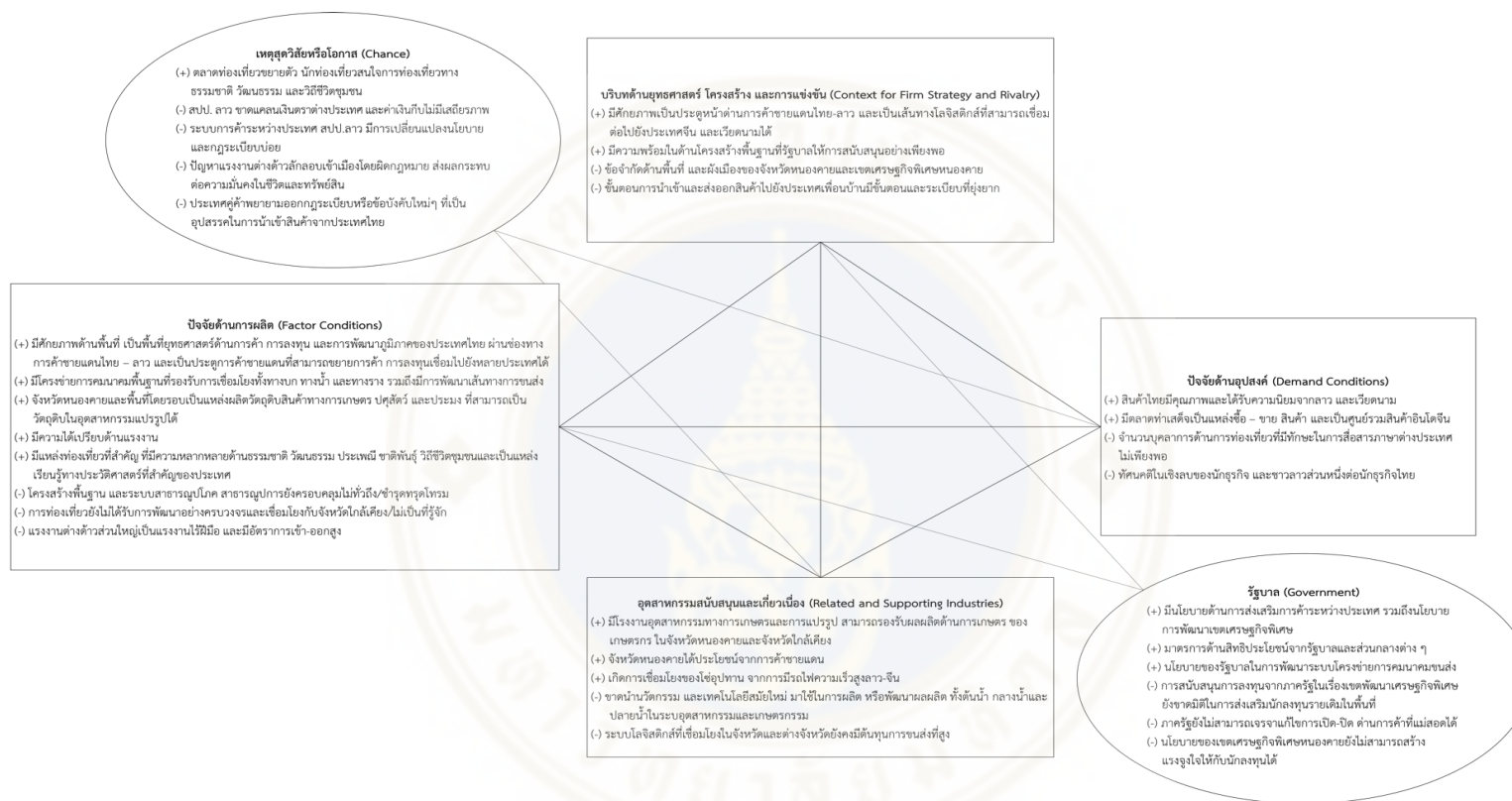
- ระบบการค้าระหว่างประเทศ สปป.ลาว มีการเปลี่ยนแปลงนโยบายและกฎระเบียบบ่อย (-)

- ปัญหาแรงงานต่างด้าวลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงในชีวิตและทรัพย์สิน (-)

- ประเทศคู่ค้าพยายามออกกฎระเบียบหรือข้อบังคับใหม่ๆ ที่เป็นอุปสรรคในการนำ

- เข้าสินค้าจากประเทศไทย (-)

รูปที่ 4.5 ผลสรุปการวิเคราะห์แบบจำลองเพชร (Diamond Model) ของพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษหนองคาย
ที่มา: รวบรวมข้อมูลโดยผู้วิจัย (2566)

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัยในหัวข้อ แนวทางพัฒนากลยุทธ์ของธุรกิจในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ กรณีศึกษาจังหวัดหนองคาย การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาพรวมของห่วงโซ่อุปทานของกลุ่มอุตสาหกรรมทางเศรษฐกิจในการพัฒนาพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดหนองคาย รวมถึงการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่อุตสาหกรรมที่มีศักยภาพ ที่ควรจะสนับสนุนให้มีการพัฒนาในห่วงโซ่อุปทานในอนาคตในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษหนองคาย ด้วยวิธีการวิเคราะห์จากสารสนเทศจากหน่วยงานราชการและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดหนองคาย

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.2 ข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 สินค้าและบริการที่สำคัญ และห่วงโซ่อุปทานในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษหนองคาย

สถานการณ์การค้าชายแดนในปี 2564-2565 ภาพรวมของมูลค่าการค้า ชายแดน ณ ด้านศุลกากรหนองคาย จังหวัดหนองคายมีมูลค่าการค้าเติบโตขึ้น แม้ว่าสถานการณ์โควิด-19 จะส่งผลกระทบต่อการค้าระหว่างประเทศ รวมถึงการเดินทางของประชาชน แต่การค้าชายแดน ณ ด้านศุลกากรหนองคาย ซึ่งเป็นจุดเชื่อมโยงการขนส่งของไทย-ลาว-จีน เนื่องจากมีการผ่อนคลายนโยบายในการส่งออก-นำเข้าสินค้า ประกอบกับ ได้มีการเปิดใช้เส้นทางรถไฟจีน - ลาว (คุนหมิง - เวียงจันทน์) เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2564 ทำให้มูลค่าทางการค้าเติบโตเพิ่มขึ้น ซึ่งจากการเปิดใช้เส้นทางรถไฟจีน - ลาว นั้นจะทำให้ ผู้ประกอบการประหยัดต้นทุนและระยะเวลาในการขนส่งสินค้าจากไทยไปจีน และ สปป.ลาว รวมไปถึงภูมิภาคตะวันออกกลาง และทวีปยุโรป ส่งผลให้จังหวัดหนองคายกลายเป็นศูนย์กลางทางการค้า การลงทุน การค้าชายแดน การท่องเที่ยว และการขนส่งโลจิสติกส์

โครงการที่ขอรับการส่งเสริมการลงทุนจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) ในจังหวัดหนองคายที่ได้รับการอนุมัติตั้งแต่ปี 2558 จนถึง ปี 2565 มีจำนวนทั้งสิ้น 12

โครงการ วงเงินลงทุน 1,413 ล้านบาท (จากโครงการที่ขอรับการส่งเสริมการลงทุนจำนวน 14 โครงการ วงเงิน 3,479.70 ล้านบาท) โดยประเภทกิจการที่ได้รับการส่งเสริม ได้แก่ กิจการผลิตพลังงานไฟฟ้า หรือพลังงานไฟฟ้าและไอน้ำจาก ขยะ หรือเชื้อเพลิงจากขยะ กิจการผลิตเชื้อเพลิงจากเศษวัสดุ หรือขยะหรือของเสียที่ได้จากผลผลิตทาง การเกษตร กิจการผลิตพลังงานไฟฟ้า หรือพลังงานไฟฟ้าและไอน้ำจากพลังงานหมุนเวียน กิจการแปรรูป ยางขั้นต้น (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน, 2566)

ในปี 2565 พบว่า มีจำนวนนิติบุคคลที่จัดตั้งธุรกิจใหม่ จำนวน 143 ราย ซึ่งเพิ่มขึ้นจากปี 2564 ที่มีจำนวน 139 ราย หรือเพิ่มขึ้นคิดเป็น 2.88 เปอร์เซ็นต์ ในขณะที่มูลค่าทุนจดทะเบียนธุรกิจที่จัดตั้งใหม่มีมูลค่า 247.19 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2564 ที่มีมูลค่าทุนจดทะเบียน 197.40 ล้านบาท หรือเพิ่มขึ้นคิดเป็น 25.22 เปอร์เซ็นต์ โดยในปี 2565 ประเภทธุรกิจที่มีการจัดตั้งใหม่สูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ธุรกิจการก่อสร้างทั่วไป รองลงมาได้แก่ ธุรกิจการขนส่งและขนถ่ายสินค้า รวมถึงคนโดยสาร และการ ขยายปลีกทางอินเทอร์เน็ต ตามลำดับ นอกจากนี้การจัดตั้งธุรกิจและการลงทุนของนิติบุคคลภายในประเทศในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษหนองคาย ยังมีการลงทุนของชาวต่างชาติที่จัดตั้งธุรกิจในไทยเช่นกัน โดยในปี 2565 มูลค่าการลงทุนของต่างชาติในรูปแบบการถือหุ้นมีมูลค่า 105.98 ล้านบาท หรือคิดเป็น 1.49 เปอร์เซ็นต์ ของมูลค่าการลงทุนทั้งหมด โดยต่างชาติที่มีการลงทุนสูงสุด 3 อันดับ ได้แก่ จีน มีมูลค่าการลงทุน 48.58 ล้านบาท คิดเป็น 45.84 เปอร์เซ็นต์ รองลงมาคือ สปป.ลาว มีมูลค่าการลงทุน 26.87 ล้านบาท คิดเป็น 25.36 เปอร์เซ็นต์ และสิงคโปร์ มีมูลค่าการลงทุน 4.60 ล้านบาท หรือคิดเป็น 4.34 เปอร์เซ็นต์ ตามลำดับ โดย 5 อันดับของประเภทธุรกิจที่ต่างชาติลงทุนในไทยสูงสุด ได้แก่ อสังหาริมทรัพย์ รองลงมาคือ การขนส่งและขนถ่ายสินค้า รวมถึงคนโดยสาร การผลิตและการส่งไฟฟ้า การขายส่งสินค้าทั่วไปโดยได้รับค่าตอบแทน หรือตามสัญญาจ้าง และการเลี้ยงไม้ ตามลำดับ

5.1.2 โครงสร้างพื้นฐานของการขนส่งและการเชื่อมโยงโลจิสติกส์

โครงสร้างพื้นฐานการขนส่งและการเชื่อมโยงโลจิสติกส์ของจังหวัดหนองคาย สรุปได้ว่าจังหวัดหนองคายมีระบบการคมนาคมขนส่งทั้งทางถนน ทางราง และทางน้ำ ที่สามารถเชื่อมโยงระหว่างอำเภอ จังหวัด และประเทศเพื่อนบ้านได้ อีกทั้งเส้นทางขนส่งทางถนนสามารถเชื่อมโยงไปยังเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC) ซึ่งเป็นจุดศูนย์กลางในการกระจายสินค้าที่สำคัญของประเทศอีกด้วย นอกจากนี้ยังมีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานภายในจังหวัดหนองคาย โดยเฉพาะเส้นทางคมนาคม เพื่อรองรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจ เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษหนองคาย และการขนส่งสินค้าจากรถไฟฟ้าลาว-จีน ด้วยศักยภาพเหล่านี้ทำให้จังหวัดหนองคายถือเป็น

แหล่งการค้าการลงทุน และการเดินทางท่องเที่ยวของจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รวมทั้งสามารถเชื่อมโยงการเดินทางระหว่างภาค และต่างประเทศ

5.1.3 สินค้าและบริการที่มีศักยภาพในพื้นที่ศึกษา

อุตสาหกรรมที่สำคัญในจังหวัดหนองคาย ได้แก่ อุตสาหกรรมแปรรูปอาหารทะเล อุตสาหกรรมแปรรูปไม้และผลิตภัณฑ์จากไม้ อุตสาหกรรมด้านโลจิสติกส์ ทั้งในด้านการขนส่งสินค้า คลังสินค้า รวมไปถึงห้องเย็น ถือเป็นอุตสาหกรรมที่สำคัญและมีแนวโน้มจะเติบโตขึ้นอย่างมากในจังหวัดหนองคายและพื้นที่จังหวัดโดยรอบ ในส่วนของการบริการ เช่น การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การบริการด้านสาธารณสุข การบริการทางการเงินและการลงทุนร่วมกับประเทศเพื่อนบ้าน การบริการด้านการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ เป็นต้น การบริการด้านสาธารณสุข ซึ่งปัจจุบันมีกลุ่มผู้ใช้บริการจากสปป.ลาว เดินทางเข้ามาในประเทศไทยและจังหวัดหนองคาย รวมถึงจังหวัดอื่นๆ เพื่อเข้ารับรักษาด้านพยาบาลเป็นจำนวนมาก ในส่วนของสินค้าภาคเกษตรที่สำคัญของจังหวัดหนองคาย ได้แก่ สับปะรด (GI) กล้วยตาก (GI) ของอำเภอสังขาม ข้าวหอมมะลิ ส้มปลาตอง ไข่กรอกอีสาน โกโก้ จิ้งหรีด ปลานิล สุกกร อ้อย เนื้อวัว ไบยาสูบ ยางพารา เงาะ ทูเรียน ข้าวโพด และกาแฟ

5.1.4 การวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรค (SWOT Analysis) ของพื้นที่ศึกษา

จากข้อมูลศักยภาพโอกาสและข้อจำกัดของพื้นที่ รวมถึงข้อมูลที่ได้จากการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการจังหวัด หนองคาย สถิติการนำเข้า-ส่งออก และผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (GPP) และมุมมองของภาครัฐ เอกชน รวมถึง ผู้ประกอบการ สถานศึกษา และวิสาหกิจชุมชน ในพื้นที่จังหวัดหนองคาย เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษและพื้นที่โดยรอบ

● จุดแข็ง

6) มีศักยภาพด้านพื้นที่ชายแดนที่เป็นฐานการค้าชายแดนและตั้งอยู่บนเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจ NeEC และยังสามารถเชื่อมโยงจินตอนได้ (มณฑลยูนนาน) โดยทาง รถไฟลาว-จีน และเชื่อมโยงกับกรุงเทพฯ และเขต พัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC) ได้

7) จังหวัดหนองคายและพื้นที่โดยรอบเป็นแหล่งผลิต วัตถุดิบสินค้าทางการเกษตรปศุสัตว์ และประมง ที่ สามารถเป็นวัตถุดิบในอุตสาหกรรมแปรรูปได้

8) มีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ ที่มีความหลากหลายด้าน ธรรมชาติ วัฒนธรรม ประเพณี ชาติพันธุ์ วิถีชีวิต ชุมชนและเป็นแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญ ของประเทศ

9) มีโรงงานอุตสาหกรรมทางการเกษตรและการแปรรูป สามารถรองรับผลผลิตด้านการเกษตร ของเกษตรกร ในจังหวัดหนองคายและจังหวัดใกล้เคียง

10) จังหวัดหนองคาย ตั้งอยู่ตรงใกล้กับนครหลวง เวียงจันทน์ ที่เป็นเมืองหลวงของ สปป.ลาว ซึ่งเป็น ศูนย์กลางทางการค้าและการลงทุนของลาว ทำให้มี ศักยภาพทางเศรษฐกิจสูง และเป็นโอกาสในการค้าระหว่างประเทศที่สามารถเชื่อมโยงไปถึงสาธารณรัฐ สังคมนิยมเวียดนาม และ สาธารณรัฐประชาชนจีน (ตอนใต้) ได้ ทำให้มีอัตราการเติบโตที่สูงอย่างต่อเนื่อง

● จุดอ่อน

7) โครงสร้างพีระบบการขนส่งสาธารณะยังไม่เชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยว ทำให้ยากต่อการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว และระบบโลจิสติกส์สายรองยังไม่ได้รับมาตรฐาน ความปลอดภัย และยังไม่ครอบคลุมพื้นที่

8) เกษตรกรรายย่อยยังขาดการรวมกลุ่ม ส่วนกลุ่ม องค์กรภาคเกษตร ยังขาด ความรู้ ความเข้าใจด้าน การบริหารจัดการการผลิต แปรรูป และการตลาด

9) ขาดบุคลากรด้านการท่องเที่ยวระดับมืออาชีพไม่เพียงพอ และบางส่วนยังมี ปัญหา ทักษะ ด้านภาษา เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวต่างชาติ รวมถึงการ ท่องเที่ยวยังไม่ได้รับการพัฒนา อย่างครบวงจรและ เชื่อมโยงกับจังหวัดใกล้เคียงและไม่เป็นที่รู้จัก

10) ขาดการส่งเสริมการประยุกต์ใช้นวัตกรรมในการผลิต เพื่อแปรรูปสินค้าเกษตร

11) เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ สัดส่วนวัยแรงงานในพื้นที่ลดลง (โดยเฉพาะภาคเกษตรกรรม)

12) เขตเศรษฐกิจพิเศษหนองคายจะมีศักยภาพด้าน โครงสร้างพื้นฐานทั้งถนน และ สิ่งอำนวยความสะดวก สะดวกที่ครบครัน แต่ยังมีข้อจำกัดและตลาดรองรับสินค้า และจุดศูนย์กลางในการ กระจายสินค้า OTOP ให้สินค้าบางส่วน of จังหวัดหนองคายส่วน ใหญ่กระจายแค่ภายในบริเวณ พื้นที่หรือภายใน ชุมชนเท่านั้น

● โอกาส

8) จังหวัดหนองคายมีอาณาเขตพื้นที่ชายแดนติดกับเมืองหลวงของ สปป. ลาว และติด แนวแม่น้ำโขง เป็นประตูการค้าที่สามารถขยายการค้า การลงทุนที่สามารถเชื่อมโยงไปยังภูมิภาคอื่น ๆ รวมถึงหลายประเทศ

9) จังหวัดหนองคายมีศักยภาพในการเป็นจุดศูนย์กลางในการรวบรวมและกระจาย สินค้าเพื่อการส่งออกไปยัง สปป. ลาว-จีน-เวียดนาม ทั้งทางถนน และทางราง

10) จีนเปิดโอกาสให้มณฑลทางใต้ของจีนสามารถเดินทางได้เพียงเส้นทางบกเท่านั้น ซึ่งถือเป็น โอกาสที่สำคัญของจังหวัดหนองคายในการเป็นประตูสำหรับการเดินทางผ่านเข้า-ออกของ นักท่องเที่ยวชาวจีน

11) เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ วัฒนธรรม และยังมีความโดดเด่นในความหลากหลายของชาติพันธุ์ ทำให้พื้นที่ในจังหวัดมีวิถีชีวิต ประเพณี และศิลปวัฒนธรรมที่มีความน่าสนใจ

12) เขตเศรษฐกิจพิเศษหนองคายมีความพร้อมในด้านโครงสร้างพื้นฐานที่รัฐบาลให้การสนับสนุนอย่างเพียงพอในการเอื้อประโยชน์ต่อการลงทุน

13) จังหวัดหนองคายมีแหล่งน้ำที่อุดมสมบูรณ์ที่เอื้อต่อภาคการเกษตรและการท่องเที่ยว

14) โอกาสด้านแรงงานที่สามารถรองรับการขยายตัวของภาคเอกชนและนักลงทุนต่าง ๆ ที่ต้องการเข้ามาลงทุนในพื้นที่

● อุปสรรค

5) ข้อจำกัดด้านพื้นที่ ผังเมือง รวมถึงที่ดินทำกิน ที่ยังไม่พร้อม ซึ่งส่วนใหญ่ยังเป็นพื้นที่ สปก. ที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์ ส่งผลต่อการพัฒนาพื้นที่เพื่อประกอบธุรกิจ โรงแรมและการท่องเที่ยวและไม่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ

6) จัดจังหวัดหนองคายมีแหล่งท่องเที่ยวทั้งการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่มีศักยภาพ แต่ปัจจุบันยังขาดแคลนงบประมาณในการประชาสัมพันธ์ในด้านการท่องเที่ยวและการลงทุน

7) ปัญหาในด้านการดูแลรักษาของประเทศเพื่อนบ้านส่งผลให้แผ่นดินฝั่งประเทศเพื่อนบ้านขยายลงลำน้ำ

8) เขตเศรษฐกิจพิเศษหนองคายจะมีศักยภาพด้านโครงสร้างพื้นฐานทั้งถนน และสิ่งอำนวยความสะดวกที่ครบครัน แต่ยังมีข้อจำกัดและตลาดรองรับสินค้า และจุดศูนย์กลางในการกระจายสินค้า OTOP ให้สินค้าบางส่วน of จังหวัดหนองคายส่วนใหญ่กระจายแก่ภายในบริเวณพื้นที่หรือภายในชุมชนเท่านั้น

5.1.5 กลุ่มอุตสาหกรรมสำคัญที่จะพัฒนาเศรษฐกิจ

จากรูปที่ 5.1 พบว่าจังหวัดหนองคายมีกลุ่มอุตสาหกรรมสำคัญที่จะพัฒนาเศรษฐกิจนี้ กลุ่มอุตสาหกรรมหลักควรสนับสนุนให้เกิดในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษหนองคาย ประกอบด้วย

กลุ่มอุตสาหกรรมที่ 1 สินค้าเกษตร สินค้า: ผลผลิตด้านการเกษตร เช่น ข้าว อ้อย กล้ายหอมทอง กล้ายน้ำว่า และสับปะรด และผลผลิตด้านประมง คือ ปลานิลกระชัง

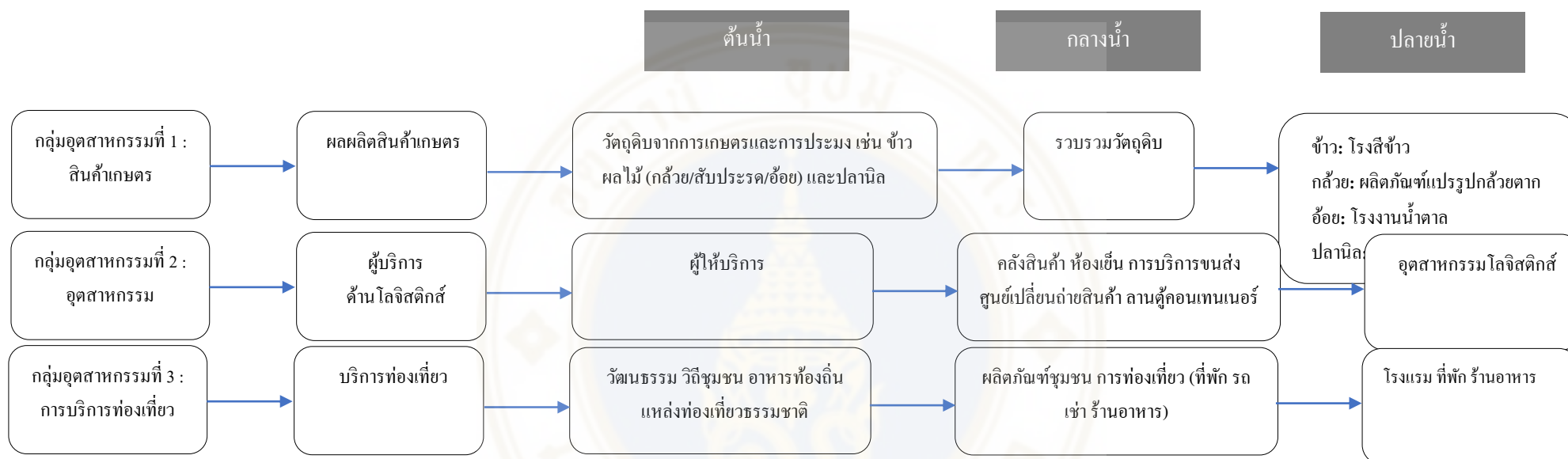
กลุ่มอุตสาหกรรมที่ 2 อุตสาหกรรม สินค้า: ผู้ให้บริการด้านโลจิสติกส์

กลุ่มอุตสาหกรรมที่ 3 การท่องเที่ยว สินค้า: ผลิตภัณฑ์ชุมชน เช่น อาหารท้องถิ่น ผลไม้เมืองหนาว สินค้า OTOP

จากกลุ่มอุตสาหกรรมสำคัญที่จะพัฒนาเศรษฐกิจพบว่าผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรภายในจังหวัดหนองคายมีผลผลิตที่เป็นวัตถุดิบขั้นต้นเพื่อนำไปแปรรูปในอุตสาหกรรมต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นข้าว อ้อย กส่วย และอื่น ๆ โดยจะถูกส่งไปยังอุตสาหกรรมในพื้นที่จังหวัดหนองคาย พื้นที่โดยรอบ และภูมิภาคอื่น ๆ ต่อไป ในส่วนของอุตสาหกรรมในจังหวัดหนองคายส่วนใหญ่เป็นการให้บริการด้านโลจิสติกส์ ทั้งนี้จังหวัดหนองคายยังมีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ ที่มีความหลากหลายด้านธรรมชาติ เป็นแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญของประเทศ รวมถึงประเพณี วัฒนธรรม และวิถีชีวิตชุมชน

สินค้าและบริการ

รูปที่ 5.1 ห่วงโซ่คุณค่าของสินค้าและบริการจังหวัดหนองคาย

ที่มา: รวบรวมข้อมูลโดยผู้วิจัย (2566)

5.1.6 การคัดเลือกสินค้าและบริการเป้าหมายในพื้นที่ศึกษา

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเบื้องต้น โดยใช้ข้อมูลสถิติของจังหวัดหนองคาย เช่น ผลผลิตมวลรวมจังหวัด สถิติด้านการประมง สินค้าเกษตร ปริมาณพื้นที่เพาะปลูก จำนวนโรงงานอุตสาหกรรม และ อุตสาหกรรมที่ได้รับการสนับสนุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษ ประกอบกับการลงพื้นที่ศึกษา การสัมภาษณ์เชิงลึก และ การจัดประชุมกลุ่มย่อย ภายในพื้นที่ศึกษาเพื่อนำข้อมูลที่ได้จากทุกภาคส่วนมาวิเคราะห์เพื่อคัดเลือก สินค้าและบริการที่มีศักยภาพของเขตเศรษฐกิจพิเศษหนองคายและพื้นที่โดยรอบ

รวมถึงการเปิดเส้นทางรถไฟนี้เป็นโอกาสที่ส่งผลต่อธุรกิจต่าง ๆ ในอนาคตได้อีกด้วย ซึ่งจากรายงานของธนาคารแห่งประเทศไทย (2565) พื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคเหนือ พบว่ามีกลุ่มอุตสาหกรรมหลายกลุ่มที่เตรียมพร้อมที่จะใช้ประโยชน์จากเส้นทางรถไฟ ได้แก่ กลุ่มผู้ผลิตชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์และเซรามิกที่ภาคเหนือ และธุรกิจส่งออกผลไม้ไปจีนที่อยู่ทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ต่างมีความสนใจที่จะเปลี่ยนไปใช้เส้นทางขนส่งโดยรถไฟ จีน-ลาว แทนการขนส่งทางถนน R3A และทางเรือ หากการขนส่งทางรางมีความสะดวกมากขึ้นและต้นทุนการขนส่งที่ถูกลง รวมไปถึงกลุ่มธุรกิจ โลจิสติกส์ของภาคเหนือ ที่มีการเตรียมการจะไปเปิดสาขาที่จังหวัดหนองคาย เพื่อรองรับกับกิจกรรมการค้าการขนส่งที่จะมีเพิ่มมากขึ้น

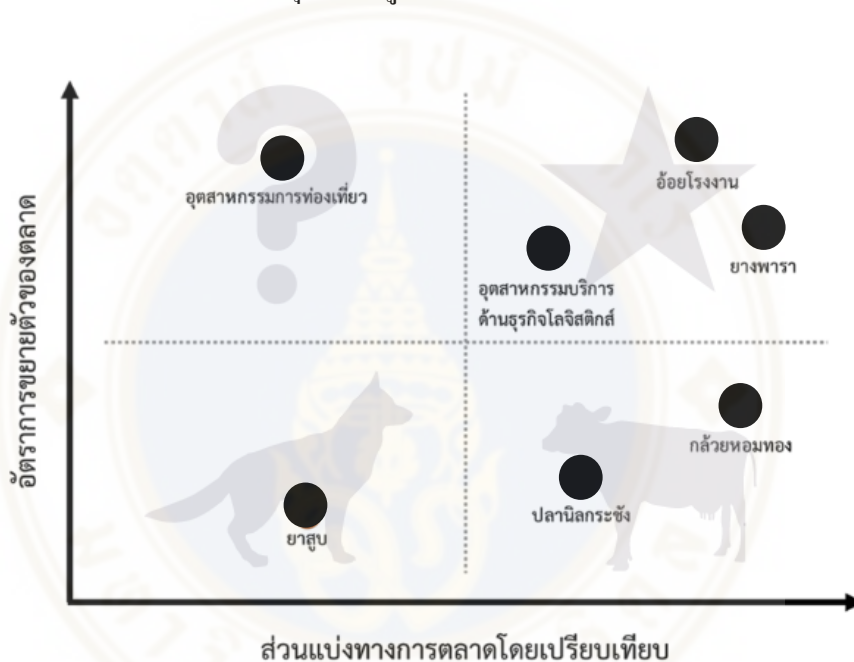
นอกจากนี้ธุรกิจการบริการด้านโลจิสติกส์ไทย จากวิจัยของธนาคารกรุงศรี (2565) ยังพบว่า ธุรกิจคลังสินค้าในปี 2565-2567 นั้นมีแนวโน้มที่จะเติบโตอย่างต่อเนื่องตามทิศทางการฟื้นตัวของภาคการผลิตและภาคการส่งออก การเติบโตของการซื้อขายสินค้าออนไลน์และโลจิสติกส์ รวมถึงการพัฒนาโครงการในนิคมอุตสาหกรรม พื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษและระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตลอดจนการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานและเส้นทางคมนาคมของภาครัฐซึ่งเชื่อมโยงพื้นที่ระหว่างภูมิภาค ปัจจัยข้างต้นช่วยหนุนความต้องการเช่าพื้นที่คลังสินค้าเพื่อเป็นศูนย์รวบรวมและกระจายสินค้าไปยังพื้นที่ต่าง ๆ เพิ่มขึ้น รวมถึงจูงใจให้ผู้ประกอบการรายใหญ่ลงทุนขยายธุรกิจเพื่อรองรับอุปสงค์ที่เติบโต ซึ่งจังหวัดหนองคายถือเป็นหนึ่งในจังหวัดที่มีทำเลคลังสินค้าในพื้นที่ชายแดนที่มีโอกาสเติบโตอย่างต่อเนื่องในอนาคต ตามความคืบหน้าของการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการขนส่ง ทั้งระบบราง และถนน ที่เชื่อมโยงประเทศเพื่อนบ้าน

จากการวิเคราะห์ผลข้างต้นพบว่าสินค้าและบริการที่มีศักยภาพของเขตเศรษฐกิจพิเศษหนองคายและพื้นที่โดยรอบ ได้แก่ ธุรกิจการบริการด้าน โลจิสติกส์ เนื่องจากธุรกิจการบริการด้าน โลจิสติกส์ ถือเป็นธุรกิจที่มีบทบาทต่อพื้นที่จังหวัดหนองคายในอนาคต

5.1.7 การวิเคราะห์สถานการณ์การตลาด (BCG Matrix)

วิเคราะห์สถานการณ์การตลาดของสินค้าและบริการในเขตเศรษฐกิจพิเศษหนองคาย โดยใช้ข้อมูลจากผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (GPP) ข้อมูลพื้นที่เพาะปลูก ข้อมูลปริมาณผลผลิตทางการเกษตร ข้อมูลจำนวนอุตสาหกรรมที่จัดตั้งในพื้นที่ รวมถึงข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์หน่วยงานภาครัฐ เอกชน และผู้ประกอบการจากการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการในพื้นที่ เพื่อนำข้อมูลที่ได้มีใช้ในการคัดเลือกสินค้าและบริการที่มีศักยภาพในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษหนองคาย

จากการวิเคราะห์สามารถสถานการณ์การตลาดของสินค้าและบริการในเขตเศรษฐกิจพิเศษหนองคาย (เบื้องต้น) สามารถสรุปได้ดังรูปที่ 5.1 โดยมีรายละเอียดดังนี้

รูปที่ 5.1 ผลการวิเคราะห์สถานการณ์การตลาดของสินค้าและบริการในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษหนองคาย (เบื้องต้น)

ที่มา: รวบรวมข้อมูลโดยผู้วิจัย (2566)

ดาว (Stars) ประกอบไปด้วย ยางพารา อ้อยโรงงาน และอุตสาหกรรมบริการด้านธุรกิจโลจิสติกส์ ซึ่งอุตสาหกรรมบริการด้านธุรกิจโลจิสติกส์ นั้นมีแนวโน้มเติบโตขึ้น ประกอบกับการเปิดเส้นทางรถไฟจีน-ลาว ทำให้มีผู้ประกอบการเตรียมพร้อมที่จะใช้ประโยชน์จากเส้นทางรถไฟ เช่น มีการขยายสาขาเพิ่มขึ้นเพื่อรองรับการขนส่ง และการค้า ทั้งนี้ยังรวมถึงธุรกิจด้านคลังสินค้าที่มีทิศทางจะเติบโตเพิ่มขึ้น

วัว (Cash Cows) ประกอบไปด้วย ปลานิลกระชัง และกล้วยหอมทอง โดยกล้วยหอมทองเป็นสินค้าเกษตรที่ควรส่งเสริมให้เกษตรกรมีขยายพื้นที่ปลูกให้มากขึ้น แต่ก็มีข้อจำกัดที่ไม่สามารถปลูกซ้ำในพื้นที่เดิมได้ เนื่องจากจะทำให้ได้ผลผลิตต่ำ และปัญหาด้านโรคแมลงศัตรูพืช ซึ่ง

กลุ่ม Cash Cow นั้นหมายความว่า แม้อัตราการเจริญเติบโตต่ำ แต่จะมีส่วนแบ่งตลาดสูง

เครื่องหมายคำถาม (Question Marks) ประกอบไปด้วย อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว โดยจังหวัดหนองคายมีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญที่มีความหลากหลายด้านธรรมชาติ วิถีชีวิตชุมชน และเป็นแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญของประเทศ และมีนักท่องเที่ยวนิยมเดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดหนองคายเพิ่มขึ้นทุกปี

สุนัข (Dogs) ประกอบไปด้วย ยาสูบ ซึ่งเป็นสินค้าทางการเกษตรที่มีพื้นที่และปริมาณการผลิตที่น้อย ทำให้จัดอยู่ในกลุ่ม Dogs เนื่องจากมีส่วนแบ่งการตลาดและอัตราการเติบโตต่ำกว่าผลผลิตทางการเกษตรอื่น ๆ

5.1.8 แบบจำลองการวิเคราะห์ Diamond Model

การวิเคราะห์แบบจำลอง Diamond Model ที่นำมาใช้ในครั้งนี้เพื่อประเมินหาสภาพการณ์ปัจจุบันของปัจจัยแวดล้อมที่สำคัญของพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษหนองคาย ดังรูปที่ 5.2 สามารถสรุปได้ตามองค์ประกอบต่างๆดังนี้

(1) องค์ประกอบด้านปัจจัยการผลิต (Factor Conditions)

พบว่าจังหวัดหนองคายมีความได้เปรียบในด้านศักยภาพของพื้นที่ที่เชื่อมโยงเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (NeEC) รวมถึงยังสามารถเชื่อมโยงกับจีนตอนใต้ โดยทางรถไฟความเร็วสูงลาว-จีน และเชื่อมกับเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (EEC) และกรุงเทพฯ โดยทางรถไฟ ทางถนน และทางเครื่องบิน จากปัจจัยดังกล่าว ทำให้เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษหนองคายเป็นพื้นที่ยุทธศาสตร์การลงทุน ด้านการค้า และการพัฒนาภูมิภาคของประเทศไทย ผ่านช่องทางการค้าชายแดนไทย – ลาว ณ และเส้นทางรถไฟลาว-จีน นอกจากนี้ยังมีการคมนาคมพื้นฐานที่รองรับการเชื่อมโยงทั้งทางรถไฟ ทางถนน และทางอากาศ ที่ช่วยสนับสนุนการพัฒนากิจกรรมทางเศรษฐกิจภายในพื้นที่ และภายนอกพื้นที่ อีกทั้งยังมีการพัฒนาโครงสร้างพื้นที่เพื่อรองรับกับการขยายตัวของเขตเศรษฐกิจพิเศษหนองคาย และอำนวยความสะดวกต่อการขนส่งในอนาคต ซึ่งในด้านทรัพยากรทางกายภาพของจังหวัดหนองคายนั้น พบว่ามีวัตถุดิบทางการเกษตรในพื้นที่สามารถรองรับอุตสาหกรรมแปรรูปการเกษตรได้หลากหลายด้าน ในส่วนของด้านการท่องเที่ยวจังหวัดหนองคายยังมีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญที่มีความหลากหลายด้านธรรมชาติ วัฒนธรรม ประเพณี ชาติพันธุ์ วิถีชีวิตชุมชนและเป็นแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญของประเทศ

(2) องค์ประกอบด้านความต้องการหรืออุปสงค์ (Demand Conditions)

ความต้องการของสินค้าไทยได้รับความนิยมนิยมจากผู้บริโภคในลาว และเวียดนาม เนื่องจากมีราคาที่ไม่แพง ราคาจับต้องได้และมีคุณภาพ อีกทั้งพฤติกรรมผู้บริโภคของชาวลาวค่อนข้างคล้ายคลึงกับคนไทย ทำให้สินค้าไทยเป็นที่รู้จักและได้รับการยอมรับในตลาด สปป.ลาว ในจังหวัดหนองคาย นอกจากนี้มีตลาดท่าเสาซึ่งเป็นเป็นศูนย์กลางรวมสินค้าอินโดจีน และแหล่งซื้อ/ขายสินค้า จากการวิเคราะห์พบว่าในด้านกรท่องเที่ยวขาดบุคคลากรที่มีทักษะในการสื่อสารต่างประเทศ ซึ่งหากมีการสนับสนุนในส่วนนี้จะสามารถทำให้ธุรกิจการท่องเที่ยวเป็นที่รู้จัก และเติบโตต่อไปในอนาคต

(3) อุตสาหกรรมเชื่อมโยงและการสนับสนุน (Related and Supporting Industries)

โรงงานอุตสาหกรรมในจังหวัดหนองคาย สามารถรองรับผลผลิตด้าน และการนำเข้ามาวัตถุดิบจาก สปป.ลาว เข้ามาแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าได้ นอกจากนี้นักท่องเที่ยวชาวลาวเข้ามาประเทศไทย เพื่อซื้อเครื่องอุปโภคบริโภค ทำให้เกิดห้างโมเดิร์นเทรดมากขึ้น ส่งผลต่อรายได้ภายในจังหวัดหนองคายที่เพิ่มสูงขึ้น อย่างไรก็ตามการเปิดใช้งานเส้นทางรถไฟความเร็วสูงลาว-จีน ซึ่งทำให้เกิดการเชื่อมโยงของโซ่อุปทานรวมกัน จากการขนส่งด้วยระบบรางจะมีต้นทุนค่าขนส่งที่ต่ำกว่าทางถนน ทำให้เข้าถึงทรัพยากรการผลิตโดยเฉพาะสินค้าเกษตรได้ แต่อย่างไรก็ตามยังพบว่าขาดน่านวัตกรรม และเทคโนโลยีสมัยใหม่ มาใช้ในการผลิต และโรงงานขาดความรู้ในการสร้างสรรค์นวัตกรรม นอกจากนี้ระบบโลจิสติกส์ทั้งในจังหวัดและต่างจังหวัดยังคงมีต้นทุนการขนส่งที่สูง

(4) บริบทของการแข่งขันและกลยุทธ์ทางธุรกิจ (Context for Firm Strategy and Rivalry) จังหวัดหนองคายมีทำเลที่ตั้งที่มีศักยภาพเป็นประตูหน้าด้านการค้าชายแดนไทย-ลาว และเป็นประตูสู่อาเซียน ตั้งอยู่ตรงใกล้กับนครหลวงเวียงจันทน์ ที่เป็นเมืองหลวงของ สปป.ลาว ซึ่งเป็นศูนย์กลางทางการค้าและการลงทุนของลาว ทำให้มีศักยภาพทางเศรษฐกิจสูง และเป็นโอกาสในการค้าระหว่างประเทศที่สามารถเชื่อมโยงไปถึงสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม และสาธารณรัฐประชาชนจีน (ตอนใต้) ที่เป็นตลาดขนาดใหญ่ ถือได้ว่าเป็นช่องทางในการค้าและแลกเปลี่ยนสินค้ากับจังหวัดหนองคาย

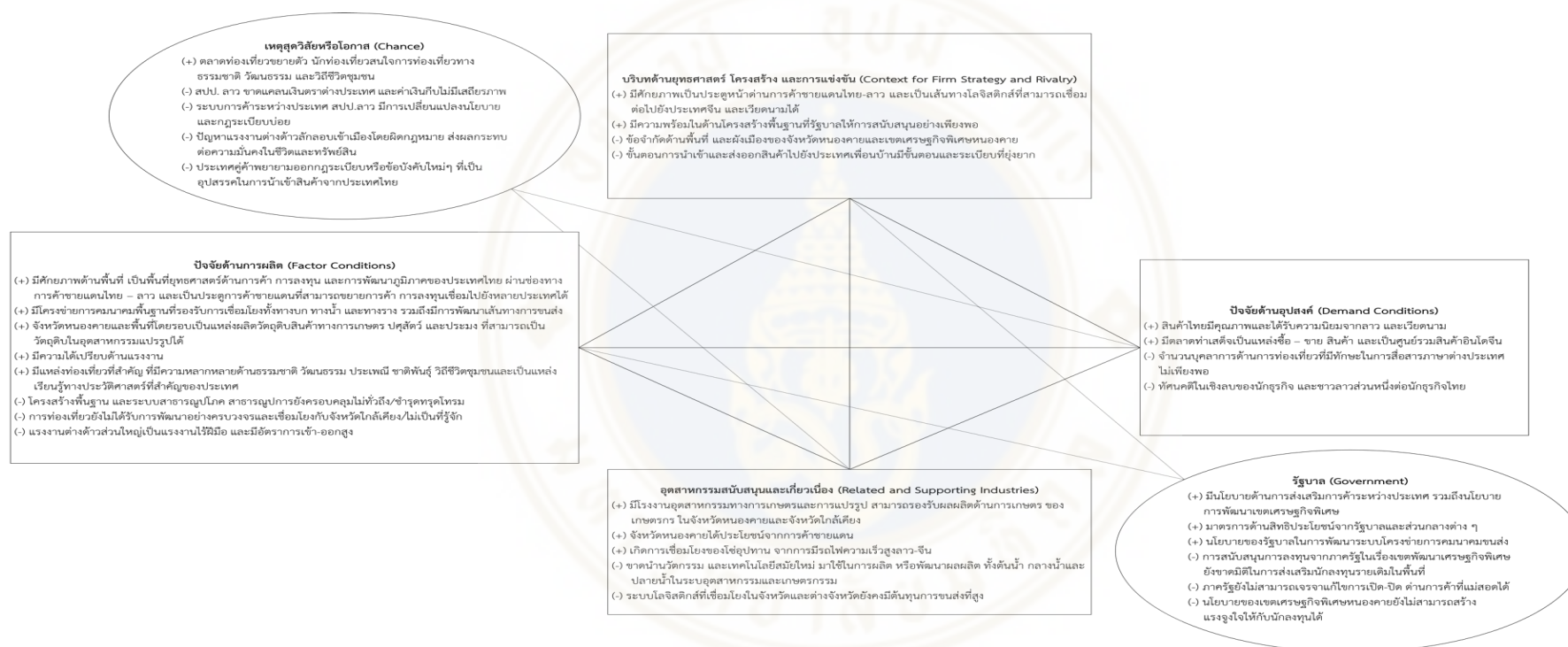
(5) นโยบายจากภาครัฐ (Government)

ภาครัฐได้ให้ความสำคัญและสนับสนุนต่อนโยบายการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ โดยผู้ประกอบการ หรือนักลงทุนที่เข้าไปลงทุนในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ จะได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ เช่น การอำนวยความสะดวกของหน่วยงานต่าง ๆ มาตรการสนับสนุนด้าน

ภาษี เป็นต้น ซึ่งหากอยู่ในประเภทกิจการที่กำหนด ก็จะได้รับสิทธิและประโยชน์ด้านภาษีอากร อีกทั้งยังมีการพัฒนาระบบโครงข่ายการคมนาคมทั้งทางบก และทางราง ซึ่งทางภาครัฐได้เล็งเห็นถึงความสำคัญในการพัฒนาพื้นที่ชายแดน จึงมีโครงการที่รัฐบาลได้ให้การสนับสนุน เช่น โครงการรถไฟลาว-จีน เพื่อส่งเสริมการลงทุน การค้า รวมถึงสนับสนุนการท่องเที่ยวบนเส้นทางโลจิสติกส์ที่มีศักยภาพ และโครงการพัฒนาโครงข่ายทางหลวง เพื่อเชื่อมต่อเส้นทางขนส่งให้มีความสะดวกมากยิ่งขึ้น

(6) เหตุสุฉวิสัยหรือโอกาส (Chance)

พื้นที่ของจังหวัดหนองคายมีความได้เปรียบ ถือเป็นเมืองคู่แฝดของนครหลวงเวียงจันทน์ ซึ่งเป็นเมืองหลวงของ สปป.ลาว ทำให้เป็นประตูการค้าชายแดน สามารถพัฒนาให้เป็ศูนย์กลางการค้าเพื่อการส่งออก พร้อมทั้งในปัจจุบันการท่องเที่ยวมีการขยายตัวมากขึ้น นักท่องเที่ยวเริ่มให้ความสนใจในการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ วิถีชีวิตชุมชน และวัฒนธรรมเพิ่มมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้สามารถเชื่อมโยงไปยัง สปป.ลาว ได้ รวมถึงเส้นทางรถไฟความเร็วสูง ลาว-จีน นั้นจะเป็นการเพิ่มโอกาสให้กับนักท่องเที่ยวทั้งของจีนและไทยให้สามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวประเทศจีนได้ และทำให้เพิ่มโอกาสในการเพิ่มศักยภาพการขนส่ง การลงทุน และทางการค้าได้มากขึ้น

ปีที่ 5.2 ผลสรุปการวิเคราะห์แบบจำลองเพชร (Diamond Model) ของพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษหนองคาย
ที่มา: รวบรวมข้อมูลโดยผู้วิจัย (2566)

ดังนั้นจากการวิเคราะห์สถานการณ์การตลาด (BCG Matrix) และการวิเคราะห์ด้วย Diamond Model สามารถสรุปได้ว่าเขตเศรษฐกิจพิเศษหนองคายและพื้นที่โดยรอบเป็นพื้นที่ที่เอื้อต่อการผลิตผลผลิตทางการเกษตร เนื่องจากมีแหล่งน้ำที่อุดมสมบูรณ์ มีสินค้าและบริการที่มีศักยภาพของเขตพื้นที่ นอกจากนี้ยังมีศักยภาพด้านพื้นที่และโครงสร้างพื้นฐานของจังหวัดหนองคายที่สามารถเชื่อมโยงไปยังภูมิภาคต่าง ๆ ในประเทศ รวมถึงประเทศเพื่อน ดังนั้นธุรกิจบริการบริการด้านโลจิสติกส์ ถือเป็นธุรกิจที่มีบทบาทต่อพื้นที่จังหวัดหนองคายในอนาคต เนื่องจากเป็นชายแดนที่เป็นฐานการค้าชายแดน และเป็นจุดศูนย์กลางในการรวบรวมและกระจายสินค้าเพื่อการส่งออกไปประเทศเพื่อนบ้าน ประกอบกับการเปิดเส้นทางรถไฟจีน-ลาว ถือเป็นโอกาสที่สำคัญมากๆ ทำให้ธุรกิจบริการด้านโลจิสติกส์สามารถเติบโตต่อไปได้

5.2 ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยเล็งเห็นแนวทางการพัฒนากลยุทธ์ในการพัฒนาพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษหนองคาย สำหรับธุรกิจบริการด้าน โลจิสติกส์ที่มีธุรกิจขนาดเล็กถึงกลาง โดยเฉพาะผู้ประกอบการคนไทยเป็นหลัก จึงได้รวบรวมข้อเสนอแนะในการพัฒนากลุ่มอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพในการพัฒนาพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษหนองคาย ดังต่อไปนี้

5.2.1 ภาคเอกชน หรือผู้ประกอบการ

1.) ส่งเสริมการใช้ Green Logistics วางแผนจัดการขนส่งให้ประหยัดพลังงาน เพื่อที่จะลดต้นทุนของทรัพยากร เช่น การวางแผนเส้นทางขนส่งและการพักรถสินค้า เพื่อเป็นการลดการใช้เชื้อเพลิง และนอกจากนั้นมีการเปลี่ยนรูปแบบของการขนส่งเป็นแบบรางมากขึ้น โดยใช้บรรจุภัณฑ์ที่สามารถย่อยสลายได้ง่าย และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะสามารถช่วยในการสร้างภาพลักษณ์ของแบรนด์ที่เน้นเรื่องสิ่งแวดล้อมและการเติบโตของสังคม มากกว่าที่จะเน้นกำไรหรือมูลค่าเพียงอย่างเดียว ซึ่งเป็นการเจาะตลาดกลุ่มผู้บริโภคยุคสมัยใหม่ที่ให้ความสำคัญกับการสิ่งแวดล้อม

2.) จับมือกับพันธมิตรออนไลน์ เป็นพาร์ทเนอร์กับธุรกิจ E-Commerce หรือร้านค้าต่างๆ เพื่อช่วยให้แบรนด์เป็นที่รู้จักรวมทั้งเพิ่มกำลังขนส่งสินค้าได้มากขึ้น นอกจากนี้ ยังมีช่องทางช่วยเพิ่มอัตราการขนส่ง e-Logistics ซึ่งเป็นมาร์เก็ตเพลสของธุรกิจขนส่งออนไลน์ ช่วยจับคู่ธุรกิจขนส่ง และลูกค้า

3.) เน้นความแตกต่างและลูกค้าเฉพาะกลุ่ม ซึ่งธุรกิจขนส่งสามารถแบ่งแยกย่อยได้หลายลักษณะ ซึ่งการขนถ่ายและขนส่งพัสดุทั่วไป ที่ต้องไปแข่งขันกับธุรกิจขนส่งรายใหญ่หลายเจ้าที่อยู่มาก่อนแล้ว ซึ่งถ้าเราสามารถเจาะตลาดขนส่งที่มีลักษณะเฉพาะมากขึ้น ก็จะสามารถมีโอกาสในการเจาะตลาดใหม่ได้ไม่ยาก เช่น ตลาดขนส่งสินค้าประเภทอาหารและเครื่องดื่มที่ต้องอาศัยการควบคุมอุณหภูมิให้ได้มาตรฐานของสินค้านั้นๆ และขนส่งรวดเร็ว เพื่อคงความสดใหม่ของสินค้า หรือการขนส่งแบบ on-demand ที่เน้นการให้บริการสะดวกทันใจ เป็นต้น

4.) ส่งเสริมอุตสาหกรรมเครือข่ายใน Value Chain ของกลุ่มโลจิสติกส์ ให้ครอบคลุมทั้งคลังสินค้า (แบบไม่ควบคุมอุณหภูมิ) และห้องเย็น (แบบควบคุมอุณหภูมิ)

5.2.2 ภาครัฐบาล

1.) จังหวัดหนองคายมีศักยภาพในการเป็นเมืองนานาชาติ เนื่องจากหนองคายเป็นพื้นที่ที่ใกล้กับเมืองหลวงเวียงจันทน์ ของ สปป.ลาว ซึ่งเป็นผลดีต่อกลุ่มเครือข่ายผู้ประกอบการ โลจิสติกส์และกลุ่มนายทุนที่จะเข้ามาลงทุนในจังหวัดหนองคาย แต่จากข้อมูลที่ได้ศึกษาพบว่าพื้นที่ชายแดนหนองคายทั้งจังหวัด ยังขาดการวางโครงสร้างพื้นฐานทำเกี่ยวข้องกับการเป็นที่ตั้งของเมืองนานาชาติในระดับสากล จึงเสนอให้มีการลงทุน โครงสร้างพื้นฐานและการวางผังเมืองนานาชาติ ที่จำเป็นเพื่อให้เป็นที่ตั้งของสถาบันหรือองค์กรนานาชาติที่เกื้อหนุนการพัฒนาของกลุ่มประเทศแม่น้ำโขง

2.) เสนอสร้างโครงการลงทุนร่วมระหว่างสองประเทศในด้านการค้าและการบริการ และกลุ่มเครือข่ายผู้ประกอบการ โลจิสติกส์ เพื่อให้หนองคายเป็นประตูสู่ สปป.ลาว และเชื่อมโยงกับจีนตอนใต้ผ่านระบบการขนส่งทางรางด้วยรถไฟจีน-ลาว

บรรณานุกรม

- กิตติ สุทธิสัมพันธ์. (2561). การพัฒนาการค้าชายแดนเพื่อสนับสนุนเขตเศรษฐกิจพิเศษของประเทศไทย. วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร.
- ความก้าวหน้าการดำเนินงานเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ. (2565). สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กองยุทธศาสตร์การพัฒนาศูนย์พื้นที่.
- เชียรช่วง กัลยาณมิตร และคณะ. (2558). รายงานผลศึกษาตามโครงการประชุมสัมมนากำหนดกรอบการทำงานในการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษตามนโยบายของรัฐบาล. ที่ทำการปกครองจังหวัดหนองคาย.
- ประภาวี วงษ์บุตรศรี. (2560). การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษในจังหวัดหนองคาย จังหวัดนครพนม และจังหวัดมุกดาหาร. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภาพรวมการค้าชายแดนและการค้าผ่านแดนของไทย. (2565). กองความร่วมมือการค้าและการลงทุนกรมการค้าต่างประเทศ.
- รายงานความก้าวหน้าการพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ. (2564). กองยุทธศาสตร์การพัฒนาศูนย์พื้นที่ สศช.
- โศจิรัตน์ เดิมศิลป์. (2561). แนวทางการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ กรณีศึกษาจังหวัดหนองคาย. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- อนรรักษ์ ตั้งปณิธานนท์. (2563). แนวทางการขับเคลื่อนการบริหารการพัฒนาพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ มุกดาหาร. Nakhon Pathom Rajabhat University.
- อรพรรณ จันทร์อินทร์ และคณะ. (2560). การวิจัยและพัฒนาการค้าในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ อำเภอสระเดา จังหวัดสงขลา เพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย ในประชาคมอาเซียน. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย.
- Chen, I.J. and Paulraj, A. (2004) Towards a Theory of Supply Chain Management: The Constructs and Measurements. *Journal of Operations Management*, 22, 19.
<http://dx.doi.org/10.1016/j.jom.2003.12.007>